

PLA DE BARRIS DE LA TRINITAT VELLA

2021-2024

Ajuntament de
Barcelona

Projecte:

Pla de Barris de la Trinitat Vella

Emplaçament:

Barri de la Trinitat Vella, districte de Sant Andreu, Barcelona

Promotor i redactor:

Foment de Ciutat

Disseny, maquetació i suport a la redacció:

Urbaning

C/ de Bonavista, 65

08202 Sabadell

www.urbaning.cat

Fotografia:

Ricardo Rios (fotos a peu de carrer)

Dortoka (fotos aèries)

Correcció:

Helena Batlle Julià

Edició:

Ajuntament de Barcelona. Pla de Barris

Impressió:

Tramatècnic

Barcelona, gener del 2021

© de l'edició: Ajuntament de Barcelona

© dels textos i les imatges: els autors esmentats

DL: B.3423-2021

PLA DE BARRIS
DE BARCELONA

**SENSE BARRIS
NO HI HA BARCELONA**

El Pla de Barris de Barcelona, una eina per a la cohesió social

La reducció de les desigualtats és un dels indicadors més clars del progrés social. Assolit un determinat nivell de riquesa col·lectiva, el benestar social, més que mesurar-se sobretot pel creixement econòmic, ha de ser avaluat per les possibilitats que tothom pugui gaudir d'unes condicions de vida dignes. Per aconseguir-ho, són imprescindibles la disminució de les disparitats socials i l'impuls de la solidaritat, el suport mutu i la implicació de la ciutadania en la vida col·lectiva.

A les ciutats, la reducció de les desigualtats topa amb un impediment destacat: els barris tenen nivells força diversos de qualitat urbanística, serveis i accessibilitat. Aquestes diferències es combinen amb les característiques de l'habitatge, de manera que aquells barris més mal dotats solen tenir habitatge de pitjor qualitat. És en aquests barris on el mercat, a través dels preus del sòl i l'habitatge, empeny les persones i les famílies amb menys recursos a aplegar-se.

Es produeix, així, el cercle viciós de la segre-

gació urbana: la població amb menys recursos ha de residir en els barris més mal dotats i el mateix fet de viure-hi esdevé un factor que condiona les seves oportunitats laborals i socials. Així, els estudis que s'han dut a terme a Catalunya i a altres països mostren que hi ha una relació clara entre la qualitat de l'entorn i l'avenç escolar; la condició de salut, la inserció laboral i les oportunitats vitals de la ciutadania. D'aquesta manera, la segregació no només reflecteix les desigualtats, sinó que contribueix a mantenir-les i a ampliar-les. Si la segregació s'aguditza, es corre el risc que les nostres ciutats esdevinguin realitats creixentment fracturades i polaritzades.

Per això, qualsevol societat preocupada per reduir les desigualtats ha de fer front a la segregació i els seus efectes. Ho haurà de fer amb un doble objectiu: per un costat, millorar les condicions de vida de la població socialment més vulnerable, i, per l'altre, evitar que les desigualtats es mantinguin, es reproduïxin i s'eixamplin. Un instrument per aconseguir-ho són les polítiques de millora

de barris, aquelles que es proposen que tothom, amb independència del lloc on visqui, pugui gaudir d'un accés equitatiu als serveis i a un entorn urbà de qualitat i saludable. Així, les actuacions de rehabilitació urbana constitueixen un element imprescindible en el combat contra la desigualtat i en la defensa dels drets socials, al costat de les polítiques fiscals, laborals, educatives i de gènere.

Barcelona té una llarga tradició de polítiques de rehabilitació urbana, que en èpoques contemporànies ha comptat amb episodis decisius, com els projectes d'Ildefons Cerdà en la segona meitat del segle XIX o els assajos del GATCPAC en els anys de la Segona República. D'ençà del retorn de la democràcia municipal, l'any 1979, les actuacions de rehabilitació urbana s'han comptat entre les iniciatives més destacades (i sovint més polèmiques) de l'Ajuntament barceloní, fins al punt que les polítiques desenvolupades a Barcelona en aquest camp han esdevingut una referència no només a Catalunya i al conjunt d'Espanya, sinó també a escala internacional.

Al llarg de dècades, les polítiques de rehabilitació han tingut, sens dubte, llums i ombres, però en termes generals resulta innegable que avui la gran majoria dels barris de la ciutat són espais de molta més qualitat i de molt més bon viure que aquells que es van heretar de la dictadura, ara fa quaranta anys. En aquest període, les polítiques de rehabilitació han anat guanyant complexitat: si l'urbanisme tradicional es preocupava sobretot d'intervenir en el centre històric, el focus s'ha anat ampliant per abastar tots els barris de la ciutat i, en particular, aquells nascuts en el període de gran creixement dels anys cinquanta, seixanta i setanta del segle passat; si les intervencions havien tingut un caràcter eminentment físic, aviat es feu evident que calia donar-los un abast transversal, de manera que les actuacions sobre el medi construït es combinessin amb programes socials; si el seu impuls havia correspost només a les administracions, ha acabat imposant-se el convenciment que la implicació activa de la ciutadania i les seves

entitats és un requisit imprescindible en qualsevol projecte de millora urbana.

Ara bé, tot i les conquestes assolides, les polítiques de rehabilitació han hagut de fer front, a Barcelona i arreu, a dinàmiques que tendeixen de manera permanent a mantenir i a ampliar les desigualtats. Entre aquests factors han destacat, en les darreres dècades, el boom immobiliari del període 1996-2007, la crisi econòmica iniciada a partir de 2008, les polítiques d'austeritat i de desregulació del mercat laboral, la persistent mancança d'habitatge social i, en els últims mesos, l'esclat i les conseqüències de la pandèmia Covid-19.

En aquest context, resulta especialment rellevant la resolució de l'Ajuntament de Barcelona d'impulsar un pla de barris per a la ciutat. Es tracta d'una iniciativa iniciada l'any 2016 que recull i amplia la tradició barcelonina i catalana en aquest àmbit. El Pla de Barris compta ja, doncs, amb quatre anys de vida, durant els quals s'ha intervin-

gut en setze barris de la ciutat i s'han dut a terme prop de 700 actuacions. El volum total de recursos invertits i esmerçats fins ara és de 150 milions d'euros i la població beneficiària supera les 350.000 persones.

El Consell Assessor del Pla de Barris, integrat per persones expertes en els àmbits de les ciències socials, l'urbanisme i el medi ambient, ha proposat uns criteris per al desplegament del Pla i n'ha efectuat el seguiment. Així mateix, ha valorat de manera positiva la voluntat de l'Ajuntament de mantenir i ampliar la iniciativa amb la implicació del veïnat, el compromís dels agents socials i el consens amb les forces polítiques.

Ara, el Consistori es proposa iniciar una segona etapa del Pla de Barris, tot mantenint l'atenció a aquells que ja hi figuren i ampliant les actuacions a set nous barris —Can Baró, Can Peguera, el Carmel, el Poble-Sec, la Prosperitat, el Turó de la Peira i el Verdum— amb una nova inversió de 150 mili-

ons d'euros. D'aquesta manera, el Pla arribarà a un conjunt de 23 barris, en els quals viu una quarta part de la població de Barcelona. Poques ciutats europees compten amb una iniciativa d'un abast comparable.

La implicació de la ciutadania és, com es deia, un dels requisits essencials per al desenvolupament dels plans de barris. Per això resulta de tanta importància donar a conèixer el contingut dels plans i les seves actuacions. A aquesta comesa està destinada precisament la sèrie de publicacions de la qual aquest quadern forma part: exposar els objectius, la diagnosi de partida, els projectes, el pressupost i la gestió de les actuacions previstes en cada un dels barris. Si la seva lectura contribueix a impulsar el coneixement i el debat ciutadà sobre el Pla de Barris, la publicació haurà assolit la seva finalitat.

Oriol Nel·lo

President del Consell Assessor del Pla de Barris de Barcelona

Pla de Barris
de la Trinitat Vella

Índex general

Bloc 1

Contextualització

- 1 - Objectius generals** ————— p. 12
- 2 - Metodologia del Pla de barris** — p. 14
- 3 - Àmbit del Pla de barris** ————— p. 16
- 4 - Indicadors de vulnerabilitat** — p. 18

Bloc 2

Elaboració

- 5 - Àmbit territorial d'actuació específic** ————— p. 42
 - 5.1 Descripció i encaix territorial
 - 5.2 Antecedents
 - 5.3 Dades generals i sociodemogràfiques
- 6 - Anàlisi** ————— p. 52
 - 6.1 Educació i salut pública
 - 6.1.1 Nivell formatiu
 - 6.1.2 Equipaments educatius
 - 6.1.3 Salut
 - 6.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 6.2.1 Teixit associatiu
 - 6.2.2 Serveis socials
 - 6.2.3 Convivència
 - 6.3 Habitatge
 - 6.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 6.4.1 Renda familiar disponible
 - 6.4.2 Activitat comercial
 - 6.4.3 Distribució atur
 - 6.5 Espai públic i accessibilitat
 - 6.5.1 Planejament urbanístic
 - 6.5.2 Densitat de població
 - 6.5.3 Espais lliures i jocs infantils
 - 6.6 Sostenibilitat ambiental i Emergència climàtica
 - 6.6.1 Contaminació
 - 6.6.2 Resiliència
- 7 - Diagnosi** ————— p. 78
 - 7.1 Educació i salut pública
 - 7.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 7.3 Habitatge
 - 7.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 7.5 Espai públic i accessibilitat
 - 7.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica
- 8 - Plans actius i acció de govern** ————— p. 88
 - 8.1 Educació i salut pública
 - 8.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 8.3 Habitatge
 - 8.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 8.5 Espai públic i accessibilitat
 - 8.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

9 - Síntesi de l'anàlisi de la diagnosi	p. 96
9.1 Educació i salut pública	
9.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	
9.3 Habitatge	
9.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social	
9.5 Espai públic i accessibilitat	
9.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	

Bloc 3

Intervenció

10 - Objectius específics	p. 100
8.1 Educació i salut pública	
8.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	
8.3 Habitatge	
8.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social	
8.5 Espai públic i accessibilitat	
8.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	
11 - Accions	p. 106
9.1 Educació i salut pública	
9.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	
9.3 Habitatge	
9.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social	
9.5 Espai públic i accessibilitat	
9.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	
12 - Pressupost	p. 126
13 - Visió global	p. 128

Bloc 4

Desenvolupament

14 - Gestió i governança	p. 132
15 - Eines transversals	p. 136
16 - Indicadors d'avaluació del projecte	p. 140

1 - Objectius generals	—————	P 12
2 - Metodologia del Pla de Barris	—	P 14
3 - Àmbit del Pla de Barris	—————	P 16
4 - Indicadors de vulnerabilitat	—	P 18

Bloc 1

Contextualització

Bloc 1 >

1 | Objectius generals

Després de quasi quatre anys de desenvolupament del Pla de Barris 2017-2020, tot i poder constatar una primera tendència de reducció de les desigualtats a la ciutat de Barcelona, es continua observant (inclús en alguns dels barris on ja s'hi ha actuat) indicadors de desigualtat que fan inqüestionable la necessitat d'intervenir (o continuar intervenint) des d'una lògica intensiva i integral en aquests barris, amb un objectiu clar: **la reducció d'aquestes desigualtats entre els diferents barris de Barcelona.**

La reducció de les desigualtats, evidentment, és un objectiu d'un abast complex i de difícil resolució amb períodes curts, però és evident que una política intensiva en els eixos que més desigualtat generen pot revertir aquestes desigualtats i oferir, a aquests barris, oportunitats que puguin canviar tendències o reduir impactes i plantar les llavors perquè a llarg termini aquestes desigualtats puguin revertir-se.

En el cas del Pla de Barris 2021-2024, l'existència de la crisi sanitària que ha impactat (i seguirà impactant) socialment i econòmicament en els barris més vulnerables obliga a redefinir alguns dels objectius i enfocaments de

l'edició anterior, amb la voluntat de pal·liar, també, els efectes d'aquesta crisi en aquests barris.

Des d'aquesta lògica i mirada integral, els objectius del Pla de Barris segueixen sent els següents: per una banda, enfortir la xarxa educativa als barris a través de projectes educatius integrals i transformadors (dins i fora de l'escola) i donar suport als centres en les tasques socioeducatives complementàries. En aquesta edició, amb una mirada especial als efectes que ha tingut i pot tenir la crisi sanitària en el desenvolupament de la tasca educativa dels centres i amb una mirada més intensa en el lleure educatiu i la formació fora de l'escola.

En segon lloc, establir accions d'atenció i millora de les condicions de vida de la població que resideix en aquests barris, amb especial atenció a aquelles persones que

més ho necessiten (gent gran, infància, població en situació d'atur, població migrada) des d'un tractament integral. Es promourà amb especial èmfasi combatre les desigualtats de gènere, es treballarà de forma intensiva la diversitat cultural i d'origen per aconseguir barris més cohesionats i teixits més diversos, es tindrà especial cura en la salut mental i els problemes derivats d'una soledat no volguda i es seguirà apostant per promoure uns hàbits saludables tant pel que fa a l'alimentació com als hàbits esportius. En aquesta edició, i amb més sentit que mai, també es farà una aposta clara i decidida per la reducció de l'escletxa digital i es seguirà treballant amb la voluntat d'ampliar el capital social dels barris.

Un altre dels objectius és recuperar i impulsar l'activitat econòmica als barris, el foment de l'economia social i cooperativa i la reactivació i l'impuls del petit comerç

i l'emprenedoria. En aquesta ocasió, amb una especial atenció al suport i acompanyament dels col·lectius més afectats per la crisi econòmica i al comerç de proximitat.

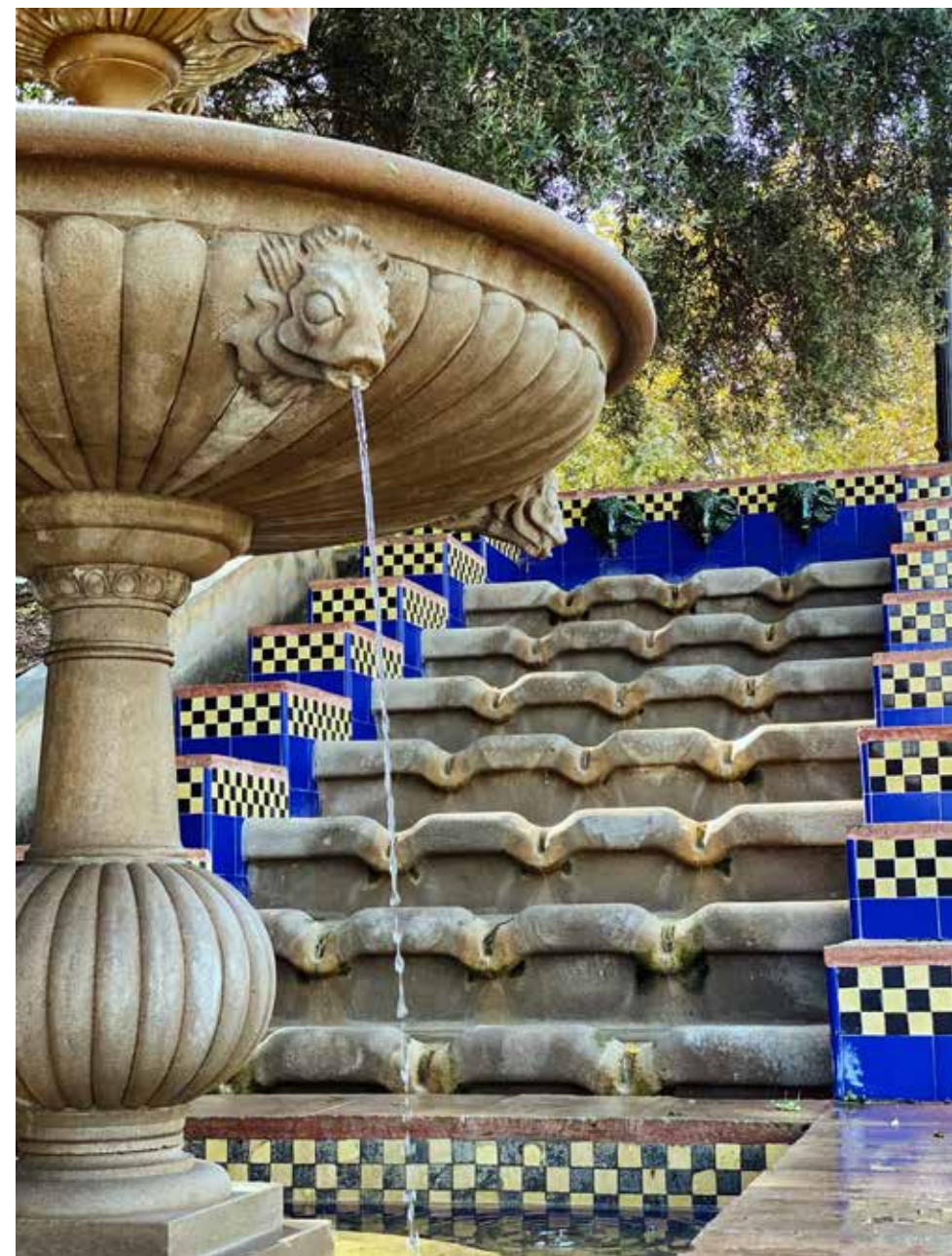
El Pla de Barris també planteja fer front als dèficits urbanístics, com ara la degradació de l'espai públic, les dificultats d'accessibilitat, la falta d'espais on desenvolupar vida comunitària a l'aire lliure, la baixa qualitat de l'habitatge, la manca d'equipaments i els dèficits de mobilitat i connexió dels barris entre si i en relació amb la resta de la ciutat.

Per altra banda, cal combatre les desigualtats derivades de l'impacte del clima sobre

població vulnerable i contribuir a generar territoris més sostenibles, i treballar per aconseguir uns barris amb més verd per càpita, més pacificats i amb sistemes de transport més sostenibles. Es promourà l'educació ambiental i els espais verds comunitaris i es treballarà per reduir la pobresa energètica i mitigar-ne els efectes.

I, per últim, empoderar els veïns i les veïnes perquè s'organitzin i estableixin objectius i actuacions de millora de la vida col·lectiva al barri, tot impulsant les pràctiques d'innovació social i l'acció ciutadana amb un objectiu clar de millorar i enfortir el capital social dels barris.

Parc de Montjuïc
Font: Ajuntament de Barcelona

Bloc 1 >

2 | Metodologia del Pla de Barris

El Pla de Barris és un programa que té una **voluntat d'intervenció integral** i, per tant, la necessitat d'un abordatge multisectorial i una planificació que tingui en compte diferents àmbits i mirades. De la mateixa manera, és un pla que té la vocació de **construir-se i desplegar-se conjuntament amb els veïns i veïnes dels barris** i, per tant, la necessitat de teixir sinergies i espais de coproducció amb el territori.

La definició del Pla de Barris

El punt de partida per a la redacció dels documents ha estat una **anàlisi** exhaustiva dels indicadors socioeconòmics, demogràfics i urbans dels vint-i-tres barris inclosos en aquesta edició, per a detectar aquells que apuntaven cap a clares desigualtats o que podien alertar de possibles mancances.

En paral·lel s'ha treballat amb els diferents agents que intervenen en aquests territoris (des de l'àmbit municipal fins al veïnal) per a elaborar una diagnosi compartida, que aportés dades més qualitatives que no sempre apareixen als indicadors, alhora

que permetia conèixer projectes i voluntats històriques ja plantejades en aquests barris. En aquest sentit, s'ha intentat treballar amb diferents agents.

Per una banda, els **agents de barri**, és a dir, persones que formen part de l'entorn immediat dels barris: entitats, tècnics, taules i espais comunitaris i veïns i veïnes que treballen i viuen en el territori. Cal tenir present que, en l'actual context de pandèmia, aquesta feina s'ha hagut de realitzar en gran mesura de forma telemàtica, cosa que ha fet més difícil i complex aquest treball participatiu i de lligam amb el territori.

En segon lloc, els **agents de districte**, tècnics de l'Ajuntament o personal que treballa a l'Administració en equipaments del Districte i que tenen un coneixement detallat del que passa als barris i una perspectiva de Districte.

I, finalment, els **agents municipals**, els quals tenen una perspectiva de ciutat, d'eix o d'àmbit metropolità que permet ubicar els barris en relació amb la ciutat i

amb la resta de barris o territoris. S'hi inclouen les àrees, instituts i departaments sectorials de l'Ajuntament.

El conjunt d'aportacions i visions des de les diferents escales ha permès elaborar una **diagnosi compartida** i definir uns **objectius específics** per a cada pla. El procés de participació i el treball compartit amb Districte i àrees ha permès apuntar les primeres **accions**.

El contingut i l'abast d'aquest document s'estructura, doncs, en **anàlisi, diagnosi, objectius específics i accions**. En l'**anàlisi** es realitza una valoració quantitativa de la situació, resultat d'un treball de recerca i d'interlocució amb els diferents agents implicats. A la **diagnosi** s'exposen les conclusions que s'extreuen de l'anàlisi, des d'un punt de vista més qualitatiu. Per la seva banda, els **objectius específics** defineixen aquells vectors que es volen tractar de forma més intensiva en aquell pla, al marge dels objectius generals. I, per últim, les **accions** són les eines concretes a partir de les quals es vol arribar als objectius.

El Pla té una clara vocació integral i de transversalitat i s'estructura en sis àmbits:

Educació i salut pública: engloba totes aquelles accions que promouen la generació de noves oportunitats educatives o que aborden la millora de la salut pública, amb una mirada comunitària.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària: són les accions que afecten directament la comunitat i els seus drets, amb una mirada especial a aquelles desigualtats que afecten especialment les dones o altres col·lectius vulnerables. Engloba, també, totes les accions encaminades a millorar el treball en xarxa i la cohesió entre veïns i veïnes i a reforçar la vida comunitària dels barris.

Habitatge: reuneix totes les accions que persegueixen la millora de les condicions de vida dels veïns i veïnes en relació amb els seus habitatges. Principalment respon a millores físiques de les seves finques però també a aquelles accions d'acompanyament social a les comunitats.

Ocupació, impuls econòmic i economia social: integra totes les accions encaminades a fomentar l'activitat econòmica i l'ocupació de qualitat.

Espai públic i accessibilitat: engloba totes les accions que persegueixen una millora de l'espai públic amb una visió comunitària o amb l'objectiu de millorar-ne l'accessibilitat.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica: inclou les accions que específicament tenen l'objectiu de reduir els efectes de l'impacte climàtic en els barris i població més vulnerables.

Desplegament conjunt amb el veïnat

El Pla de Barris té la voluntat d'implicar els veïns i veïnes no sols en la definició del contingut del Pla, sinó sobretot en el seu desplegament, que és quan, en gran mesura, agafen forma i s'acaben de concretar la majoria d'accions apuntades al document inicial.

És evident que en aquest context de pandèmia el procés de participació dels plans ha hagut d'adaptar-se a una virtualitat que és totalment contrària a la filosofia d'aquest pla. Malgrat tot, s'ha intentat establir el vincle i el diàleg amb tots els agents del territori possibles per intentar conformar uns documents com més consensuats millor amb el territori.

Cal posar de manifest que **els documents del Pla de Barris són vius i dinàmics**. Tot i incorporar accions concretes des d'un inici, els documents es van acabant de configurar i definir a través del treball conjunt i continu amb el teixit comunitari. Aquest treball conjunt permet adaptar-se a noves oportunitats, reconèixer nous actors o redefinir propostes a mesura que el Pla avança. Aquest factor aconseguirà que el Pla s'adapti molt millor a nous contextos i permet adaptar i millorar les accions per aconseguir els objectius plantejats.

Bloc 1 > 3 | Àmbit del Pla de Barris

En l'edició del Pla de Barris 2021-2024 s'ha considerat necessari ampliar el territori d'actuació respecte de l'edició anterior amb altres barris que, pels seus indicadors i la seva tendència, també requereixen una intervenció extraordinària. En aquesta línia, després d'una anàlisi acurada d'indicadors de vulnerabilitat, es determina incorporar set nous barris (Verdum, Can Peguera, el Turó de la Peira, la Prosperitat, el Carmel, Can Baró i el Poble-sec) i ampliar l'àmbit d'actuació a tot el Raval (en la primera edició es limitava al Raval sud). Tanmateix, es mantenen vius la resta de plans de l'edició anterior per tal d'assolir els objectius marcats amb una visió de més llarg termini.

Així, el nou Pla de Barris es planteja des de **dos nivells d'intensitat diferents**, segons el grau de vulnerabilitat, per un total de **15 plans de barri i 23 barris, que arribaran a una població de 377.000 persones:**

- **Deu plans de barri amb un desplegament integral i intensiu.** Es plantegen plans de barri totalment nous, amb pressupost extraordinari, lideratge d'un cap de projecte i intensitat d'intervenció alta. D'aquesta manera s'amplia l'actuació a set barris nous i es manté la intervenció intensiva a vuit dels setze barris de l'edició anterior.

→ Al Districte de Nou Barris:

PdB de la **Zona Nord**

PdB de la **Trinitat Nova**

PdB de les **Roquetes i Verdum**

PdB del **Turó de la Peira i Can Peguera**

PdB de la **Prosperitat**

→ Al Districte de Sant Andreu:

PdB de la **Trinitat Vella**

→ Al Districte de Sant Martí:

PdB del **Besòs i el Maresme**

→ Al Districte de Ciutat Vella:

PdB del **Raval**

→ Al Districte d'Horta-Guinardó:

PdB del **Carmel i Can Baró**

→ Al Districte de Sants-Montjuïc:

PdB del **Poble-sec**

- **Cinc plans de barri amb un desplegament de polítiques estructurals i de manteniment.** Es mantenen programes educatius, de rehabilitació i ocupació que requereixen una aplicació més llarga en el temps per poder revertir certes tendències, però es fa sense un lideratge de cap de projecte i sense una dotació específica per obres. Vuit barris de l'anterior edició entren en una fase de manteniment:

→ Al Districte de Sant Andreu:

PdB del **Bon Pastor i Baró de Viver**

→ Al Districte de Sant Martí:

PdB de la **Verneda i la Pau**

→ Al Districte de Ciutat Vella:

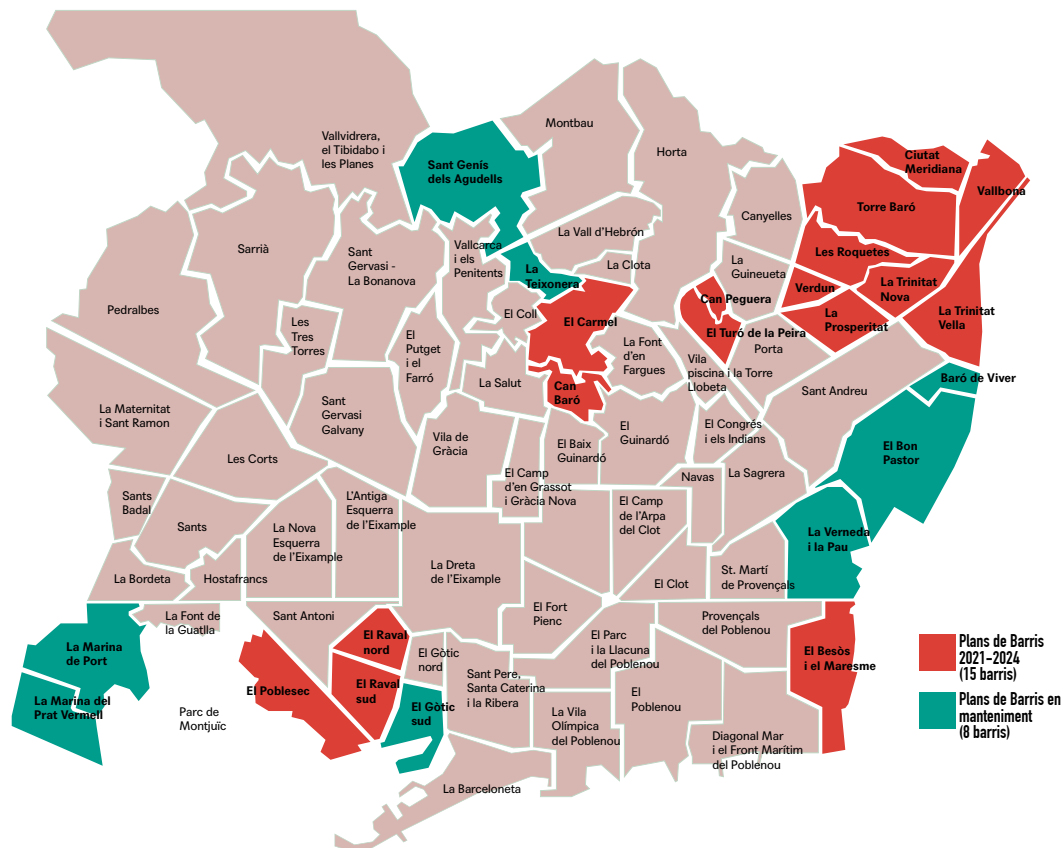
PdB del **Gòtic sud**

→ Al Districte d'Horta-Guinardó:

PdB de **Sant Genís dels Agudells i la Teixonera**

→ Al Districte de Sants-Montjuïc:

PdB de la **Marina de Port i del Prat Vermell**

Plànol de situació dels àmbits del Pla de Barris

Bloc 1 > 4 | Indicadors de vulnerabilitat

La distribució territorial de la renda presenta desigualtats evidents en els barris i districtes de la ciutat. Aquesta desigualtat de rendes es produeix sota un patró de concentració territorial i afecta especialment uns sectors de població concrets, cosa que contribueix a l'empitjorament de les condicions de vida dels ciutadans i ciutadanes de rendes baixes i esdevé una barrera a la igualtat d'oportunitats i a l'accés a la renda i als serveis.

Si es comparen els valors de diferents indicadors en el conjunt dels 73 barris de la ciutat es fan paleses unes mancances comunes o estructurals, principalment concentrades en certes parts del territori com ara l'eix del Besòs, els districtes de Nou Barris, Horta-Guinardó, Ciutat Vella i Sants-Montjuïc. Una comparativa d'aquesta índole dona una idea de les desigualtats entre barris.

D'altra banda, a través del càlcul de la variació (en tant per cent) del valor dels diferents indicadors de cada barri respecte del valor mitjà de Barcelona s'obté una visió complementària de l'anterior, útil per a detectar altres mancances específiques de cada part del territori.

La visió conjunta obtinguda mitjançant aquesta doble anàlisi permet fer una estimació del nivell de fragilitat més representatiu de cada barri; identificar aquells factors que generen una major desigualtat, i visualitzar en quines zones o àmbits de la ciutat es concentren aquestes desigualtats.

Centre de serveis socials
Guineueta-Verdún-Prosperitat
Font: Ajuntament de Barcelona

D'acord amb aquesta anàlisi d'indicadors s'ha realitzat la selecció dels àmbits incorporats a l'edició del Pla de Barris 2021-2024. En tots ells **s'han identificat uns indicadors estructurants**, comuns en el conjunt dels barris seleccionats **que manifesten uns àmbits amb major necessitat d'accions o de millores per tal de reduir les desigualtats existents** a dia d'avui. Aquests indicadors són els següents: percentatge de població només amb estudis obligatoris; percentatge de població amb estudis universitaris o cicles formatius de grau superior (CFGS); percentatge de població amb batxillerat superior; percentatge de població sense estudis; taxa específica de fecunditat en mares de quinze a dinou anys; superfície mitjana dels habitatges; superfície d'habitatge per habitant; valor cadastral; índex de renda familiar disponible (IRFD); tant per cent d'aturats; percentatge de locals de comerç al detall en plantes baixes; sòl destinat a equipa-

ments per habitant, i persones exposades a la contaminació acústica.

Les desigualtats que representen aquests indicadors no només són de les més significatives entre els indicadors analitzats en el marc d'aquest programa, sinó que també són les més transversals pel fet d'aparèixer de manera recurrent en la majoria dels barris incorporats al Pla. D'altra banda, hi ha altres indicadors que potser no són tan recurrents però que, en àmbits concrets, poden manifestar mancances o vulnerabilitats importants. En aquesta categoria hi trobem indicadors com la densitat neta (densitat d'habitatges per hectàrea residencial); la població de 65 anys o més que viu sola; locals en planta baixa sense activitat; llars amb connexió a internet; la superfície destinada a usos comercials; la densitat d'habitatges; habitatge de compra amb pagaments pendents; nombre d'habitants per habitatge; percentatge de

població estrangera; sòl de parcs urbans per habitant; l'antiguitat dels edificis, i l'esperança de vida.

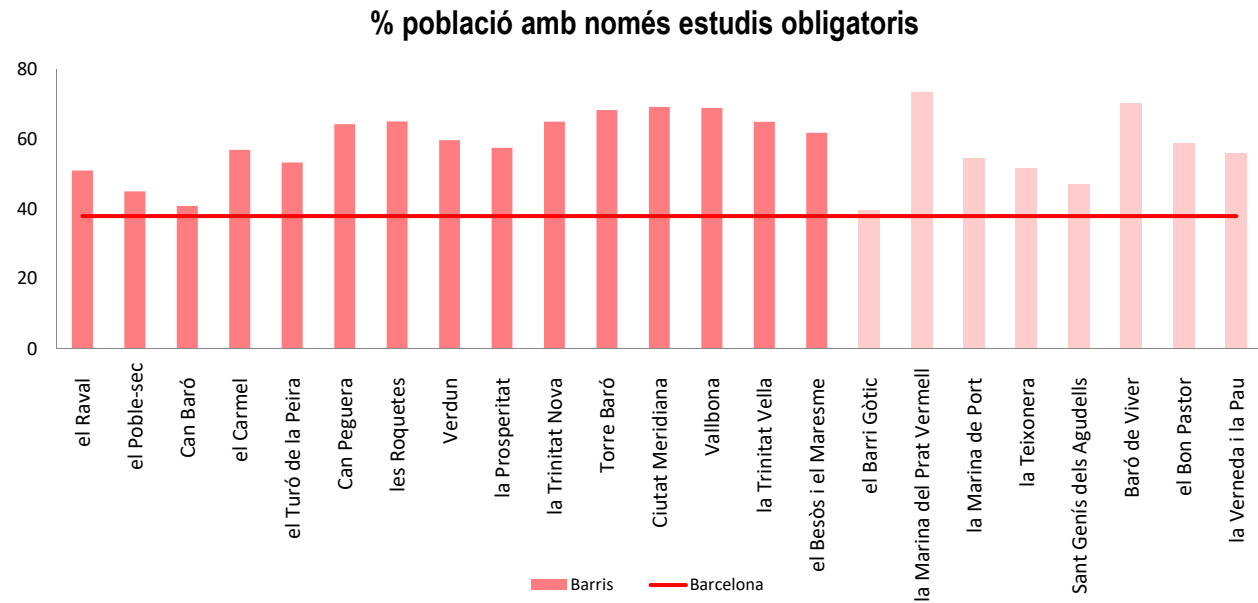
Cal tenir present, però, que només s'han analitzat indicadors dels quals es disposa de dades actualitzades i que són interpretables objectivament mitjançant tècniques estadístiques. Per tant, és possible que hi hagi altres aspectes que no quedin reflectits en els indicadors esmentats.

Aquesta anàlisi no només serveix per a detectar aquells barris que s'han d'incorporar al Pla, sinó que també és de gran ajuda per orientar les estratègies i propostes a fi i efecte que siguin les més adequades en la lluita contra l'increment de les desigualtats en cadascun dels àmbits inclosos al Pla. Per a facilitar la comprensió i conceptualització, s'han agrupat els indicadors analitzats dins els sis eixos temàtics en què s'estructura el Pla de Barris.

Educació i salut pública

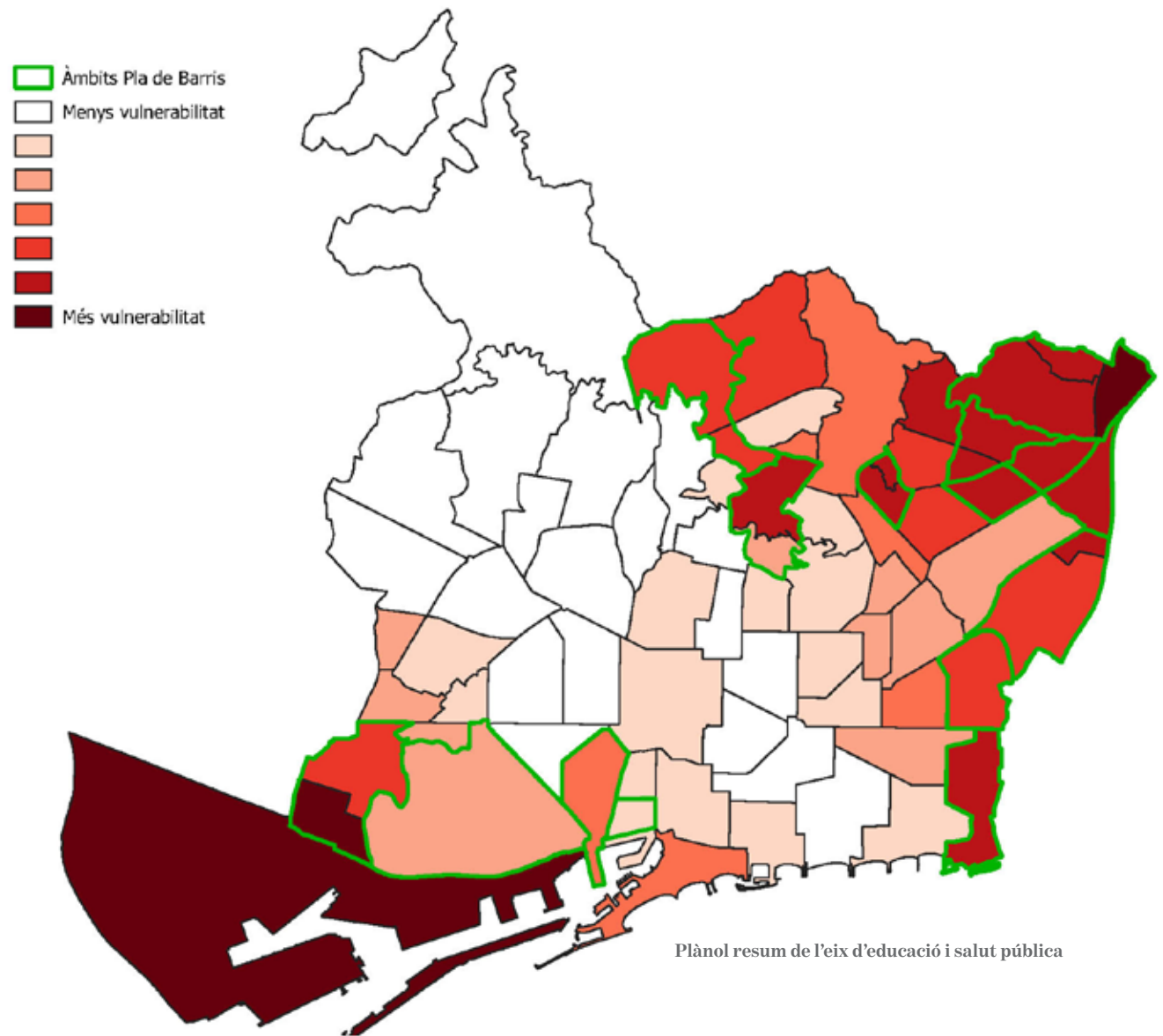
Tot i que les dades demostren com en el conjunt de la ciutat d'ençà de l'any 2014 s'està reduint progressivament el volum de població sense estudis i, en paral·lel, està augmentant el gruix de població amb estudis universitaris o cicles formatius de grau superior, en la majoria de barris del Pla de Barris s'observa com encara hi ha desigualtats significatives en aquest àmbit. En el cas de la taxa de població amb estudis universitaris o cicles formatius de grau superior (CFGs), la mitjana de la ciutat es situa a 32,8; tanmateix, tots els barris que formen part d'aquesta edició del Pla de Barris presenten uns valors inferiors, i en dotze d'aquests barris la taxa es situa per sota de 16 (la meitat de la mitjana de la ciutat). A l'altre extrem també s'observa com la taxa de població amb baix nivell formatiu (població amb només

Font: Urbaning, a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona (2019)

estudis obligatoris) presenta uns valors molt superiors en els àmbits seleccionats respecte de la mitjana de la ciutat.

En aquest sentit, cal dir que l'anàlisi de correlacions evidencia que existeix una relació significativa entre la manca de formació acadèmica i la renda familiar disponible. Per tant, és necessari avançar cap a la desaparició de la desigualtat d'oportunitats educatives, tant per millorar la taxa de població amb estudis superiors com per reduir la taxa de població sense estudis o només amb estudis obligatoris amb especial incidència en els àmbits del Pla de Barris.

Plànol resum de l'eix d'educació i salut pública

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

En el camp dels drets socials, equitat de gènere i acció comunitària també s'evidencien importants desigualtats al llarg i ample de la ciutat.

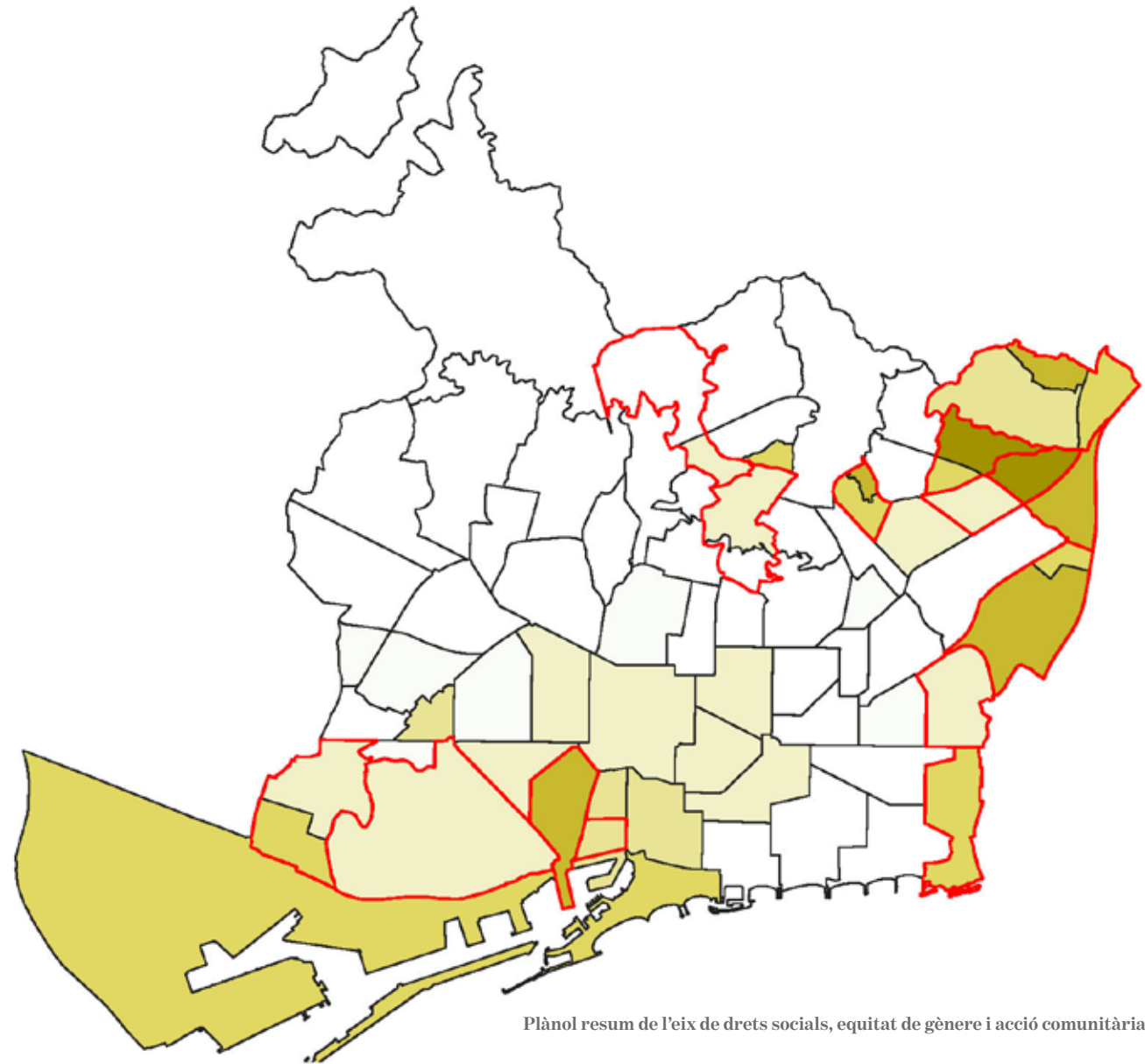
Un dels indicadors representatius en aquest aspecte és el percentatge de població estrangera respecte de la població total. Els àmbits amb un percentatge elevat de població estrangera solen presentar una complexitat social que requereix una atenció específica per donar resposta a les necessitats esdevingudes fruit d'aquesta complexitat. Des del punt de vista estadístic, els territoris amb alts índexs de població estrangera presenten correlació elevada amb aspectes com l'antiguitat dels edificis o altes taxes d'atur. Aquestes dades posen de manifest les necessitats d'atenció específica d'aquest col·lectiu que es poden abordar des del treball de la cohesió i la integració o aprofundint en el treball del reconeixement de la diversitat.

Altres indicadors destacables en aquest àmbit són la proporció de població de 65 anys o més que viu sola o l'índex de sobreenvelliment. Tant l'un com l'altre fan evident

l'existència d'un sector significatiu de població, considerat vulnerable, que també requereix una atenció i actuacions específiques. En aquest sentit, els barris més vulnerables són la Prosperitat, el Turó de la Peira i el Besòs i el Marisme, ja que presenten una proporció de gent gran molt superior al valor mitjà de la ciutat.

També cal parar atenció a la taxa específica de fecunditat en mares d'entre quinze i dinou anys (valor quinquennal), que representa els nascuts per cada mil dones en aquesta franja d'edat. Si bé en el conjunt de la ciutat aquesta taxa s'ha reduït del 8,4 (per al quinquenni 2003-2007) al 5,5 (per al quinquenni 2014-2018), la gran majoria de barris del Pla de Barris presenten uns valors molt superiors a la mitjana de la ciutat, arriben a valors de 31 o 27,4 (per al quinquenni 2014-2018) en el cas de la Trinitat Nova i les Roquetes, respectivament. Els embarassos en edats prematures poden comportar entrebancs per a una bona formació acadèmica i, per tant, per a un accés a una renda digna i a l'increment de les desigualtats socials d'aquest segment de població.

- Àmbits Pla de Barris
- Menys vulnerabilitat
-
-
-
-
- Més vulnerabilitat

Plànol resum de l'eix de drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

Habitatge

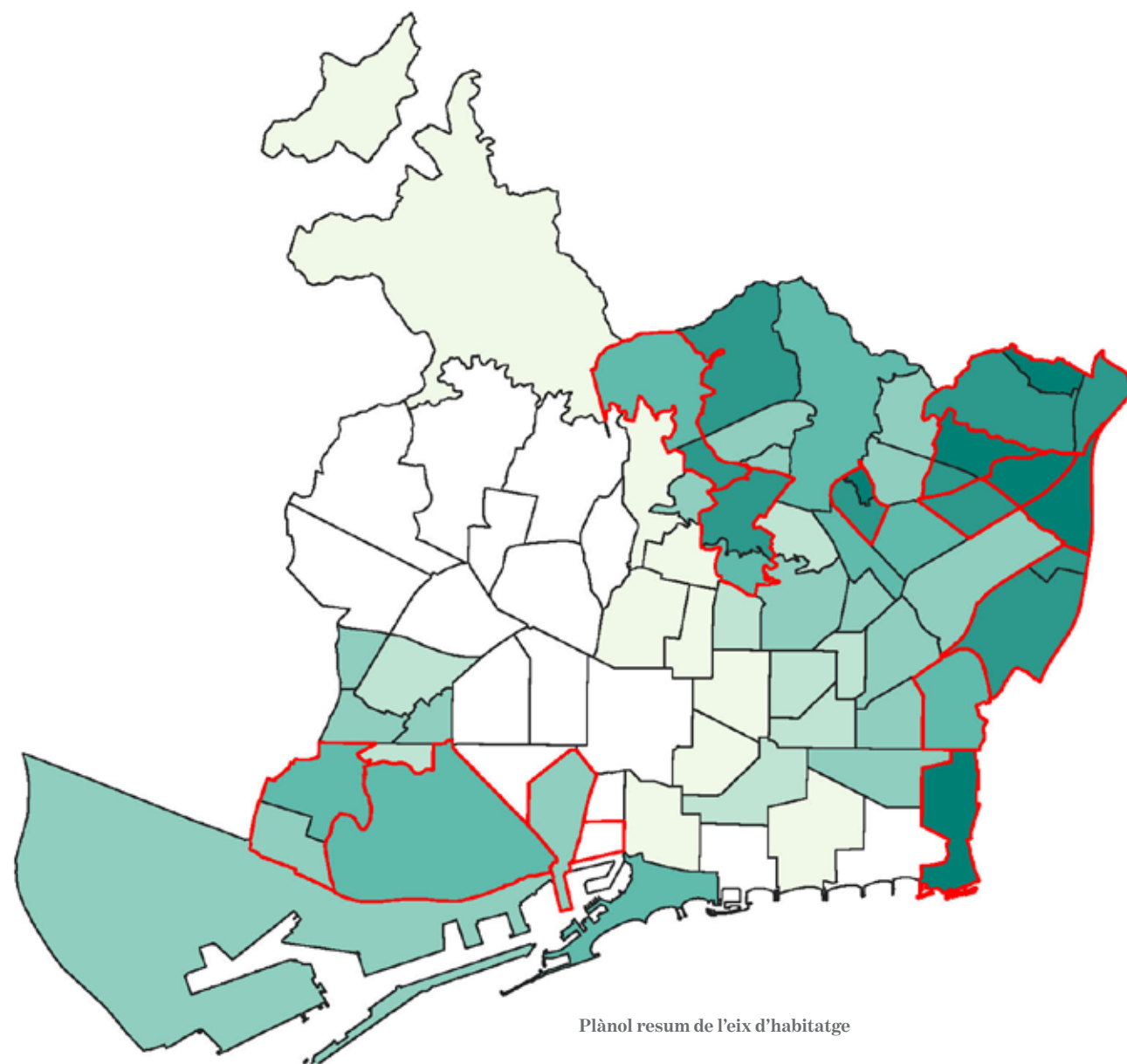
Les desigualtats o vulnerabilitats en matèria d'habitatge són una de les problemàtiques més transversals i evidents en els barris que formen part del Pla de Barris. Són diversos els indicadors que així ho manifesten, com per exemple la superfície mitjana dels habitatges. Si bé la mitjana a Barcelona es situa (l'any 2019) als 78 m² per habitatge, en tots els àmbits del Pla de Barris aquesta ràtio és inferior, per exemple, arriba a disminuir fins a 53,6 m² per habitatge en el cas de Can Peguera. Si es creua la dada de la dimensió dels habitatges amb la seva ocupació, s'observa com en tots els barris del Pla de Barris la superfície d'habitatge per habitant és inferior a la mitjana de la ciutat. A banda de la disminució de la qualitat de vida que implica disposar d'un menor espai domèstic per habitant, també té implicacions pel

que fa a la salut dels ocupants dels habitatges, i més encara en plena pandèmia per la Covid-19. Per tant, és un factor molt important a tenir en compte.

Un altre indicador significatiu pel que fa a l'habitatge és el valor cadastral mitjà. Segons dades del 2019, el valor cadastral mitjà de Barcelona és de 1.018 €, mentre que els àmbits del Pla de Barris en presenten uns de molt inferiors, com ara a Ciutat Meridiana i Vallbona, on el valor cadastral mitjà és de 393,4 € i 382,9 €, respectivament. Un valor cadastral baix indica, entre altres aspectes com la situació de l'immoble, una mala qualitat en general de l'habitatge. Si es suma aquest fet a la superfície i al nombre de convivents d'aquests habitatges, es fan ben paleses les desigualtats en matèria d'habitatge en aquests barris.

A banda d'aquests indicadors, n'hi ha d'altres que indiquen una vulnerabilitat elevada tot i que potser de manera més localitzada, com per exemple l'antiguitat dels edificis, especialment en el cas del Raval, el Poble-sec i Can Peguera. Un parc d'habitatges envellit juntament amb un baix nivell de conservació provoca que una part de la població amb pocs recursos es vegi obligada a viure en males condicions d'habitabilitat. També es pot analitzar la densitat d'habitatges, ja que els barris amb major densitat residencial tenen més necessitat d'ús de l'espai públic i, per tant, aquest presenta un ús més intensiu i s'agreuja la possibilitat de conflictes entre els diferents usuaris de la via pública. Verdum, el Raval, la Prosperitat o el Turó de la Peira són alguns dels barris que presenten una densitat d'habitatge més elevada de tota la ciutat.

- Àmbits Pla de Barris
- Menys vulnerabilitat
-
-
-
-
- Més vulnerabilitat

Plànol resum de l'eix d'habitatge

En l'àmbit de l'habitatge, cal citar l'Estudi i detecció a la ciutat de Barcelona d'àmbits de vulnerabilitat residencial, elaborat per la UPC el març del 2017, que consisteix en una recerca multidisciplinària en àrees de la geografia urbana, la sociologia i l'economia, centrades en l'habitatge, l'estat de l'edificació, la fiscalitat de béns immobles i patrimoni arquitectònic.

L'estudi permet generar una matriu d'informació geoespacial que abasta continguts sociodemogràfics i socioeconòmics, de les característiques urbanístiques i de l'estat dels habitatges, suficients per a establir una diferenciació relativa a una major situació de vulnerabilitat residencial. Aquest sistema s'aconsegueix mitjançant un procés d'anàlisi d'indicadors de diferent naturalesa.

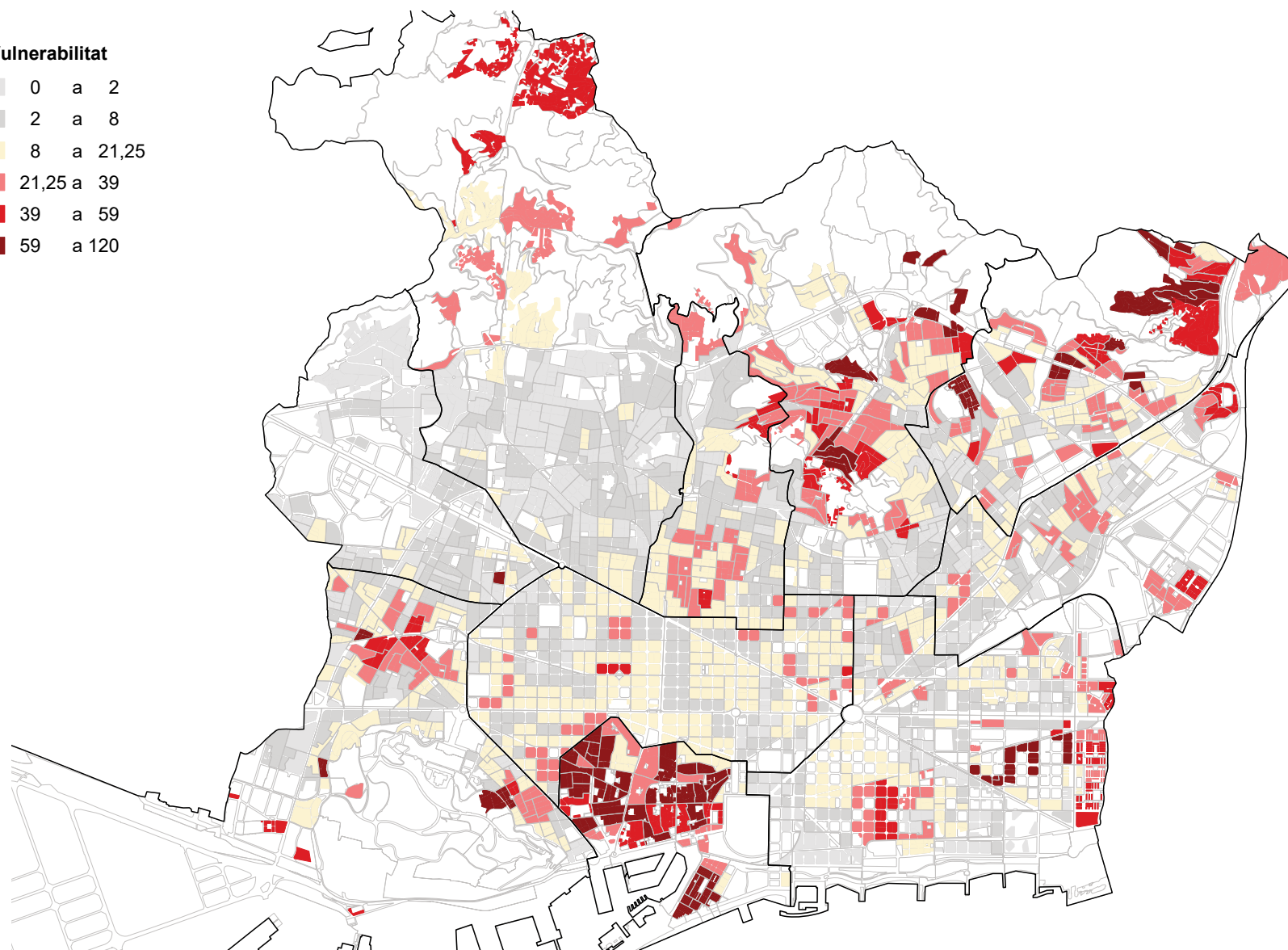
Des del punt de vista físic, es tracten certs descriptors que s'identifiquen amb els processos de regressió urbanística i que descriuen components de caire físic

de l'edificació, de la qualitat i envelliment que pot generar situacions de risc, la falta d'accessibilitat (ascensor), l'activitat rehabilitadora que exigeix el manteniment i una conservació normal i adequada a les edificacions de certa antiguitat. Concretament, s'avaluen els següents indicadors: la superfície mitjana dels habitatges; l'antiguitat dels edificis; la categoria mitjana de l'ús residencial; l'estat ruïnós, dolent o deficient dels edificis d'habitatges; el tipus edificatori; els edificis de quatre o més plantes sense ascensor; els edificis de més de quaranta anys sense sol·licituds de rehabilitació; els expedients de conservació d'interiors; els expedients de conservació de façanes; els edificis de més de quaranta anys sense expedients d'obres, i la qualificació F o G d'eficiència energètica.

Amb la ponderació de tots aquests indicadors s'elabora un plànol de vulnerabilitat on s'observa com la majoria d'àmbits que formen part del Pla de Barris presenten uns valors elevats.

Vulnerabilitat

- 0 a 2
- 2 a 8
- 8 a 21,25
- 21,25 a 39
- 39 a 59
- 59 a 120

Plànol de vulnerabilitat d'indicadors urbanístics. Estudi i detecció a la ciutat de Barcelona d'àmbits de vulnerabilitat residencial, UPC (març del 2017)

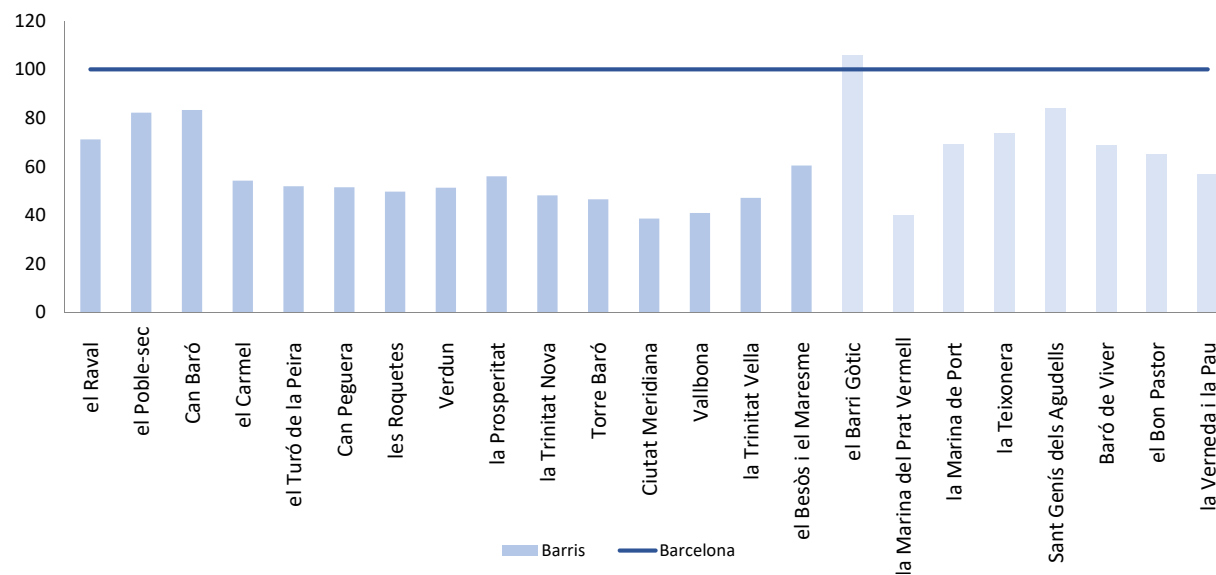
Ocupació, impuls econòmic i economia social

Tot i l'evolució positiva dels valors econòmics de la ciutat en el bienni 2015-2017 (els darrers bienials publicats), continuen sent evidents les desigualtats territorials en l'àmbit econòmic. De fet, juntament amb els indicadors d'habitatge, les desigualtats en matèria econòmica són les més clares i transversals en tots els àmbits del Pla de Barris. Dos dels indicadors que mostren amb més força aquesta desigualtat en termes econòmics són els elevats índexs d'atur i el baix índex de renda familiar disponible (IRFD) dels barris que conformen el Pla de Barris respecte de la resta de la ciutat. D'acord amb l'informe Distribució territorial de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona (2017), dotze barris dels quinze que formen part d'aquesta edició del Pla de Barris disposen d'una renda molt baixa. L'evidència socioeconòmica i l'estudi de correlacions determinen que uns baixos nivells de renda estan directament relacionats amb unes pitjors oportunitats laborals, amb un menor grau de formació acadèmica i amb una menor qualitat de l'habitatge. En el cas de l'atur, les dades de desembre de 2020 mostren com la taxa d'aturats és superior a la mitjana de la ciutat (8,6 %, amb un fort augment durant l'any 2020 de resultes dels efectes de la Covid-19), gairebé el doble en el cas de Ciutat Meridiana (16,5 %) o la Trinitat Nova (15,8 %).

Cal fer esment d'altres indicadors econòmics que denoten desigualtats territorials, com per exemple la superfície destinada a usos comercials o el percentatge de locals en planta baixa sense activitat. Tot i que aquestes dades estan variant de forma negativa, per efecte de la pandèmia, a la data de redacció del Pla de Barris s'observa com

posen de manifest la situació desfavorable de bona part dels barris inclosos en el programa del Pla de Barris, especialment pel que fa als locals buits, on destaquen la Prosperitat, Can Peguera, Verdum, les Roquetes o la Trinitat Vella per sobre de la resta.

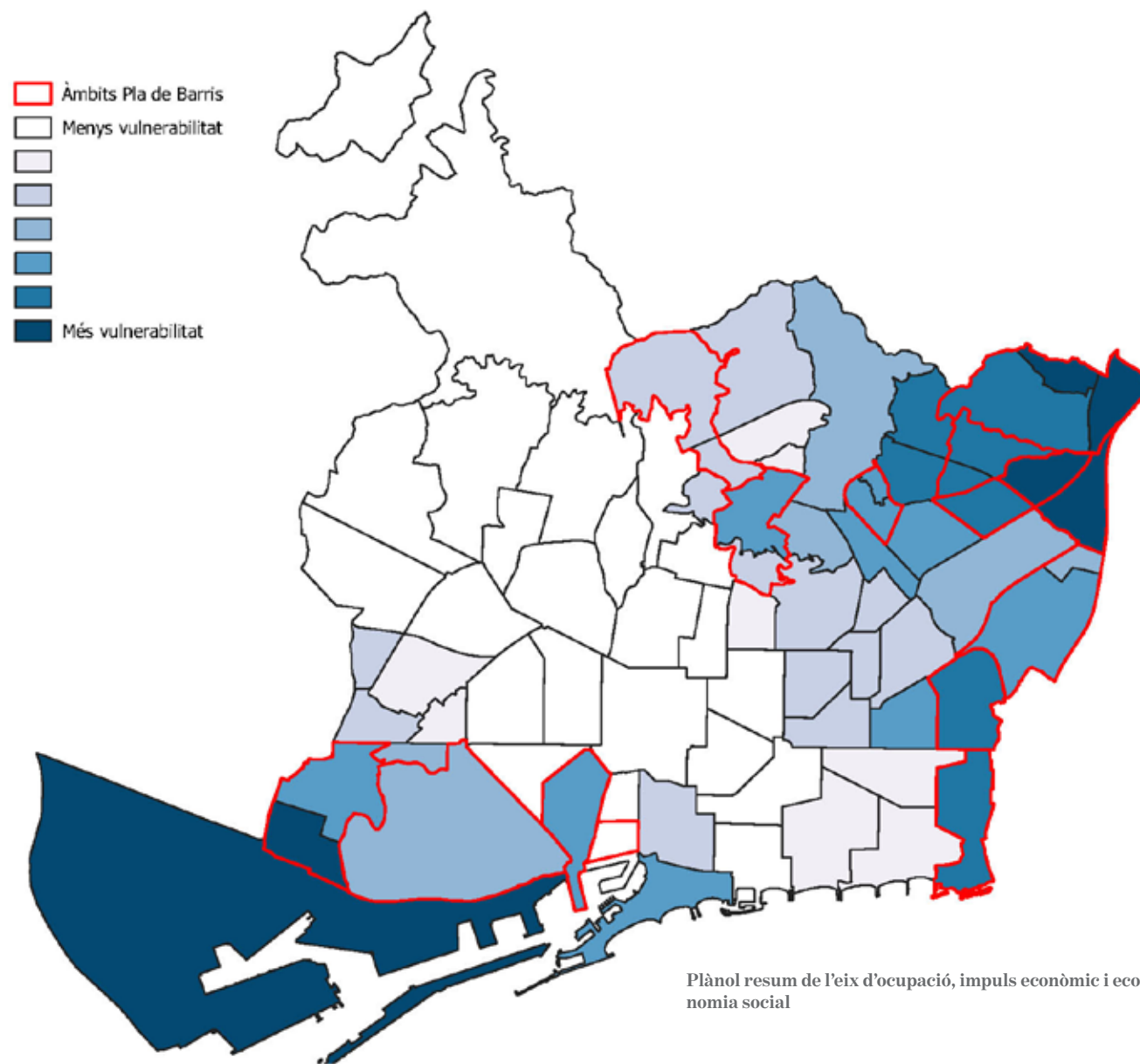
Índex renda familiar disponible

Font: Urbaning, a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona (2017)

En l'actual conjuntura socioeconòmica, aquestes desigualtats s'estan veient incrementades ja que, si bé és cert que la crisi sanitària provocada per la Covid-19 afecta de manera transversal a tota la població, els efectes econòmics que aquesta genera en forma de pèrdua de llocs de feina i de reducció de la renda familiar disponible és més significativa en els sectors de població amb menys recursos.

Per tant, tot i la millora global a nivell de ciutat i la reducció de la distància entre els barris situats als extrems, el programa del Pla de Barris té per objectiu seguir treballant en la reducció de la desigualtat de l'ocupació, l'impuls econòmic i l'economia social en aquells barris més desfavorits.

Espai públic i accessibilitat

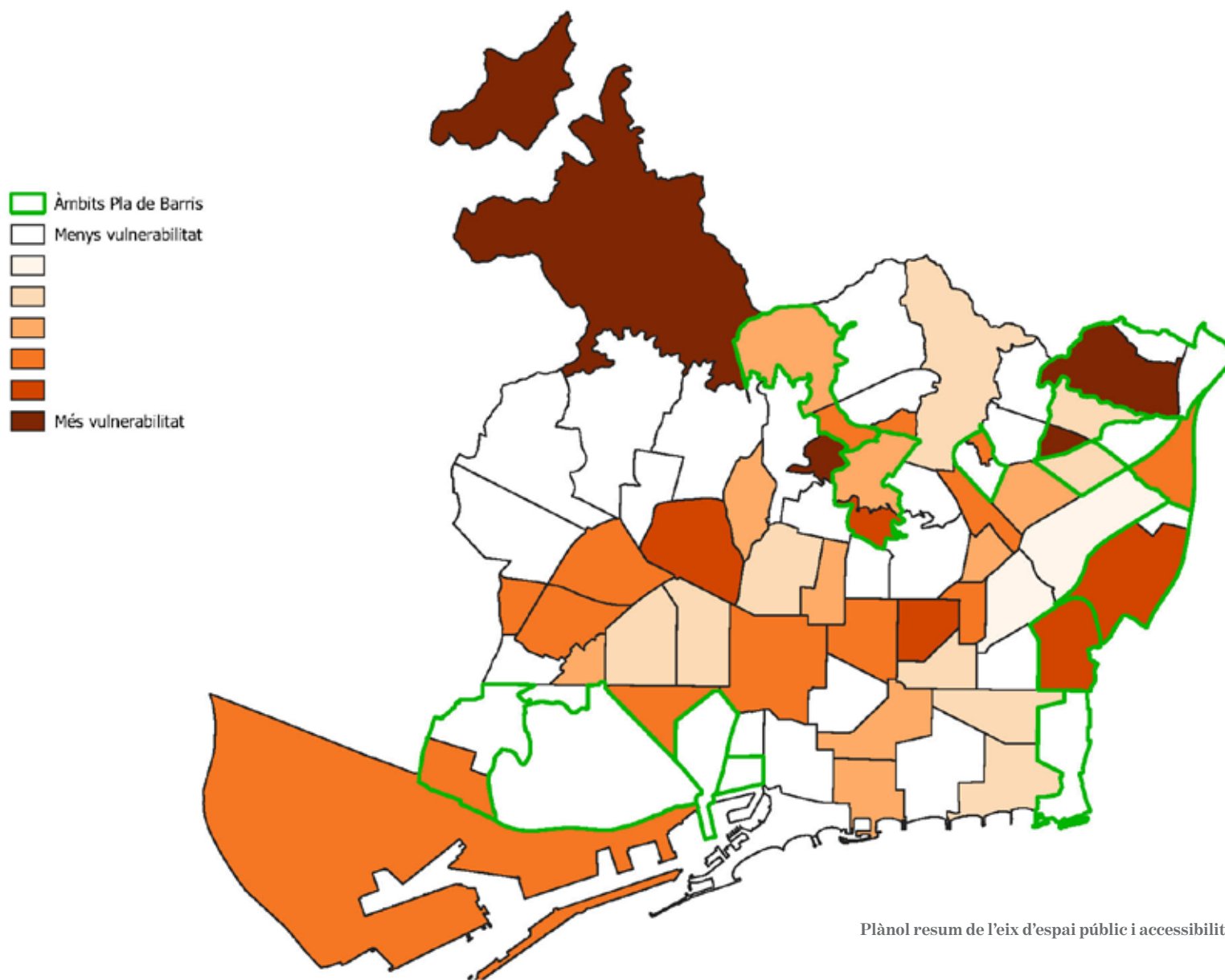
En l'àmbit de l'espai públic és més difícil establir relacions comparatives ja que depèn molt de la configuració i morfologia de cada barri. Tanmateix, sí que s'observa una certa desigualtat en l'oferta de sòl d'equipament per habitant. Concretament, en onze dels quinze barris inclosos a la nova edició del Pla de Barris la ràtio de sòl d'equipament per habitant és inferior a la mitjana de la ciutat (que l'any 2019 es situava a 6,2 m²/habitant). En aquest sentit, destaca el cas de Verdum, amb una ràtio de 0,7.

També és rellevant el fet que bona part dels barris inclosos al pla tenen una proporció elevada de sòl residencial i, especialment, de densitat d'habitatges per hectàrea residencial (densitat neta). Aquestes dades posen de manifest que disposen de menor quantitat, proporcionalment, d'espai públic on poder socialitzar i un major nombre, proporcionalment, de població que ha de fer ús d'aquest espai. Si es superposen unes condicions dels habitatges de baixa superfície amb una menor quantitat d'espai públic i una major densitat neta, es fa evident la desigualtat dels habitants d'aquestes parts del territori respecte de la disposició de l'espai públic.

Un altre factor a tenir en compte des del punt de vista de l'accessibilitat és la topografia. La majoria dels àmbits del Pla de Barris presenten desnivells importants. Aquest fet implica més dificultat en termes de mobilitat, especialment per a la gent gran i per a aquells sectors de població en situació de vulnerabilitat.

Ciutat Meridiana
Font: Ajuntament de Barcelona

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Els indicadors de sostenibilitat ambiental i emergència climàtica analitzats en el marc del Pla de Barris presenten una realitat diferent a la resta d'indicadors considerats en els altres eixos temàtics. Si bé és cert que bona part de l'Eixample i de la zona alta de la ciutat presenten uns valors de contaminació acústica i atmosfèrica superiors als límits recomanables (cosa que posa de manifest que és un tema pendent de la ciutat i que s'està intentant revertir amb iniciatives, per exemple, la creació de les superilles), s'observa com en dotze dels barris que formen part d'aquesta edició del Pla de Barris la taxa de persones exposades a un soroll nocturn (de les 23.00 h a les 7.00 h) igual o superior a 55 decibels és superior a la mitjana de la ciutat. Aquesta exposició pot tenir una doble casuística, ja sigui per la proximitat a nusos i infraestructures importants (rondes, nus de la Trinitat, av. Meridiana), o bé per l'activitat relacionada amb activitats nocturnes (com ara els bars musicals o similars de Ciutat Vella i proximitats).

D'altra banda, és important tenir en compte l'estudi que recentment ha realitzat el Departament de Resiliència Urbana de l'Ajuntament de Barcelona en col·laboració amb Barcelona Regional, com a part dels estudis de Territorialització de riscos a l'espai públic, centrat en l'anàlisi dels riscos climàtics (Pla clima 2018-2030) i dels riscos socioeconòmics (Pla de resiliència 2020-2030) i que es sumen als estudis ja existents dels riscos tecnològics.

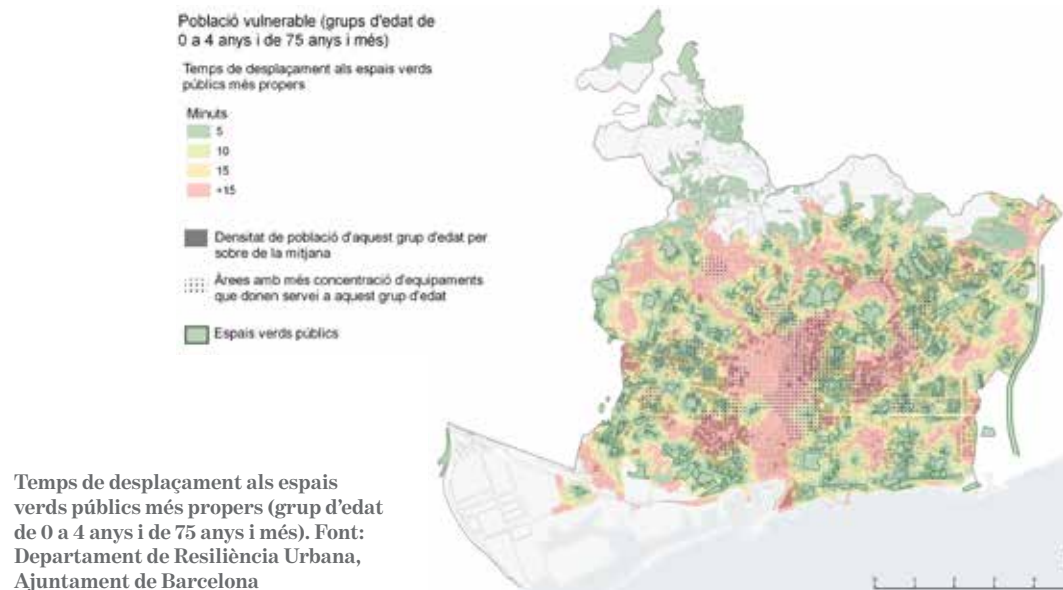
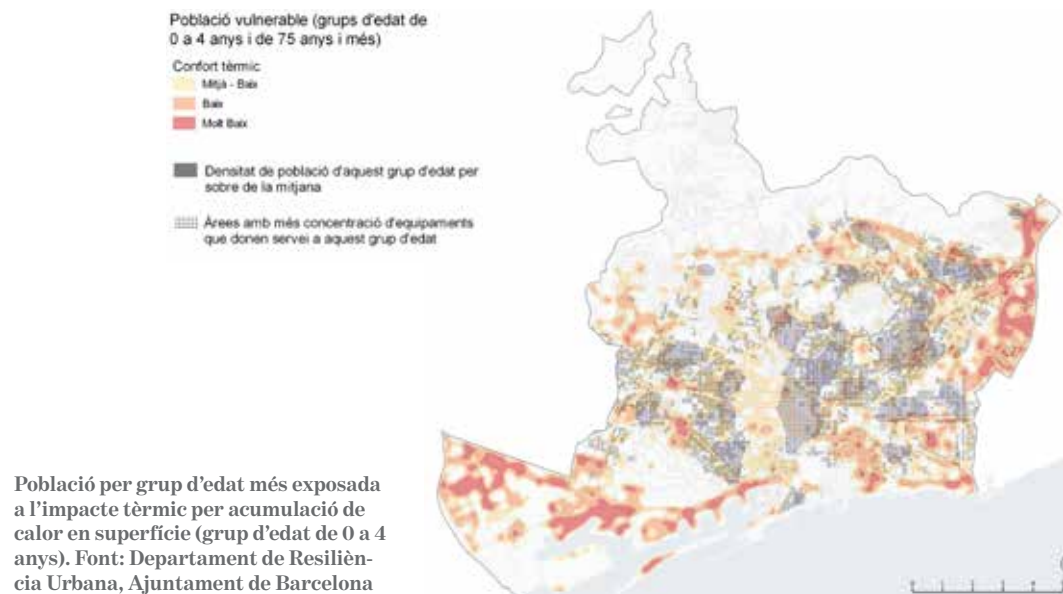
Des del punt de vista dels riscos socioeconòmics, l'estudi destaca els següents factors com a determinants en l'impacte en l'espai públic: contaminació atmosfèrica; contaminació acústica; aïdada tèrmica dels teixits urbans; proximitat a espais públics verds; pressió turística; índex d'activitat a l'espai públic; xarxes veïnals; mobilitat quotidiana; manteniment de l'habitatge en lloguer, i exclusió residencial. Per a cadascun d'aquests factors realitza una territorialització i mapatge de riscos, així com la identificació dels perfils de població més vulnerables.

En aquest sentit, una de les anàlisis que fa l'estudi consisteix en l'exploració de la població exposada a l'impacte tèrmic, segons el qual es diferencien les àrees de la ciutat d'acord amb les seves característiques d'albedo, densitat de vegetació i radiació solar, de manera que destaquen diferències entre barris residencials amb elevada proporció de vegetació —com Sant Martí de Provençals i Pedralbes—, i àrees amb una menor proporció de verd, com la Dreta de l'Eixample, i districtes industrials, com el Bon Pastor. També queden evidenciades amb un índex molt baix de confort àrees amb cobertes més reflectants com la Zona Franca o el Port, infraestructures calentes com l'estació de Sants o la Fira II de Barcelona, així com les grans infraestructures viàries desproveïdes de vegetació, com la ronda del Litoral i la de Dalt. Ara bé, amb una mirada sobre els col·lectius més vulnerables (més petits de 5 anys i de més de 75 anys) aquesta fotografia canvia sensiblement. Així, els punts més crítics per als nadons (de 0 a 4 anys) es troben en conjunt d'illes dels barris de Ciutat

Meridiana, les Roquetes, el Verdum, la Trinitat Nova, Vilapicina i la Torre Llobeta, la Sagrera i Navas. De forma més aïllada, també sorgeixen illes als barris de Sants, el Guinardó i la Verneda i la Pau. Pel que fa a la gent gran (més de 75 anys), apareixen punts crítics a la Sagrera, i al voltant de la plaça de Lesseps als barris de la Salut, el Camp d'en Grassot i Gràcia Nova, i la Vila de Gràcia. En un grau d'afectació menor, observem illes als barris de la Sagrada Família, el Congrés i els Indians, la Prosperitat, el Baix Guinardó i Navas. En alguns d'aquests barris, el nombre d'illes afectades és prop de la meitat del total.

El risc d'acumulació de calor en superfície, intensificat per l'efecte illa de calor urbana, afecta especialment la gent gran (de més de 75 anys), els nadons (de 0 a 4 anys), les persones amb malalties cròniques i els col·lectius més desafavorits i sense sostre.

També és rellevant, en el marc del Pla de Barris, l'anàlisi del temps de desplaçament als espais verds que es duu a terme en el citat estudi. Des d'aquesta òptica, conclou que hi ha diverses zones de la ciutat que demostren tenir un dèficit d'espais verds públics de proximitat sigui quina sigui la velocitat emprada per a l'anàlisi. Aquestes àrees engloben àmplies zones del barri de Gràcia, bona

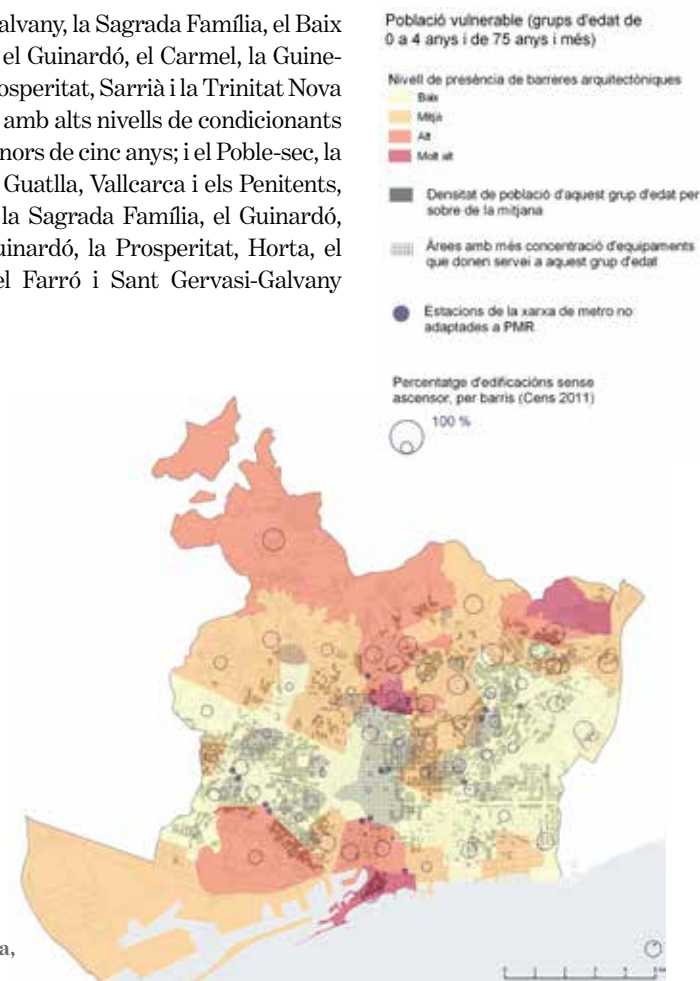
part de l'Eixample central i l'àrea del 22@. Tanmateix, si ens fixem només en els resultats obtinguts en els mapes de població vulnerable, s'observa que s'han d'afegir moltes altres zones de baixa proximitat al verd públic. Hi ha exemples repartits per tota la ciutat, com els barris de Sant Antoni i el Poble-sec, Sants i la Maternitat o la Verneda i el Besòs. Cal destacar també la manca d'espais verds de proximitat a bona part dels barris d'Horta-Guinardó, ja que tot i tenir grans parcs a prop, aquests són de difícil accés ja que es troben en zones de pendents pronunciats. D'altra banda, si es centra l'anàlisi en aquelles parts de la ciutat amb més concentració d'habitants, es poden identificar les àrees on el dèficit d'espais verds revesteix més importància. En el cas de la població en situació de vulnerabilitat, les zones amb major dèficit són al barri del Camp d'en Grassot i Gràcia Nova, el Camp de l'Arpa, Navas, el Poble-sec, Sant Antoni, el Raval, Sants i el Carmel. A nivell global, pràcticament

la meitat de la població d'entre 5 i 74 anys compta amb un espai verd públic de més de 0,5 hectàrees a menys de cinc minuts a peu, mentre que per la població considerada vulnerable la proporció és només del 20%. De fet, prop d'un 50% de la població vulnerable té l'espai verd més proper a més de deu minuts. En aquest sentit, els deu barris per població vulnerable (rondat al centau més proper) amb una menor proximitat als espais verds (més de quinze minuts a peu) són la Vila de Gràcia (6.300), el Camp de l'Arpa del Clot (7.800), l'Antiga Esquerra de l'Eixample (4.900), Sant Antoni (4.600), la Dreta de l'Eixample (4.400), el Camp d'en Grassot i Gràcia Nova (3.500), Sant Gervasi-Galvany (3.000), el Raval (2.200), Navas (2.100) i el Guinardó (2.000).

També és destacable l'anàlisi que es fa de la incidència en la mobilitat quotidiana dels condicionants a la mobilitat activa. En aquesta línia, s'apunta que el Raval, Sant

Gervasi-Galvany, la Sagrada Família, el Baix Guinardó, el Guinardó, el Carmel, la Guineueta, la Prosperitat, Sarrià i la Trinitat Nova són barris amb alts nivells de condicionants per als menors de cinc anys; i el Poble-sec, la Font de la Guatlla, Vallcarca i els Penitents, Montbau, la Sagrada Família, el Guinardó, el Baix Guinardó, la Prosperitat, Horta, el Putxet i el Farró i Sant Gervasi-Galvany

Nivell de condicionants per a la mobilitat quotidiana. Font: Departament de Resiliència Urbana, Ajuntament de Barcelona

presenten alts nivells de condicionants per a la gent gran. Aquests condicionants novament incideixen negativament en aquells sectors de població més vulnerables i també, en mirada de gènere, en la mobilitat quotidiana de les dones ja que, estadísticament, aquestes fan un ús dels serveis de barri molt per sobre que els homes.

Des del punt de vista dels riscos climàtics, cal fer esment de l'estudi d'onades de calor del Pla clima. En aquest estudi es consideren diferents paràmetres per a determinar la vulnerabilitat de Barcelona a les onades de calor. Els més destacats dels quals es disposen dades són la presència de gent major de 75 anys, la demanda energètica de fred dels edificis, la presència/absència de vegetació dins la trama urbana i la instrucció insuficient. La vulnerabilitat global a les onades de calor (tenint en compte els quatre paràmetres esmentats) mostra unes zones més vulnerables als barris més propers al sector del Besòs i part d'Horta i gran part del districte de Sants-Montjuïc.

Tal com conclou l'estudi, si s'analitza la vulnerabilitat per a cadascun dels quatre paràmetres per separat, les zones més vulnerables són les següents:

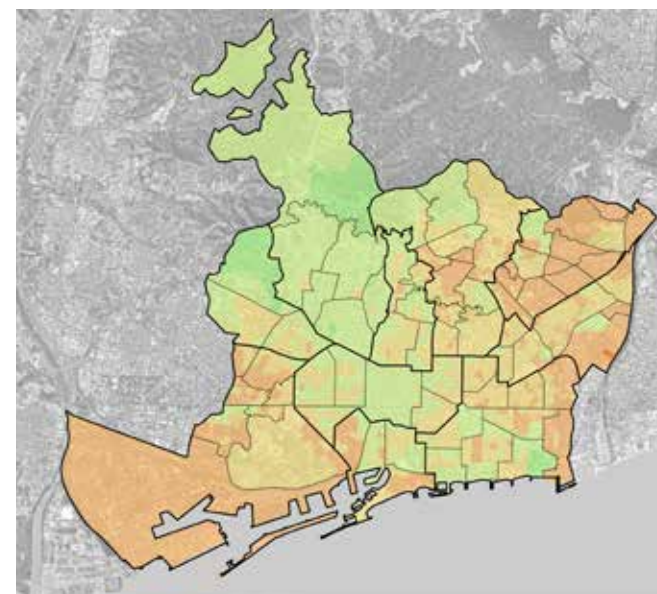
Per al paràmetre de gent major de 75 anys: els barris d'Horta-Guinardó, Nou Barris, els barris de Sant Martí situats més cap al Besòs i part de Collserola.

Per al paràmetre de demanda energètica dels edificis: els districtes de Sarrià-Sant Gervasi, les Corts, l'Eixample, i part dels barris més nous o transformats del districte de Sant Martí.

Per al paràmetre de manca de vegetació: polígon industrial de la Zona Franca i Bon Pastor, el districte de Nou Barris, Sant Andreu o algunes zones de Ciutat Vella, Sants i Horta-Guinardó.

Per al paràmetre de formació insuficient: Sants-Montjuïc i la zona propera al sector Besòs.

Per tant, es constata que, en la gran majoria de barris inclosos en el Pla de Barris, a les vulnerabilitats socials, econòmiques i educatives analitzades en els paràgrafs anteriors se li suma la vulnerabilitat des del punt de vista de la sostenibilitat ambiental i l'emergència climàtica, així que s'accentuen les desigualtats de la població que viu en aquests territoris.

Vulnerabilitat global a les onades de calor.
Font: Pla clima. Departament de Resiliència Urbana, Ajuntament de Barcelona

Visió conjunta

La superposició de les desigualtats en els sis eixos temàtics analitzats aporta una visió de conjunt que permet detectar quines parts de la ciutat són les que presenten unes majors i més accentuades mancances (ponderant el component quantitatiu i el qualitatiu). Amb aquesta aproximació des del punt de vista estadístic de l'anàlisi d'indicadors més el coneixement del territori aportat pels diferents agents intervinents en la definició del Pla de Barris (agents de barri, de districte i municipals) s'ha realitzat la selecció dels nous barris que s'han incorporat en la present edició del Pla de Barris.

Efectes de la Covid-19 sobre les vulnerabilitats existents

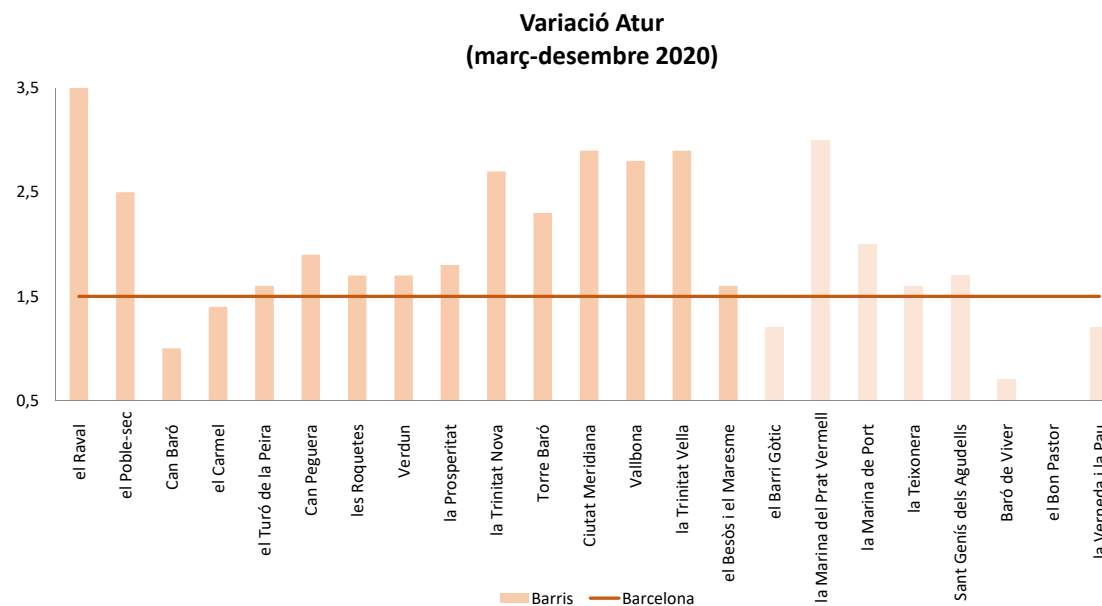
No es pot deixar de banda l'efecte que la Covid-19 està tenint sobre la societat. Si s'analitza la incidència en la població (casos positius per cada 100.000 habitants) i l'efecte en la variació de l'atur (entre els mesos de gener i setembre del 2020) conjuntament amb la resta d'indicadors, s'observa com la seva propagació i els seus efectes nocius tenen una correlació directa estadísticament significativa amb tres aspectes concrets, entre d'altres, el nivell educatiu de la població, les característiques dels habitatges i la situació econòmica i laboral de la població.

En els àmbits amb més proporció de població amb baixa formació acadèmica (sense estudis o només amb estudis obligatoris) s'està produint una major incidència de l'epidèmia. Per contra, allà on hi ha més proporció de població amb estudis universitaris la incidència en la població és menor.

La Covid-19 afecta més aquelles zones on més petita és la superfície mitjana dels habitatges i on la ràtio de superfície d'habitatge per habitant és menor. De la mateixa manera, l'efecte de l'epidèmia està sent més elevat en els àmbits que presenten habitatges amb un valor cadastral més baix (reflex d'unes pitjors condicions de superfície i salubritat).

En general, la Covid-19 té més incidència en barris que presenten una alta proporció de població en pitjor situació econòmica (menor IRFD i major taxa d'atur). En especial, destaca la incidència de l'epidèmia on s'observa major taxa d'atur de llarga durada (de més de dotze mesos). També s'observa un major increment de l'atur entre els mesos de març i desembre del 2020 (possiblement originat, en gran part, pels efectes de la pandèmia) en barris que tenen una proporció de població estrangera elevada, fet que evidencia una possible mostra de la vulnerabilitat d'aquest col·lectiu enfront dels efectes de la crisi sanitària.

Més enllà de les dades sanitàries de la pandèmia, en l'informe de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB), Una aproximació als efectes socioeconòmics de la Covid-19 a la metròpoli de Barcelona, es fan estimacions de la desigualtat social i pobresa de l'any 2020 a l'àmbit metropolità en dos escenaris. Aquestes estimacions es sumen a altres iniciatives d'innovació metodològica en els àmbits nacional i internacional amb l'objectiu d'informar amb rapidesa de l'impacte social de la pandèmia. El projecte s'emmarca en el programa de recerca metropolità (IERMB-AMB) i està previst realitzar publicacions periòdiques a partir de dades actualitzades. En aquest informe s'aporta una primera fotografia de l'abast de l'impacte social de l'actual crisi econòmica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona per efecte de la Covid-19 i aporta les següents conclusions:

Font: Urbaning, a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona (desembre del 2020)

“- Segons les estimacions realitzades, la renda anual neta mitjana de les llars metropolitanas de Barcelona el 2020 s’ha reduït entre un 7% i un 8% i es situa entre els 32.330 € i els 32.036 €.

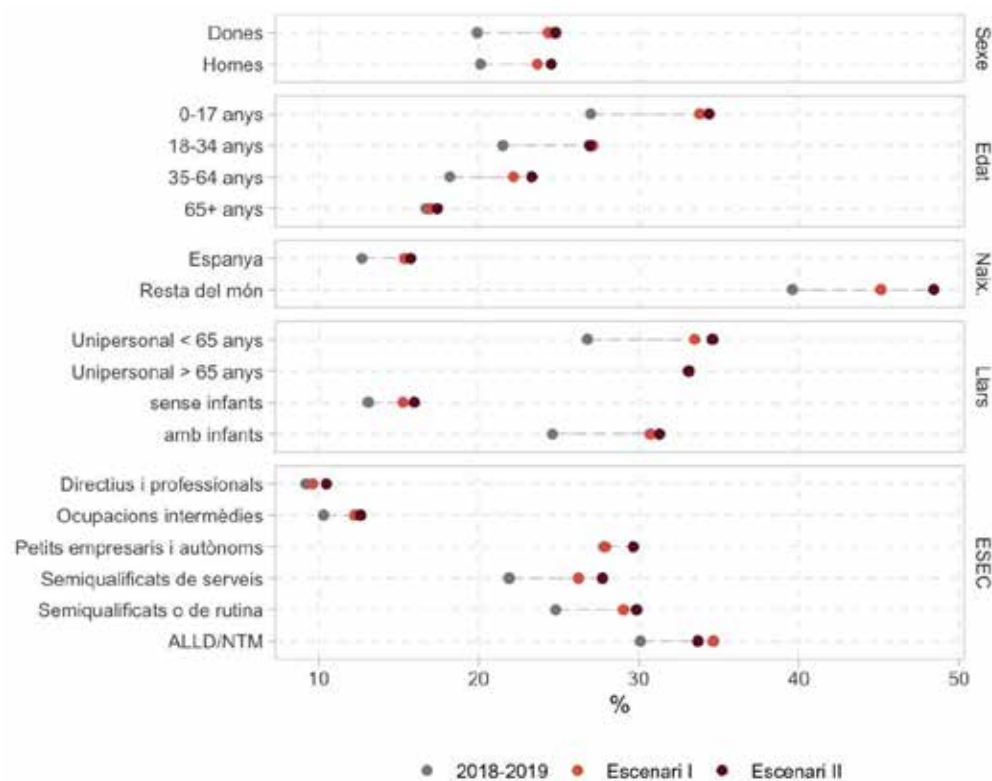
- Hi ha un increment moderat de la desigualtat social a l’Àrea Metropolitana de Barcelona. El coeficient de Gini l’any 2020 es situa en valors d’entre el 0,329 i el 0,331, mentre que l’any 2018-2019 es situava en un 0,321.

- El 2020 s’estima que a l’Àrea Metropolitana de Barcelona hi ha entre 129.000 i 152.000 persones més en risc de pobresa que abans de la pandèmia, les quals s’afegirien a les 648.000 preexistents.

- S’incrementa també la pobresa extrema (50.000 persones més, amb un resultat total de 221.000), i es produeix un lleuger augment de la intensitat de la pobresa.

- Segons les estimacions realitzades, els perfils socials més afectats per l’actual crisi econòmica són els infants, la població jove, la població d’origen migrant i les classes treballadores.

- Es calcula que els ERTO (i els ajuts als autònoms) estan reduint la pobresa moderada en un 18,5% i la pobresa extrema en un 35,7%.

Taxa de risc de pobresa moderada (60% de mitjana) i taxa de risc de pobresa moderada ancorada (2018-2019) segons característiques socials. Total població. Àrea Metropolitana de Barcelona, 2018-19 - 2020. Font: IERMB, Una aproximació als efectes socioeconòmics de la Covid-19 a la metròpoli de Barcelona.

- El 2020 s'estima que la població metropolitana en règim de lloguer destina una mitjana d'entre un 43,8% i 44,9% de la seva renda a cobrir les despeses d'habitatge, mentre que l'any 2018-2019 aquest percentatge era del 40,5%.

- L'any 2020 es calcula que la població metropolitana que destina més del 40% dels seus ingressos al pagament de l'habitatge es situa al voltant del 16%. Abans de la pandèmia aquest percentatge era del 13%.”(1)

Per tant, s'evidencia que la paràlisi de l'activitat econòmica derivada de les mesures adoptades per combatre la crisi sanitària de la Covid-19 està agreujant aquells aspectes econòmics i socials que es troben en la base de les desigualtats exposades en els paràgrafs precedents, amb greus conseqüències sobre els nivells de renda i la pèrdua de llocs de treball, i amb especial afectació en els sectors de població que prèviament ja patien desigualtats econòmiques i socials.

(1) Una aproximació als efectes socioeconòmics de la Covid-19 a la metròpoli de Barcelona, IERMB

5 - Àmbit territorial d'actuació específic ————— p. 42

- 5.1 Descripció i encaix territorial
- 5.2 Antecedents
- 5.3 Dades generals i sociodemogràfiques

6 - Anàlisi ————— p. 52

- 6.1 Educació i salut pública
 - 6.1.1 Nivell formatiu
 - 6.1.2 Equipaments educatius
 - 6.1.3 Salut
- 6.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 6.2.1 Teixit associatiu
 - 6.2.2 Serveis socials
 - 6.2.3 Convivència
- 6.3 Habitatge
- 6.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 6.4.1 Renda familiar disponible
 - 6.4.2 Activitat comercial
 - 6.4.3 Distribució atur
- 6.5 Espai públic i accessibilitat
 - 6.5.1 Planejament urbanístic
 - 6.5.2 Densitat de població
 - 6.5.3 Espais lliures i jocs infantils
- 6.6 Sostenibilitat ambiental i Emergència climàtica
 - 6.6.1 Contaminació
 - 6.6.2 Resiliència

7 - Diagnosi ————— p. 78

- 7.1 Educació i salut pública
- 7.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 7.3 Habitatge
- 7.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 7.5 Espai públic i accessibilitat
- 7.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

8 - Plans actius i acció de govern ————— p. 88

- 8.1 Educació i salut pública
- 8.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 8.3 Habitatge
- 8.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 8.5 Espai públic i accessibilitat
- 8.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

9 - Síntesi de l'anàlisi de la diagnosi ————— p. 96

- 9.1 Educació i salut pública
- 9.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 9.3 Habitatge
- 9.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 9.5 Espai públic i accessibilitat
- 9.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Bloc 2 >

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.1 | Descripció i encaix territorial

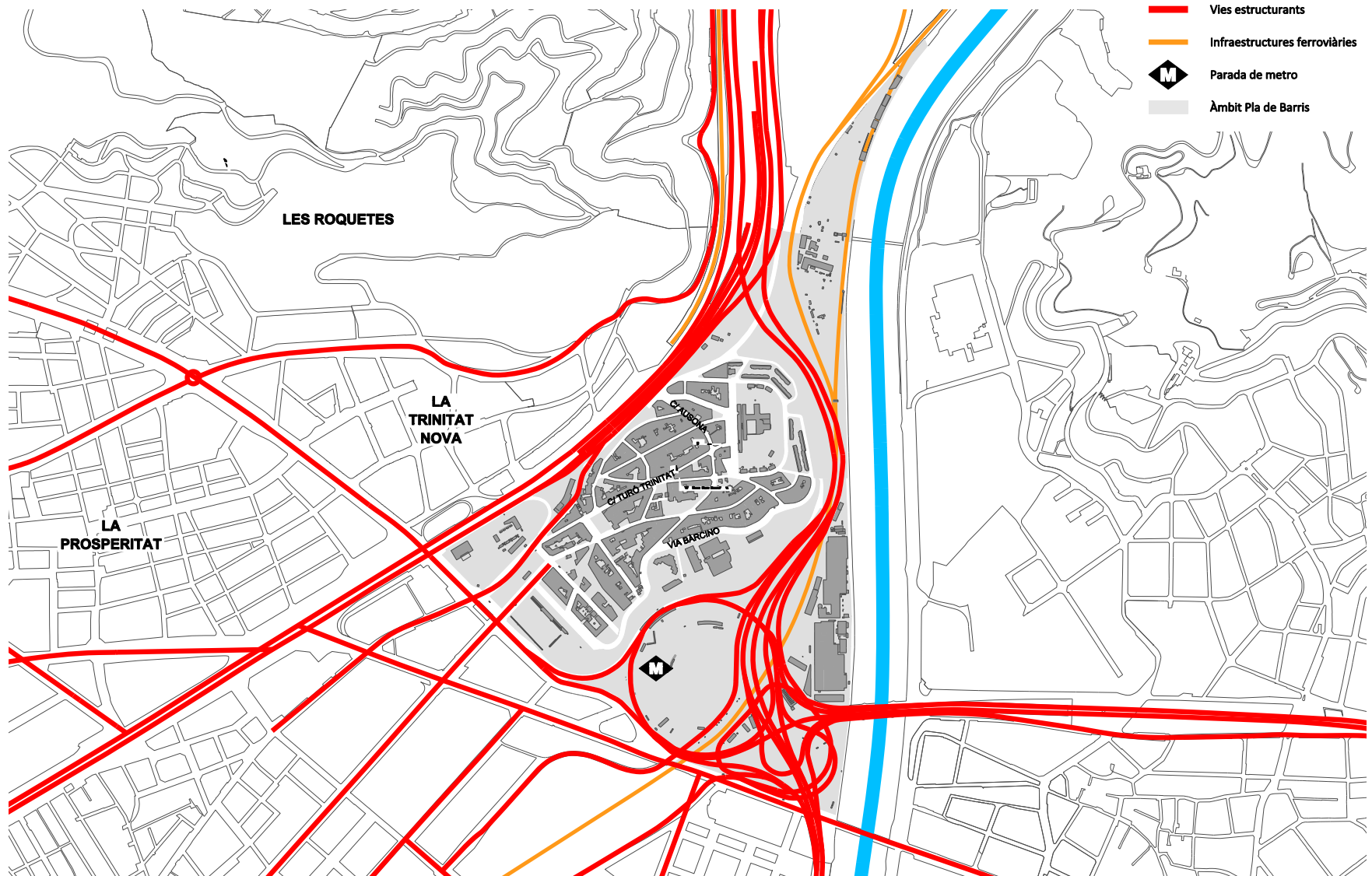

Situació de l'àmbit respecte de la ciutat
Font: Urbaning

La Trinitat Vella és un dels set barris que conformen el districte de Sant Andreu. Assentat sobre el Turó de la Trinitat, i situat a l'extrem nord-est de Barcelona, és un dels barris limítrofs i també la porta d'entrada i sortida de la ciutat, a través del nus de la Trinitat o de l'avinguda Meridiana, cap a diferents destins, com el Vallès o el Maresme.

L'encaix territorial del barri està molt determinat per l'aïllament i la manca de continuïtat urbana amb els barris pròxims, que paradoxalment provoquen les

diferents infraestructures de comunicació que el travessen: el nus de la Trinitat, les rondes, les autopistes i les vies ferroviàries. No obstant això, diferents intervencions al llarg del temps han intentat reduir l'aïllament i han donat lloc a connexions amb el barri de la Trinitat Nova (pont de Sarajevo i semàfor de la carretera de Ribes) i Sant Andreu (Porta Trinitat). Així mateix, s'han establert connexions amb la xarxa de comunicació i transport públic, com el servei de metro (L1), la xarxa de bus, el servei de Bicing i els accessos directes a la ronda de Dalt i a l'avinguda Meridiana.

- Vies estructurants
- Infraestructures ferroviàries
- Parada de metro
- Àmbit Pla de Barris

Plànol d'encaix territorial
Font: Urbaning

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.2 | Antecedents

El barri de la Trinitat Vella ha estat sovint escenari de programes d'intervenció específics. Molts d'aquests projectes són el resultat d'antigues reivindicacions i mobilitzacions veïnals. Entre d'altres, destaquen els següents: entre la dècada dels setanta i dels vuitanta, la construcció del passadís de la Trinitat, que va incloure un dispensari mèdic i locals per a entitats, la piscina municipal, el centre cívic, l'arribada del metro o l'Escola Ramon Berenguer III; més recentment, el Projecte d'intervenció integral de la Trinitat Vella, que va ser seleccionat en el marc de la tercera convocatòria de la Llei de barris (2006) i va permetre, entre el 2006 i el 2010, el desplegament de 45 projectes, amb una inversió total de 17.442.986 euros. D'aquestes 45 accions ressalten la construcció de la biblioteca, la pacificació de molts carrers i la construcció d'escales mecàniques a les zones d'accessibilitat més complicada.

En ser beneficiària d'aquesta iniciativa, des d'aleshores la Trinitat Vella disposa del projecte Treball als barris, que gestio-

na Barcelona Activa i que impulsa accions de dinamització i foment de l'ocupabilitat dels veïns i veïnes. També disposa del programa Salut als barris, impulsat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), amb l'objectiu d'introduir la salut com un dels principals elements per a la millora de les condicions de vida i del benestar de les persones que viuen als barris i reduir les desigualtats socials en salut.

Des del passat mandat, el Pla de Barris 2017-2020 ha dut a terme a la Trinitat Vella prop de 75 actuacions en quatre àmbits diferenciats: l'educatiu, els drets socials —incloent l'habitatge—, l'activitat econòmica i l'ecologia urbana. El pressupost esmerçat ha estat superior als sis milions d'euros i ha comptat amb tres projectes motor que han esdevingut una guia per a les actuacions del Pla de Barris i que seguiran vigents en la intervenció pública dels propers anys al barri: el camí de ronda, com a un nou eix d'espais esportius a l'aire lliure; el passadís de la Trinitat, com a un nou espai per a l'acció cultural, i en

darrer lloc, la reactivació de la zona nord del barri, pendent de transformació com a conseqüència del trasllat de la presó.

A partir dels projectes i les iniciatives esmentades en els paràgrafs anteriors, s'han anat articulant diferents espais de treball que vehiculen l'acció comunitària al territori: taules específiques per abordar diferents

S'han realitzat diferents intervencions comunitàries en àmbits com l'educatiu, els drets socials, l'economia o l'ecologia urbana

temes, espais de coordinació entre equipaments i serveis, i entitats per al desenvolupament d'accions concretes. La Taula Comunitària o la Xarxa Jove són dos d'aquests espais a través dels quals es coordinen diferents entitats i serveis del territori.

Per altra banda, és destacable la tasca desenvolupada per la Fundació Privada Trinijove en l'àmbit de la inserció laboral, l'emprenedoria i l'educació en el lleure, així com la seva col·laboració en la dinamització comunitària, com per exemple a la ràdio de la Trinitat Vella.

Finalment, cal fer menció de la important tasca que fan les entitats del barri per la cultura popular al llarg del cicle anual de festes tradicionals. Les accions que desenvolupen fomenten la inclusió i la cohesió social del barri. També han contribuït a consolidar un fort teixit associatiu en l'àmbit de la reivindicació i l'acció comunitària, que ha esdevingut essencial en la resposta del barri cap a la pandèmia per Covid-19.

Estació de metro de Trinitat Vella
Font: Ajuntament de Barcelona

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.3 | Dades generals i sociodemogràfiques

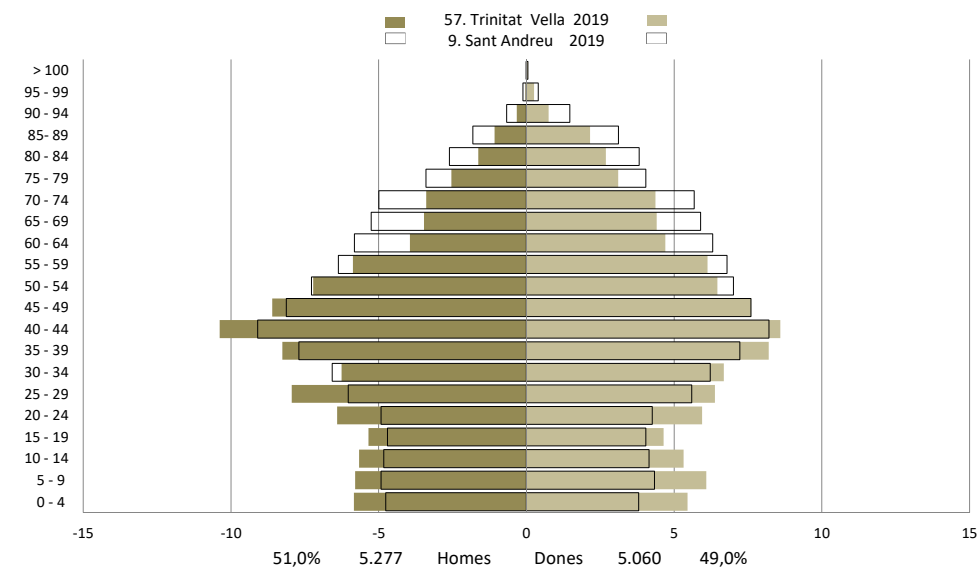
La Trinitat Vella té una població total de 10.337 habitants. De la mateixa manera que el conjunt de la ciutat de Barcelona, ha experimentat una lleu disminució de la població entre 2009 (10.574 habitants) i 2019 (10.285 habitants), tot i que si es tenen en compte les dades del Padró municipal d'habitants, aquesta xifra és una mica superior i s'aproxima a la de fa deu anys. La seva superfície és de 80,8 hectàrees.

La densitat del barri és menor que la del conjunt de la ciutat, amb 127 hab./ha, respecte dels 161 hab./ha que registra Barcelona (2019). En canvi, la densitat neta —que estableix el nombre d'habitants per hectàrea residencial— de la Trinitat Vella, amb 810 habitants per hectàrea residencial, és superior a la del districte (786,5 habitants per hectàrea residencial) i a la de Barcelona (596 habitants per hectàrea residencial).

L'evolució de la densitat neta es correspon amb les variacions de població comentades anteriorment: des de la dada més alta, de 821 habitants per hectàrea residencial de l'any 2013, passant pels 792 habitants per hectàrea residencial del 2015, fins a ascendir a la xifra actual.

De les 10.337 persones residents al barri, 5.277 són homes i 5.060 són dones. Tenint en compte que a Barcelona els homes representen un 47,4% i les dones un 52,6%, sorprèn fins a cert punt la lleugera major presència d'homes a la Trinitat Vella, els quals representen un 51% enfront del 49% de dones. Ara bé, aquesta majoria d'homes s'explica per la presència

de persones d'origen pakistanès, ja que inicien el projecte migratori a través dels homes. Tot i que a partir del 2014 s'incrementen els reagrupaments familiars, aquest col·lectiu segueix estant constituït majoritàriament per homes sols, malgrat que en els darrers temps els percentatges han tendit a igualar-se per l'arribada de més dones al barri.

Piràmide de població de la Trinitat Vella (2019)

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Àmbit (ortofoto)
Font: Urbaning

La piràmide d'edats i sexes de la Trinitat Vella mostra que la majoria de la població té entre 25 i 45 anys, en particular els homes. Així doncs, el barri es caracteritza per una elevada proporció de persones joves, en comparació amb el districte de Sant Andreu i Barcelona. El 36% de la població de la Trinitat Vella té entre 0 i 29 anys, mentre que la mitjana de la ciutat és del 29%.

Per altra banda, la població femenina de la Trinitat Vella passa a ser més nombrosa que la masculina a partir dels 60 anys. Evidentment, en aquest cas, les dades es corresponen amb l'esperança de vida, més elevada entre les dones en el conjunt de la ciutat de Barcelona.

La taxa de natalitat de la Trinitat Vella és de l'12,5‰ el 2018, molt per sobre de la mitjana del districte de Sant Andreu (7,8‰) i més de quatre punts per sobre de la de Barcelona (8‰).

L'esperança de vida de les dones de la Trinitat Vella és de 89 anys, superior a la mitjana de la ciutat (87,1 anys) i del districte de Sant Andreu (88,2). L'esperança de vida dels homes, en canvi, és de 81,4 anys, simi-

lar a la de Barcelona amb 81 anys de mitjana i 81,6 anys al districte de Sant Andreu.

L'índex d'envelliment (relació entre la població de 65 anys i més, i la població de 0 a 15 anys) de la població del barri el 2019 no és una dada preocupant, ja que es situa a 83,7, molt lluny de les dades del districte de Sant Andreu (153,6) i de Barcelona (159,8). Aquest fet reforça la idea esmentada abans d'una població més jove que en el conjunt del districte i de la ciutat.

De les 1.558 persones de 65 anys o més que resideixen a la Trinitat Vella, el 40,4% viuen soles. Tot i que les xifres són força inferiors al districte de Sant Andreu (47,4%) i a Barcelona (43,9%), s'ha de considerar la

vulnerabilitat que aquest sector de la població experimenta quan viu sola.

Actualment, la Trinitat Vella té 3.206 habitants amb nacionalitat estrangera (2019), que representen el 31% del total de la població del barri. Aquest percentatge és superior al de Barcelona (26,3 %) i encara més alt que el del districte de Sant Andreu (13,9 %).

El 2020, segons dades del Padró municipal, el percentatge de persones del barri nascudes a la ciutat de Barcelona (39,2%) era deu punts inferior al de la ciutat (49,3%). En canvi, la població nascuda a l'estranger a la Trinitat Vella era de 4.208 persones, un 40,1%, més del doble que el percentat-

Població segons lloc de naixement (2019)					
	Nombre d'habitants total	Nombre d'habitants espanyols	Nombre d'habitants estrangers	% d'habitants espanyols	% d'habitants estrangers
la Trinitat Vella	10.337	6.256	4.081	60,5%	39,5%
Districte de Sant Andreu	150.264	119.917	30.347	79,8%	20,2%
Barcelona	1.650.358	1.216.512	433.846	73,7%	26,3%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

ge de Sant Andreu (20%) i més de dotze punts per sobre del de Barcelona (27,8%). Entre la població de joves de 15 a 29 anys, el 43% és nascut a l'estranger, mentre que a la ciutat aquesta xifra és del 35%.

Les dades evolutives mostren una certa consolidació de la presència de persones nascudes a l'estranger en el conjunt de la població del barri, ja que es manté estable des del 2008, encara que a partir del 2012 es va produir una tendència decreixent que es va començar a estabilitzar el 2014. L'evolució és molt semblant a la del conjunt de la ciutat.

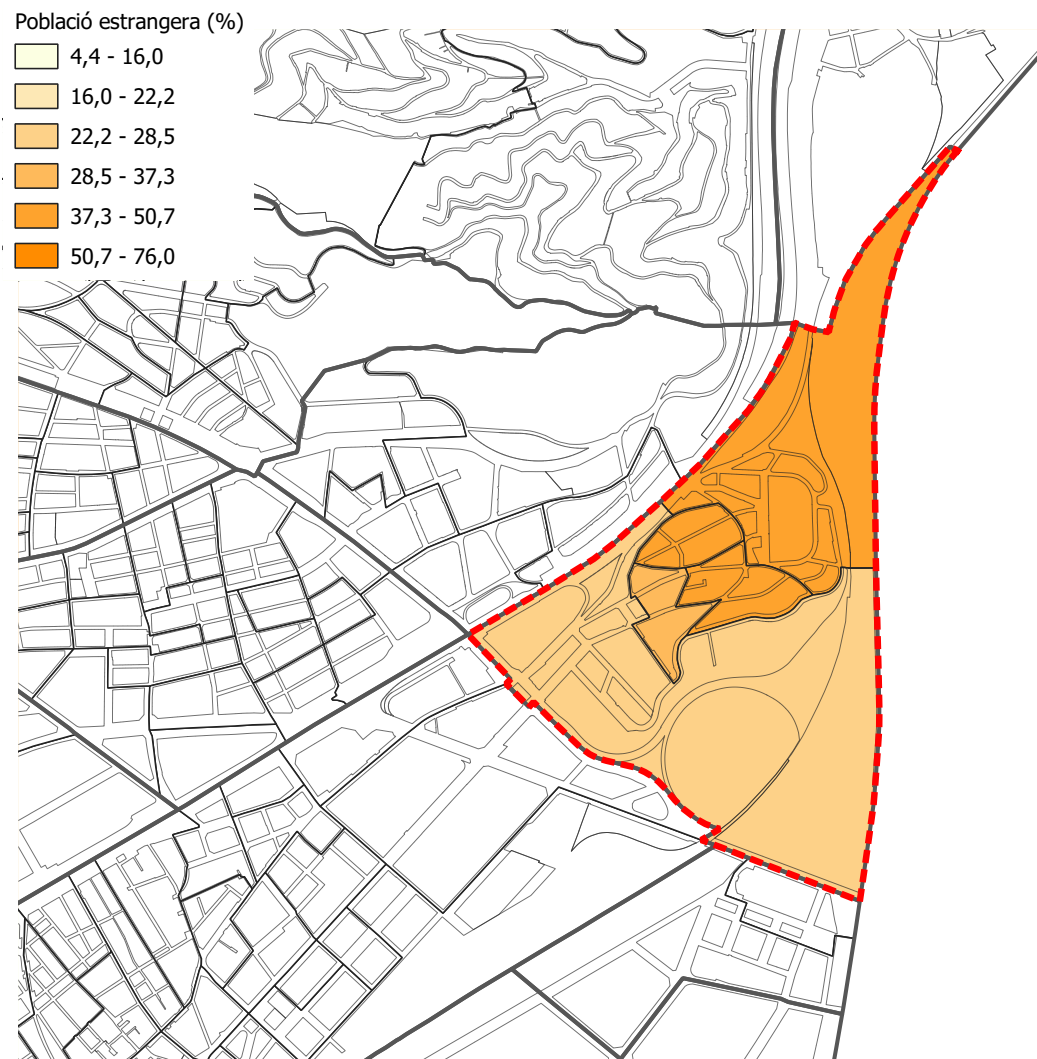
Entre els 3.206 habitants que tenen nacionalitat estrangera, predominen els pakistanesos, els marroquins i els equatorians. Si s'analitza el valor que ocupa cada nacionalitat en el conjunt de la població de la Trinitat Vella i es compara amb el valor de Barcelona, a la Trinitat Vella s'observa una important diferència en l'alta concentració de les nacionalitats del Pakistan, el Marroc, l'Equador i Romania.

D'altra banda, al barri es produeix una tendència decreixent (iniciada el 2008) en la presència de població migrada sud-

Indicadors socioeconòmics				
	la Trinitat Vella	Districte de Sant Andreu	Barcelona	
Població (2019)	10.337	150.264	1.650.358	
Superfície (ha)	81	659	10.135	
Densitat neta (hab/ha residencial) (2019)	784	788	590	
Població per sexe (2019)	Dones	5.060	78.929	867.803
	Homes	5.277	71.335	782.555
Població per edat (%) (2019)	0-14	17,1%	13,3%	12,5%
	15-64	67,8%	64,9%	66,3%
	65 i més	15,1%	21,8%	21,3%
Població per lloc de naixement (%) (2019)	Barcelona	39,3%	54,6%	50,1%
	Resta Catalunya	3,9%	7,0%	7,3%
	Resta Espanya	17,3%	18,3%	16,3%
	Estranger	39,5%	20,2%	26,3%
Població per nacionalitat (%) (gener 2019)	Espanyols	69,0%	86,1%	73,7%
	Estrangers	31,0%	13,9%	26,3%
Principals nacionalitats estrangeres (gener 2019)	Pakistan, Marroc, Equador	Xina, Pakistan, Itàlia	Itàlia, Xina, Pakistan	
% Titulats superiors i CFGS (2019)	10,2%	23,7%	32,8%	
Taxa natalitat / 1000 hab (2018)	12,50	7,80	8,00	
Població de 65 anys i més que viu sola (2019)	40,4%	47,4%	43,9%	
Índex de sobreenvelliment (2019)	2,31	3,88	4,15	
Turismes (persones físiques) / 1000 hab (2018)	267,50	300,09	302,12	
Motos (persones físiques) / 1000 hab (2018)	65,73	96,83	131,69	
Nombre d'aturats registrats (desembre 2020)	1.101	8.883	93.842	
IRFD (2017)	47,1	74,6	100,0	

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

americana, encara que hi ha un percentatge significatiu. En canvi, cal considerar una possible relació entre el creixement de les nacionalitats pakistanesa, marroquina i romanesa a la Trinitat Vella amb l'increment de demandes de reagrupament familiar i amb les xarxes socials i econòmiques que s'estableixen entre aquests col·lectius, incloent-hi també el cohabitatge. No obstant això, el creixement també es podria explicar per l'augment del preu del sòl i dels lloguers d'aquests últims anys, fet que hauria pogut provocar una major mobilitat interna a Barcelona, entre les zones que històricament tenen una alta presència d'aquestes nacionalitats, com ara Ciutat Vella.

Plànol de població estrangera (segons lloc de naixement) per secció censal
Font: Urbaning

Per últim, cal destacar la concentració d'aquests grups de nacionalitats a la zona nord, la qual presenta un important grau de deteriorament dels habitatges i de l'espai públic en relació amb la resta del barri. Pel que fa a la distribució de la població a la Trinitat Vella, s'estableixen tres zones en el barri: a la zona nord, que correspon a l'entorn de l'antiga presó i dels antics habitatges socials coneguts com a pisos del Patronat (secció censal: 0801909001), més del 45 % de la població que hi viu ha nascut a l'estranger. Xifra semblant a la de la secció censal 0801909002, que supera el 40 % de gent nascuda a l'estranger. La resta de seccions censals del barri són superiors al 30 %, tret de la secció censal més al sud, que va des de la plaça de la Trinitat cap a la via Favència i el parc de la Trinitat (0801909005), on la xifra només arriba al 19 %.

Foto aèria
Font: Ajuntament de Barcelona

A la zona nord del barri és on es concentra més població nouvinguda

Bloc 2 >

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.1 | Nivell formatiu

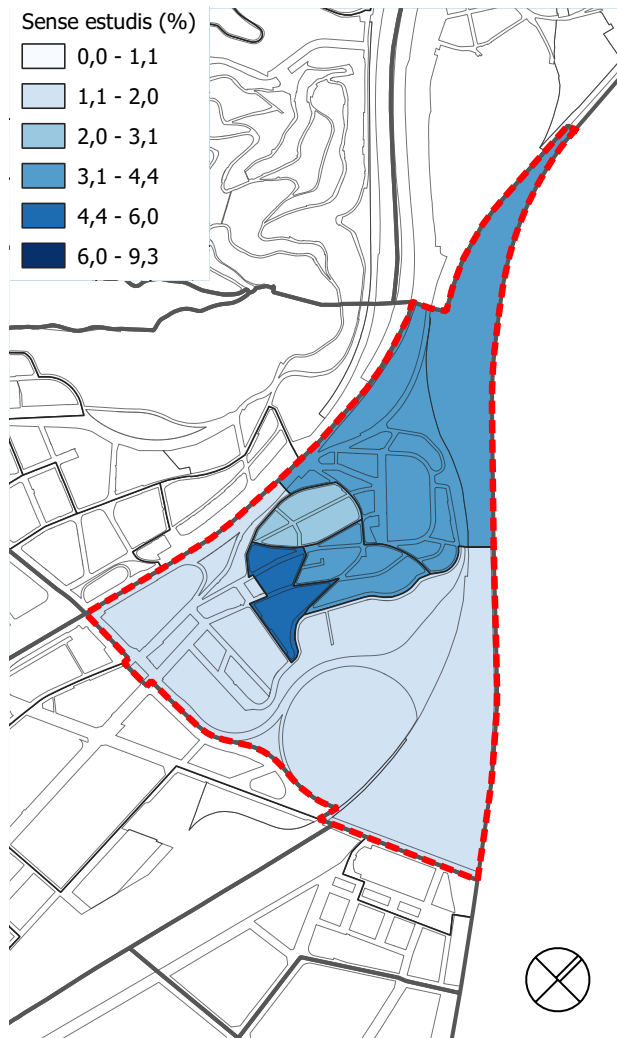
Segons les dades disponibles del 2019, un 3,4 % de la població de la Trinitat Vella no té estudis. El percentatge no és gaire rellevant, tot i que està quasi un punt percentual per sobre del districte de Sant Andreu (2,5 %) i una mica més d'un punt per sobre de la ciutat (2,3 %). En canvi, si que és important posar de relleu **el 64,8 % de població que no ha continuat els estudis en finalitzar l'ESO**, que s'eleva entre el 66% i el 69,9 % en determinades seccions censals del barri (SC 91, 92, 93), i que contrasta amb el 45,5% del districte Sant Andreu i el 37,9 % de Barcelona. Els indicadors de vulnerabilitat encara destaquen més quan es comparen els percentatges de població major de setze anys amb estudis superiors. Així doncs, al barri hi ha un 18,9 % de població amb estudis superiors i només un 10,2 % amb estudis universitaris, mentre que al districte el 26,1 % té estudis superiors i el 23,7 %, universitaris, i a Barcelona el 25,1 % i 32,8 %, respectivament.

Nivell formatiu de la població major de 16 anys (2019)

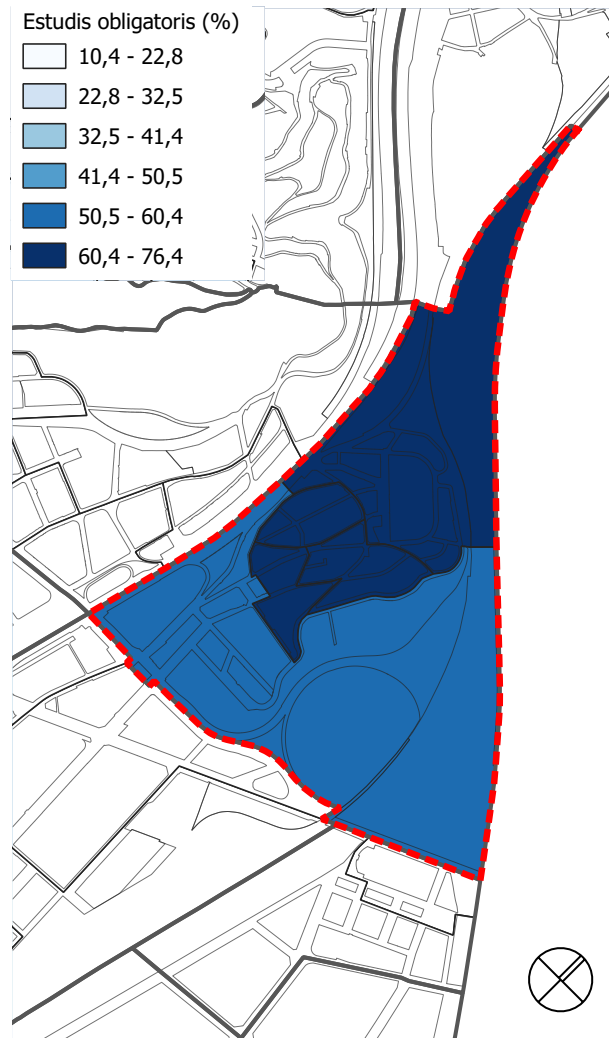
	Sense estudis	Estudis obligatoris	Batxillerat superior / CFGM	Estudis univers. / CFGS
la Trinitat Vella	3,4%	64,8%	18,9%	10,2%
Districte de Sant Andreu	2,5%	45,5%	26,1%	23,7%
Barcelona	2,3%	37,9%	25,1%	32,8%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Destaca que el 64,8% de la població no ha continuat els estudis després d'acabar l'ESO

Plànol de població sense estudis per secció censal
Font: Urbaning

Plànol de població amb estudis obligatoris per secció censal
Font: Urbaning

Plànol de població amb estudis universitaris i CFGS per secció censal
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.2 | Equipaments educatius

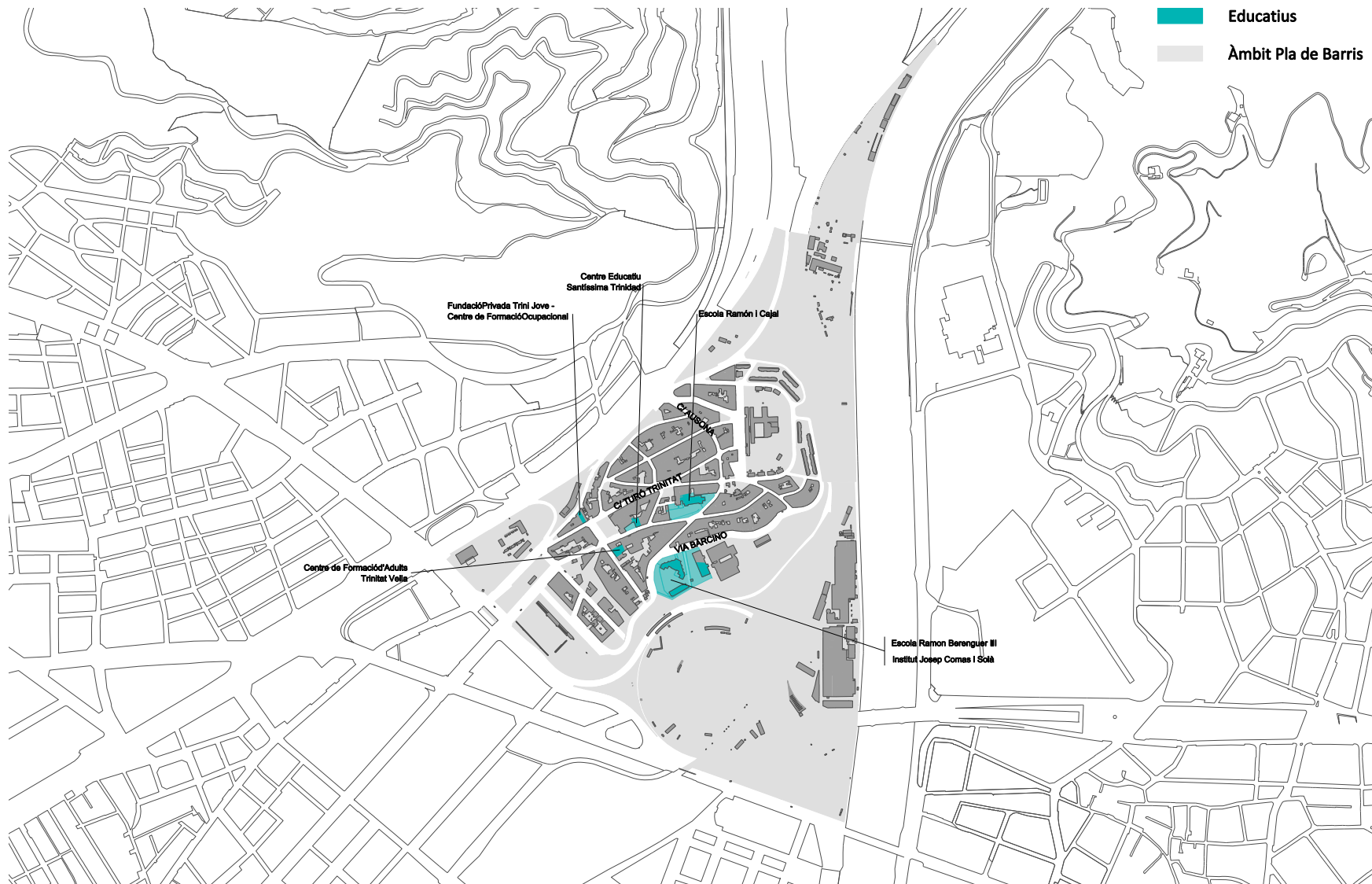
La Trinitat Vella té una **bona xarxa d'equipaments educatius**. Hi ha l'Escola Bressol Municipal El Tren, dues escoles públiques en procés de convergència a l'Institut Escola Rec Comtal (l'antiga Escola Ramón y Cajal i l'Escola Ramon Berenguer III); una de concertada, l'Escola Santíssima Trinitat, i l'Institut Comas i Solà, que és públic. El projecte de l'Institut Escola Rec Comtal acabarà concentrant l'oferta educativa pública en pocs anys.

Durant el Pla de Barris anterior es van desenvolupar diferents accions per reforçar aquesta oferta educativa, entre les quals destaca la **incorporació dels perfils psicosocials als centres educatius públics**, que ha permès atendre necessitats específiques de cada escola, millorar la col·laboració entre els col·legis i altres equipaments i serveis del territori, i enfortir la presència de l'escola a l'àmbit comunitari. També s'ha ofert a tots els centres educatius del barri un catàleg de recursos pedagògics en el camp de la cultura i l'art per incorporar al currículum escolar. Això ha contribuït a promoure la col·laboració entre les tres escoles en un projecte comú,

els tallers de cultura popular amb entitats del barri i la construcció de capgrossos per a cada escola.

Paral·lelament amb la Taula Comunitària de la Trinitat Vella i la Comissió d'Habilitats Familiars, es va desenvolupar un projecte educatiu d'habilitats familiars anomenat **Juguem junts: espai de criança (de 0 a 3 anys)** amb la participació de totes les escoles del barri i l'escola bressol. Aquest projecte implica un 50% de les famílies del barri amb infants de 0 a 3 anys i ha afavorit la detecció de problemes familiars i d'aprenentatge, i ha fomentat les relacions entre les famílies, la seva implicació en el projecte educatiu dels centres, i la col·laboració entre aquests. A més, amb el suport dels perfils psicosocials, un equip d'organitzadores comunitàries i una tècnica de Torre Jussana (Centre de Serveis a les Associacions) s'ha treballat amb famílies de l'Escola Ramon Berenguer III per promoure la incorporació de famílies d'origen divers a l'Associació de Famílies d'Alumnes (AFA) i s'ha iniciat l'acompanyament de totes les AFAs cap a la transició de l'Institut Escola.

En relació amb el **lleure educatiu**, al barri hi ha una Sala Jove, un Servei de Dinamització Juvenil, l'Espai de Save the Children, el Centre Obert Neus Puig de la Fundació Trinijove, l'Espai La Tortuga i l'espai de criança del Centre Cívic. La col·laboració entre el Pla de barris, l'Agència de Salut Pública, la Sala Jove i el Servei de Dinamització, en el marc de la Xarxa Jove, va permetre desenvolupar el projecte **Fem lleure a la Trini**, entre el 2017-2020. Aquesta acció ha enfortit el teixit associatiu dels joves del barri a través dels cursos de monitoratge en lleure educatiu, especialment en relació amb l'Espai La Tortuga i la recent creació de l'associació Maletas Viejas, que ha donat lloc a diferents activitats festives i comunitàries. En la mateixa línia, el Pla de Barris va oferir la formació de Nous lideratges a tres joves del barri implicats en projectes comunitaris. Finalment, ressalta també el **programa Baobab** que el Pla de barris, en col·laboració amb l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB), va desplegar per donar suport a l'Espai La Tortuga i altres iniciatives de lleure, com ara el casal d'agost.

Plànol d'equipaments educatius
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.3 | Salut

L'esperança de vida de la Trinitat Vella és prou elevada (85,1 anys), la mateixa que la del districte (85 anys) i uns mesos per sobre de la de Barcelona (84,3 anys). Les diferències significatives apareixen entre els sexes del barri (89 les dones i 81,4 els homes), unes dades semblants però lleugerament superiors a les del districte (88,2 anys les dones i 81,6 anys els homes) i la ciutat (87,1 anys les dones i 81 els homes).

En canvi, la **taxa de natalitat** del 2018 és de 12,50/1.000 habitants, gairebé cinc punts per sobre de Sant Andreu (7,80) i de Barcelona (8). La taxa de fecunditat en mares d'entre quinze i dinou anys és de 15,3, molt superior a la de Barcelona, que és de 5,5.

També cal destacar els problemes de la **infància en risc**, derivats de llargs processos de desestructuració familiar i/o de dificultats socioeconòmiques: situacions de mala alimentació, sobrepès i mala salut bucodental, o situacions d'estrès familiar que perjudiquen la salut mental dels membres de la família i el consum de drogues

i alcohol, especialment entre el jovent i els homes adults. A tot això s'hi afegeixen les dificultats parentals que es deriven de les situacions anteriors. Com s'ha comentat abans, el treball amb famílies a través d'accions com Juguem junts: espai de criança de l'anterior Pla de Barris ha incidit en molts d'aquests aspectes.

La població major de 65 anys té un percentatge menor que al districte i la ciutat: 15,1% (21,8% al districte i 21,3% a Barcelona). I, per tant, **l'índex de sobreenvelliment** també queda lluny de les xifres de la ciutat: a la Trinitat Vella és de 2,31, inferior al 3,88 de Sant Andreu i al 4,15 de Barcelona. Per altra banda, la població major de 65 anys que viu sola també està per sota en relació amb el districte i la ciutat: 40,4% a la Trinitat Vella, 47,4% a districte i 43,9% a Barcelona. No obstant això, la gent gran experimenta **problemes de salut derivats de la solitud i l'aïllament**. Hi ha molts casos de persones grans que tenen dificultats d'accessibilitat al carrer, o bé perquè no tenen ascensor o bé perquè viuen en les zones amb més pendent.

Hi ha problemes d'infància en risc i també dificultats d'accessibilitat entre les persones d'edat avançada

Aquestes situacions s'agreugen quan hi ha dificultats socioeconòmiques. Davant d'aquesta problemàtica, el Pla de Barris anterior va donar suport al desplegament de l'acció **Baixem al carrer**, i Serveis Socials està desenvolupant el **programa Radars** des del 2017.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

Cal valorar encara els efectes que la crisi sanitària de la Covid-19 comportarà a mitjà i llarg termini sobre la població de la Trinitat Vella. De fet, la pandèmia ha evidenciat, entre altres coses, l'esclletxa digital i l'esclletxa en l'accés i la tramitació de les ajudes públiques que pateixen moltes persones del barri. En aquest sentit, són molt significatives les demandes que han aparegut per desconeixement de com accedir i tramitar les ajudes extraordinàries que ha ofert l'Administració o les dificultats d'accés a internet que han patit moltes famílies del barri a l'hora de mantenir la vinculació amb els centres educatius, durant el confinament.

Llosa sobre la ronda de Dalt
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

Al barri de la Trinitat Vella hi ha un 39,5% de població nascuda a l'estranger, una xifra de dinou punts per sobre de les dades de Sant Andreu i tretze de les de Barcelona. Aquesta taxa arriba entre el 43% i el 47% a les seccions censals del barri que es corresponen amb la zona nord, a l'entorn de la presó. Les principals procedències d'aquests veïns i veïnes són el Pakistan i el Marroc. El Pla de Barris ha desenvolupat diferents accions amb el **Servei d'Interculturalitat de Sant Andreu** i altres serveis del territori per promoure la inclusió d'aquesta diversitat al barri. Tanmateix, segueix persistent una baixa participació d'aquesta població a la vida comunitària del barri.

Centre Cívic Trinitat Vella
Font: Ajuntament de Barcelona

6.2.1 | Teixit associatiu

La Trinitat Vella té una **llarga tradició associativa amb una clara orientació comunitària** tant en l'àmbit festiu i cultural com en el reivindicatiu i solidari. En l'actualitat hi conviuen més de 50 entitats, 12,58 associacions per cada 1.000 habitants, més que al districte (8,76/1.000 hab.) i a Barcelona (10,07/1.000 hab.). Una de les més importants és l'Associació de Veïns i Veïnes de la Trinitat Vella, que coordina i representa el veïnat en diversitat de temes i, sovint, compta amb la col·laboració d'altres entitats, com la Coordinadora de la Trinitat Vella o el Grup de Dones de la Trinitat Vella. D'altra banda, el teixit associatiu inclou dues entitats amb una totalitat de membres d'origen estranger, l'Associació Amics de la Mesquita La Pau i l'Associació Expatriats de Djibabouya. Ara bé, aquesta diversitat no es troba encara representada entre els

membres de la resta d'entitats.

També cal posar en valor la qualitat de **l'oferta festiva i popular** que aquest teixit associatiu desenvolupa al llarg de l'any. Destaquen la cavalcada de reis, el carnaval, la Festa de la Convivència, la festa major, el túnel del terror. Totes elles promouen la participació de la majoria d'entitats i representen un important instrument de cohesió al barri. La Comissió de Festes, Triniteirosi La Caja de Pandora són algunes de les entitats més actives en el cicle festiu i popular anual. Algunes d'aquestes, fins i tot, participen en activitats d'altres barris i municipis representant la Trinitat Vella, com ara la Colla de Capgrossos i Gegants, Trinifoc, Triniteiros, La Caja de Pandora, Escamot Trabucaires, Maletas Viejas, entre altres. La majoria d'aquest teixit associatiu es concentra als locals del

passadís de la Trinitat. En el Pla de barris, a través de Torre Jussana, es van oferir càpsules formatives i acompanyament a les entitats en diferents temàtiques. Així mateix, es va acompanyar la creació de l'entitat GRUMO, que funciona com un espai de coordinació entre entitats per a la gestió d'un banc de recursos del barri.

Altres ofertes alternatives, poc vinculades al teixit social del barri, però que en superen l'escala, són els concerts de hardcore organitzats per Rock & Trini i l'Ateneu Llibertari de la Casa de l'Aigua. Amb la crisi sanitària de la Covid-19, moltes d'aquestes entitats s'han organitzat per cobrir necessitats que anaven apareixent entre els veïns i veïnes, com la costura i el repartiment de mascaretes, servei a domicili, recollida i repartiment d'aliments, punts d'assessorament a tramitació d'ajudes, etc.

La llarga tradició comunitària del barri es reflecteix en la vida associativa, més alta que la mitjana de Barcelona

6 | Anàlisi

6.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

6.2.2 | Serveis socials

En l'àmbit dels serveis socials, l'equipament de referència al territori és el **Centre de Serveis Socials Franja Besòs**, situat al barri del Bon Pastor, que dona també cobertura als barris de Baró de Viver i de la Trinitat Vella. Aquest centre forma part d'un mapa d'equipaments, serveis i entitats en matèria de drets socials. En formen part el CAP de la Trinitat Vella, el Casal de Gent Gran de la Trinitat Vella, el Centre de Dia per a gent gran, el Centre Obert Neus Puig de la Fundació Trinijove, la Fundació Save the Children, el Punt d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD), la Xarxa de Suport Mutu, el Banc del Temps de la Trinitat Vella, Rober de la parròquia Santíssima Trinitat, Grup de Dones de la Trinitat Vella, Mirada Neta (associació de famílies i amics de nens amb trastorn de l'espectre autista), entre d'altres.

Segons les dades de l'Àrea de Drets Socials, **l'any 2018 el Centre de Serveis Socials de la Franja Besòs va realitzar 5.104 atencions directes**, entre les quals es van donar d'alta 876 nous usuaris i 1.751 usuaris reoberts. Tot i que les dades es corresponen amb els tres barris de la Franja Besòs, mostren un nombre de casos reoberts força elevat, fet que indica una certa cronicitat de les situacions amb necessitat d'ajuda.

En el marc del Pla de barris, ha estat cabdal la **incorporació d'una educadora de Serveis Socials a l'equip dels perfils psicosocials dins els centres educatius públics** de la Trinitat Vella. Aquesta figura ha afavorit la coordinació entre Serveis Socials i els centres educatius i ha millorat l'atenció de les famílies usuàries de Serveis Socials. Per altra banda, el Pla de Barris ha desenvolupat diferents **accions per promoure l'empoderament de dones** en situacions molt diverses de vulnerabilitat social i de salut mental, especialment entre les dones migrades o en situació d'atur. Destaca el **projecte SU+MA**, un

El Centre de Serveis Socials Franja Besòs és el de referència al barri, el 2018 va realitzar 5.104 actuacions directes

espai de cures dins l'escola d'adults que ha permès alliberar les dones de la criança dels seus fills i filles per dedicar unes hores a la setmana a la seva formació. En aquesta mateixa línia, ha estat una acció complementària el projecte Dúnia, que ha ofert, també, un espai de trobada, formació i d'acompanyament a dones migrades. Finalment, ha estat molt important el **projecte d'Empoderament a la Trini**, el qual ha ofert a dones en situació d'atur vinculades al dispositiu de Barcelona Activa un espai de trobada, formació i acompanyament a la represa de recerca de feina. L'activació d'aquests projectes dirigits a dones de la Trinitat Vella ha afavorit la **creació d'una Taula de Dones**, en la qual es coordinen i es fan propostes entre els diferents serveis i projectes de dones.

En els propers anys està previst que una part de l'equip del Centre de Serveis Socials de la Franja Besòs es reubiqui més a prop del barri, en els equipaments previstos del projecte Porta Trinitat.

Casal parroquial de la Santíssima Trinitat
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

6.2.3 | Convivència

La **percepció d'inseguretat** és un tema recurrent entre el veïnat. Les enquestes de satisfacció dels serveis municipals entre el 2016 i el 2019 mostren una constant, amb la inseguretat com un dels principals temes de preocupació de la població enquestada (30%), per davant de problemes associats a la immigració (13%) i els valors negatius, i la manca d'educació i la falta de civisme (12%). No obstant, s'ha treballat en diferents direccions sobre la percepció d'inseguretat. El Pla de Barris va executar diferents actuacions per millorar la percepció de seguretat a partir de les propostes que van sorgir de la Marxa exploratòria de vida quotidiana, seguretat i gènere, en la qual van participar unes 30 dones identificant els punts més insegurs i deteriorats del barri. Per altra banda, el Servei de Prevenció i Convivència del Districte desenvolupa diferents accions per millorar la seguretat i la convivència

a través del Servei per a la Convivència de l'Espai Públic, el Servei de Suport a la Convivència i a la Vulnerabilitat Social, i el Servei d'Interculturalitat, sovint de forma coordinada amb el Pla de barris.

És important considerar la percepció d'inseguretat que el veïnat ha manifestat recentment, en relació amb la presència de joves extutelats d'una casa ocupada al barri. Una part important del veïnat acusa els joves de cometre delictes i generar un clima d'inseguretat, mentre que una altra part s'ha organitzat per defensar-los d'aquestes acusacions. Tot plegat ha donat lloc, en determinats moments, al trencament de la convivència i l'enfrontament al carrer entre els dos sectors i la policia. Actualment, s'està intervenint amb el Servei de Conflictes i agents mediadors del barri per millorar la situació i oferir solucions.

La percepció d'inseguretat és un tema destacable al barri i hi ha hagut algunes situacions de tensió social per problemàtiques veïnals

Plaça de la Trinitat
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.3 | Habitatge

Segons les dades de la Direcció General del Cadastre de l'any 2015, a la Trinitat Vella hi ha comptabilitzades un total de 3.473 llars. Aquestes continuen presentant greus situacions de vulnerabilitat residencial i emergència habitacional: desnonaments, sobreocupació dels habitatges (les dades disponibles situen l'ocupació en 2,5 persones/pis), superfície reduïda dels habitatges (el 48% té entre 30 i 60 m²), mal estat dels habitatges (el 60% dels habitatges van ser construïts entre el 1960 i el 1980), amb patologies estructurals, problemes d'humitat i pobresa energètica, impagament de subministraments i nombroses ocupacions (més d'un centenar).

El Servei de Convivència i Vulnerabilitat Habitacional al Barri de la Trinitat Vella i del Bon Pastor, del Districte de Sant Andreu, treballa per conèixer i actuar sobre situacions de vulnerabilitat habitacional, de forma coordinada amb altres serveis de ciutat de l'Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació (IMHAB), com ara l'Oficina d'Habitatge, el Servei d'Intervenció i Mediació en situacions de pèrdua i/o ocupació d'habitatge, la

Unitat d'Exclusió Residencial o el Servei de Prevenció, Intervenció i Mediació en Habitatges Públic.

En la mateixa línia, cal posar en valor la diversitat d'actuacions relacionades amb la millora de l'habitatge del barri que hi ha en marxa. El Pla de Barris porta a terme el **Programa de Rehabilitació per Finques d'Alta Complexitat**. A finals de 2020, aquest programa ja havia realitzat 21 informes de valoració, entre els quals vuit comunitats van signar el conveni d'obres i quatre d'aquestes ja estaven desenvolupant-se. Per altra banda, l'Institut Municipal d'Urbanisme va començar el 2019 el **projecte de Regeneració urbana**, que comportarà la millora de 359 finques i el seu entorn urbà. Així mateix, també està en marxa l'enderrocament dels anomenats pisos del Patronat i el reallotjament dels seus habitants, sota el lideratge de l'Institut Municipal de l'Habitatge. I, finalment, la construcció de 89 habitatges dotacionals (per a persones grans i lloguer social) prevista en el **projecte Porta Trinitat**, que s'ha començat l'últim trimestre del 2020.

Carrer de la Trinitat Vella
Font: Ajuntament de Barcelona

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

Ara bé, caldrà veure com empitjoren les problemàtiques i quines noves necessitats genera la crisi sanitària de la Covid-19. De fet, en aquest context el Districte i el Pla de Barris han iniciat un servei extraordinari anomenat Xarxa de Resposta Socioeconòmica que consisteix en un punt d'informació i acompanyament al barri per a les tramitacions d'ajudes derivades de la crisi sanitària per les diferents administracions, en matèria d'habitatge, però també d'ocupació i salut, entre altres temes. Aquest servei pot ser un bon instrument per detectar les noves necessitats i problemàtiques.

Hi ha finques en situació de vulnerabilitat habitacional, patologies estructurals o problemes d'accessibilitat

Foto aèria
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

6.4.1 | Renda familiar disponible

L'índex de renda familiar disponible (RFD) del barri, corresponent al 2017, s'ubica en el 47,1, molt lluny tant de la mitjana del districte de Sant Andreu (74,6) com de la ciutat (100). L'afectació de la crisi econòmica del 2008 va ser decisiva en el retrocés del barri en aquest indicador. Això el converteix en el cinquè barri de la ciutat amb la RFD més baixa. Si bé l'evolució d'aquest indicador ha anat a millor en dos anys —passant d'un índex RFD de 43,1 el 2015 a un de 47,1 el 2017—, la millora de la renda no ha afectat a tot el barri per igual i no s'ha produït una reducció subs-

tantiva de les desigualtats en relació amb el conjunt de la ciutat.

Alhora, també hi ha una desigualtat interna dins el barri. Les **dades de renda per secció censal** permeten comprovar com la zona nord propera a la presó té una renda mitjana per persona molt inferior (7.319 € anuals) que a les zones més properes al centre del barri i al metro (11.532 € anuals). S'ha de tenir en compte que la renda mitjana per persona de la zona nord no assoleix ni la meitat de la mitjana de la ciutat.

La renda familiar és més baixa que la mitjana de Barcelona i del districte de Sant Andreu

Evolució anual de l'índex de renda familiar disponible (2008-2017)										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
la Trinitat Vella	76,4	69,9	58,1	49,4	52,2	53,5	45,9	43,1	48,9	47,1
Districte de Sant Andreu	82,5	78,5	74,5	73	72,9	74,4	73	72,8	74,5	74,6
Barcelona	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Ajuntament de Barcelona. Oficina Municipal de Dades

6.4.2 | Activitat comercial

Pel que fa a l'activitat comercial, els **locals en planta baixa** classificats per grup d'activitat econòmica indiquen menors percentatges quant a serveis (23,7 %) i comerç en detall (12,6 %) que la mitjana de la ciutat (41,5 % i 26,5 %, respectivament) i del districte (37,7 % i 23,5 %), així com un volum destacat de locals sobre els quals no es disposa d'informació o estan buits (55,7 %, un percentatge superior al el 27,8 % del districte i el 23,6 % de Barcelona).

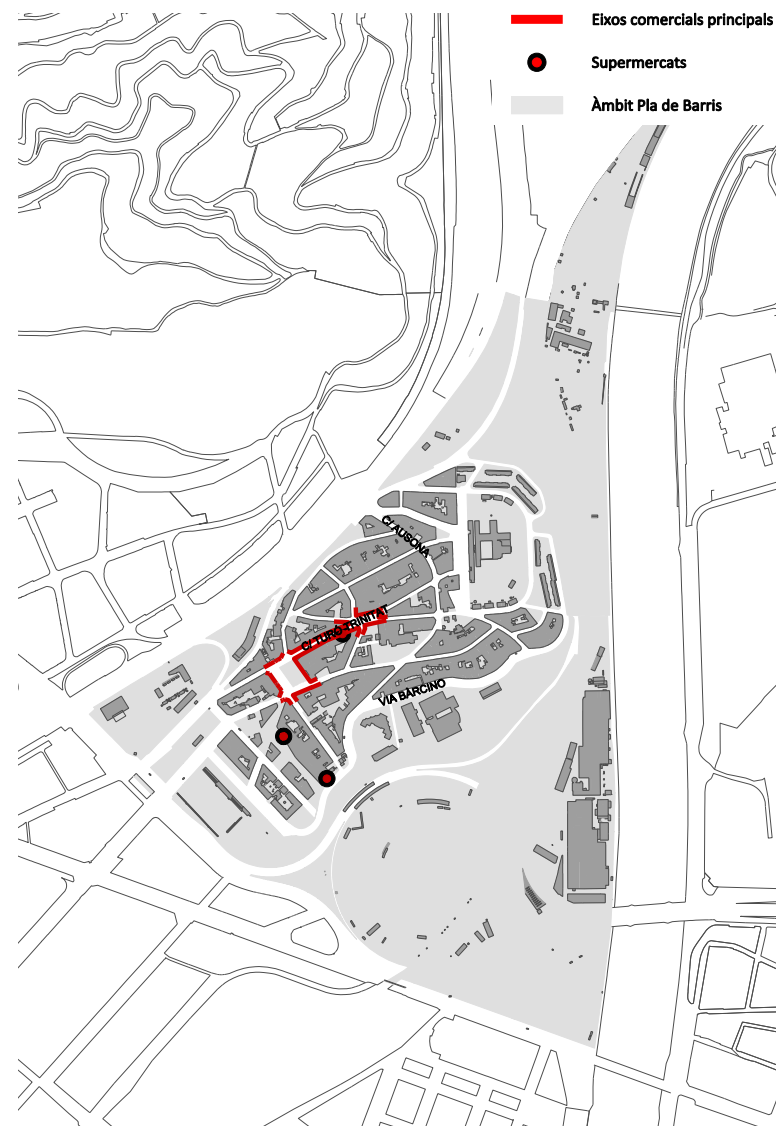
La pèrdua del supermercat més gran del barri ha fet reduir la superfície comercial dedicada a l'alimentació, béns i productes de primera necessitat. Això està fent augmentar la tendència ja existent a sortir del barri per comprar, atès que els principals centres són a la Trinitat Nova, amb el mercat, o a la part nord de Sant Andreu, amb supermercats grans.

En l'àmbit de **l'ocupació i l'activitat econòmica**, els darrers quatre anys s'han desenvolupat un seguit de programes formatius i de foment de l'ocupabilitat que han

permès detectar col·lectius i grups amb necessitats específiques, com les dones migrades que han pres part de diferents projectes. Prop d'una cinquantena de persones han passat pels diversos programes dissenyats i/o finançats pel Pla de barris, algun dels quals ha comportat la contractació d'aquestes persones participants per una empresa de l'àmbit en el qual s'estaven formant.

Des del Pla de Barris s'ha tractat de sumar esforços amb el conjunt de dispositius públics, com el de Treball als barris de Barcelona Activa i entitats del tercer sector que han ofert recursos i programes de característiques diferents a la Trinitat Vella, però que sovint tenen un mateix públic objectiu.

Pel que fa a la vessant comercial, destaca el **projecte de llums de Nadal** realitzat amb l'Associació de Comerciants i que va permetre la capacitació i formació de diverses persones del barri en electricitat i lampisteria.

Plànol d'eixos comercials
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

6.4.3 | Distribució d'atur

La Trinitat Vella és un dels barris en els quals la taxa d'atur és més elevada a Barcelona. La crisi econòmica i social del 2008 va fer arribar aquest indicador fins al 18 % d'atur el març del 2015. Des de llavors, la situació ha millorat progressivament, arribant a un mínim de l'11,3 % l'agost del 2019, però sense deixar de ser un dels barris amb més desocupació de la ciutat. Com a conseqüència de la crisi de la Covid-19, la població aturada ha augmentat de forma

significativa els darrers mesos. La taxa d'atur prèvia a la pandèmia era d'un 12,3 % (febrer 2020), mentre que l'any 2020 va acabar amb un 15,7 % de població entre 16 i 64 anys en aquesta situació, assolint nivells de 2015. En relació amb la mitjana de la ciutat (que ha pujat del 6,5 % al 8,6 %) i del districte són dades força superiors, amb pujada de gairebé tres punts i mig.

Per tant, l'impacte de la pandèmia en

termes laborals a la Trinitat Vella ha estat molt gran, més que a la mitjana de la ciutat i del districte. Com a conseqüència de la situació derivada de la Covid-19 s'ha habilitat el servei Xarxa de Resposta Socioeconòmica (XARSE) amb l'objectiu de facilitar l'accés de la població de la Trinitat Vella als recursos existents i a les ajudes excepcionals habilitades per part de les administracions públiques.

Evolució de l'atur registrat entre la població de 16 a 64 anys									
	mitjana 2013	mitjana 2014	mitjana 2015	mitjana 2016	mitjana 2017	mitjana 2018	mitjana 2019	mitja 2020	Var. 2013- 2020
la Trinitat Vella	17,4%	17,0%	9,8%	14,7%	13,1%	12,6%	11,9%	14,4%	-3,0%
Districte de Sant Andreu	11,7%	11,2%	10,2%	8,9%	7,9%	7,5%	7,2%	8,6%	-3,1%
Barcelona	10,5%	9,9%	11,6%	7,9%	7,1%	6,7%	6,4%	7,9%	-2,6%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Atur registrat (desembre 2020)				
	Nombre d'aturats registrats	% d'aturats	Repartiment per sexes	
			Dones	Homes
la Trinitat Vella	1.101	15,7%	52,7%	47,2%
Districte de Sant Andreu	8.883	9,1%	55,5%	44,6%
Barcelona	93.842	8,6%	52,8%	47,2%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

L'impacte de la Covid-19 en termes sociolaborals ha estat considerable, com mostren les dades d'atur

Carrer de la Trinitat Vella
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.1 | Planejament urbanístic

En aquest últim mandat s'ha avançat de forma decisiva per a fer efectiva la modificació del **Pla general metropolità (PGM)** en l'àmbit anomenat Porta Trinitat. En aquest espai del sud del barri, entre la ronda de Dalt i l'avinguda Meridiana, s'ha iniciat la construcció dels equipaments i habitatges dotacionals previstos en el **projecte Porta Trinitat** i que s'han anomenat en els diferents apartats. D'aquesta manera, es desenvolupa un dels extrems del barri que haurà de promoure la connexió del barri amb la part nord de Sant Andreu.

A l'altre extrem, a la zona nord de la Trinitat Vella, continua el llarg procés que ha de culminar amb el tancament de la presó i la remodelació d'aquell sector, marcada per una modificació específica del PGM (Modificació puntual del PGM en els sòls ocupats pel centre penitenciari de joves de la Trinitat Vella i entorns). Durant el 2020 s'han construït els nous vials per deixar els solars lliures per poder construir-hi, fet que afecta el recorregut del carrer del Pare Pérez del Pulgar.

Pel que fa a la intervenció del Pla de Barris en aquest àmbit durant el darrer mandat, destaca l'inici de les actuacions en el **projecte de millora del Camí del Rec**.

La instal·lació del parc de cal·listènia en aquest camí ha suposat una intensificació en l'ús d'aquest espai i la seva apropiació per part de grups i col·lectius diversos que l'han dotat d'una activitat dinàmica i participativa. En aquesta primera fase, també s'ha aprofitat per millorar l'enllumenat i el drenatge del camí en el tram on s'ha instal·lat l'equipament esportiu.

El **programa de Regeneració urbana** que desenvolupa l'Institut Municipal d'Urbanisme té prevista la intervenció a l'espai públic, tant a la via de Bàrcino com a la zona limítrof amb el Camí del Rec, àmbit en el qual s'està produint la coordinació amb el projecte de Pla de Barris per tal de generar un calendari d'actuació per als propers anys.

Planejament urbanístic				
		la Trinitat Vella	Districte de Sant Andreu	Barcelona
Sòl residencial	m ²	126.931	1.906.181	27.465.210
	% respecte total àmbit	15,7%	28,9%	27,1%
	m ² /hab	12,28	12,69	16,64
Sòl d'equipaments	m ²	46.949	517.496	10.273.156
	% respecte total àmbit	5,8%	7,9%	10,1%
	m ² /hab	4,54	3,44	6,22
Sòl de parcs urbans	m ²	220.025	968.420	13.614.327
	% respecte total àmbit	27,2%	14,7%	13,4%
	m ² /hab	21,29	6,44	8,25
Superfície total àmbit	m ²	807.574	6.588.908	101.357.926

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Plànol del planejament urbanístic vigent
Font: Urbaning

Una altra de les actuacions destacades dels últims anys ha estat la intervenció per dignificar l'espai públic de la zona nord fins que no es desenvolupés la transformació marcada per la modificació del PGM. Això ha permès l'arranjament i millora de dos àmbits, les escales del carrer del Pare Manjón i la cruïlla d'aquest carrer amb el carrer de la Foradada i les pistes de futbol i bàsquet ubicades al carrer del Pare Pérez del Pulgar.

La reforma de l'espai existent davant del Centre Cívic Trinitat Vella, a l'encreuament dels carrers de la Foradada i del Turó de la Trinitat, ha donat lloc a una nova plaça guanyada al barri. Amb el nom de plaça dels Drets dels Infants s'ha volgut rendir homenatge als infants i als seus drets, així com també reforçar la identitat del barri mitjançant la intervenció artística de la mitgera que simbolitza el mapa de la Trinitat Vella.

En darrer lloc, un factor diferencial de com s'han treballat les actuacions a l'es-

pai públic ha estat la realització del procés de la **Marxa exploratòria de vida quotidiana, seguretat i gènere**. A través d'aquesta via en la qual van participar una trentena de dones del barri, es van detectar punts que generaven inseguretat o bé que representaven dificultats d'accessibilitat o d'altres complicacions en la seva vida quotidiana, molts dels quals estan ubicats a la zona nord de la Trinitat i han originat la intervenció de dignificació de l'espai públic esmentada.

S'ha treballat per dignificar l'espai públic i millorar-ne l'accessibilitat, i s'ha valorat des de la perspectiva de gènere amb la marxa exploratòria

Parc de la Trinitat
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.2 | Densitat de població

La Trinitat Vella és un barri altament densificat (810 habitants per hectàrea residencial el 2019), més que la mitjana del districte (786,5) i de la ciutat (596). En aquests darrers anys, la densitat neta s'ha incrementat, passant de 792 habitants per hectàrea residencial l'any 2015 als 810 actuals. Al plànol adjunt es pot observar com la densitat més alta es concentra, principalment, a la zona central del barri.

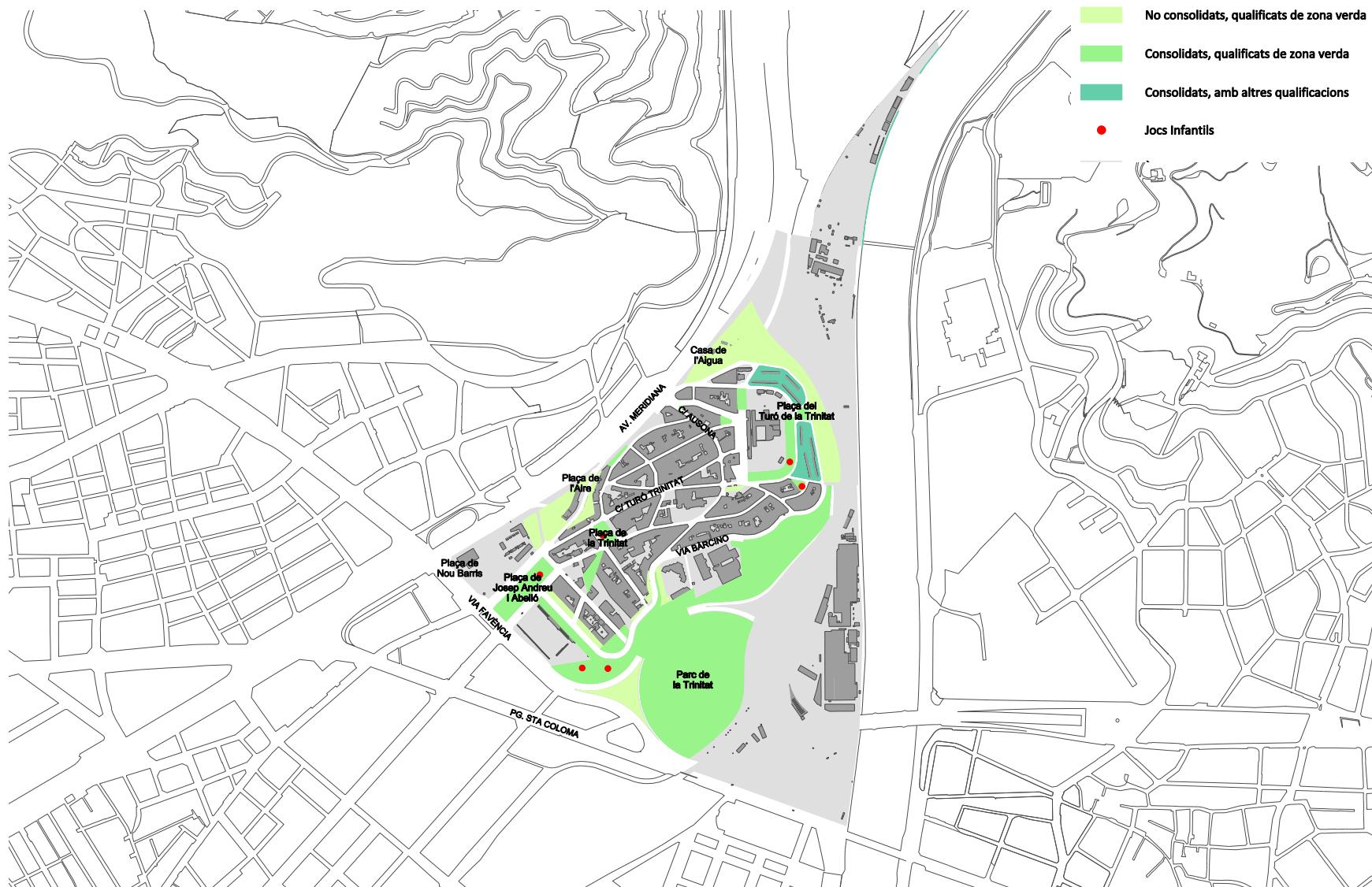
Es tracta d'un barri molt dens, on hi ha espais lliures però també grans infraestructures viàries

6.5.3 | Espais lliures i jocs infantils

L'existència de grans extensions de parcs urbans contrasta amb l'impacte de les grans infraestructures viàries de ciutat que encerclen i aïllen el barri. El Camí del Rec, al seu torn, pot suposar una intervenció que afavoreixi una major relació del barri amb els seus parcs i els seus equipaments.

Espais lliures	
	la Trinitat Vella
No consolidats	
Qualificats de zona verda	6,64 ha
Consolidats	
Qualificats de zona verda	12,09 ha
No consolidats	
No qualificats de zona verda	0,078 ha
Consolidats	

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Plànol d'espais lliures i jocs infantils
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.6 | Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

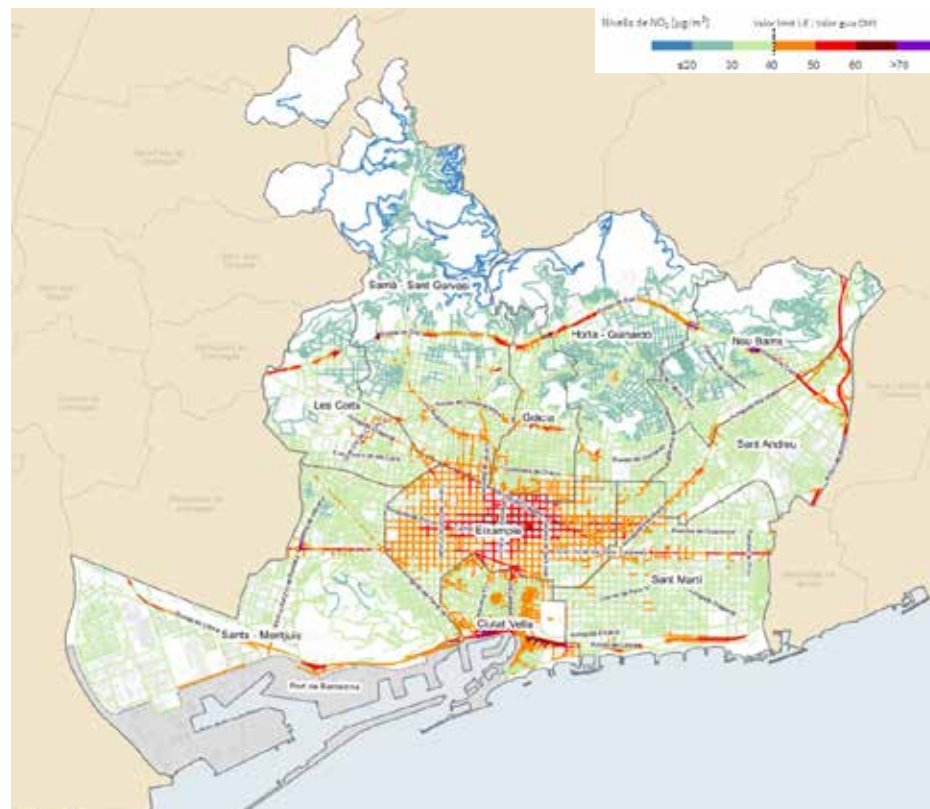
6.6.1 | Contaminació

Millorar la qualitat de l'aire és un dels reptes més importants pel que fa a la salut que té per davant la ciutat de Barcelona, especialment en barris com la Trinitat Vella.

Existeix una **vulnerabilitat extrema en les condicions ambientals** de la Trinitat Vella com a conseqüència dels nivells mitjans de diòxid de nitrogen (entre 50 i 55 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ el 2017), per sobre dels nivells de la ciutat i el districte (entre 45 i 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), i dels valors recomanats per l'OMS i la Unió Europea (40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

El nus de la Trinitat i les infraestructures viàries existents al barri són la principal causa d'aquesta situació que empitjora la qualitat de vida dels seus habitants.

En relació amb la **contaminació acústica**, l'exposició al soroll nocturn també és més alta que a la resta de la ciutat i del districte, amb un 38 % de persones exposades a més de 55 decibels segons dades del 2012, a superior al 30,4 % al districte i al 32,5 % a la ciutat.

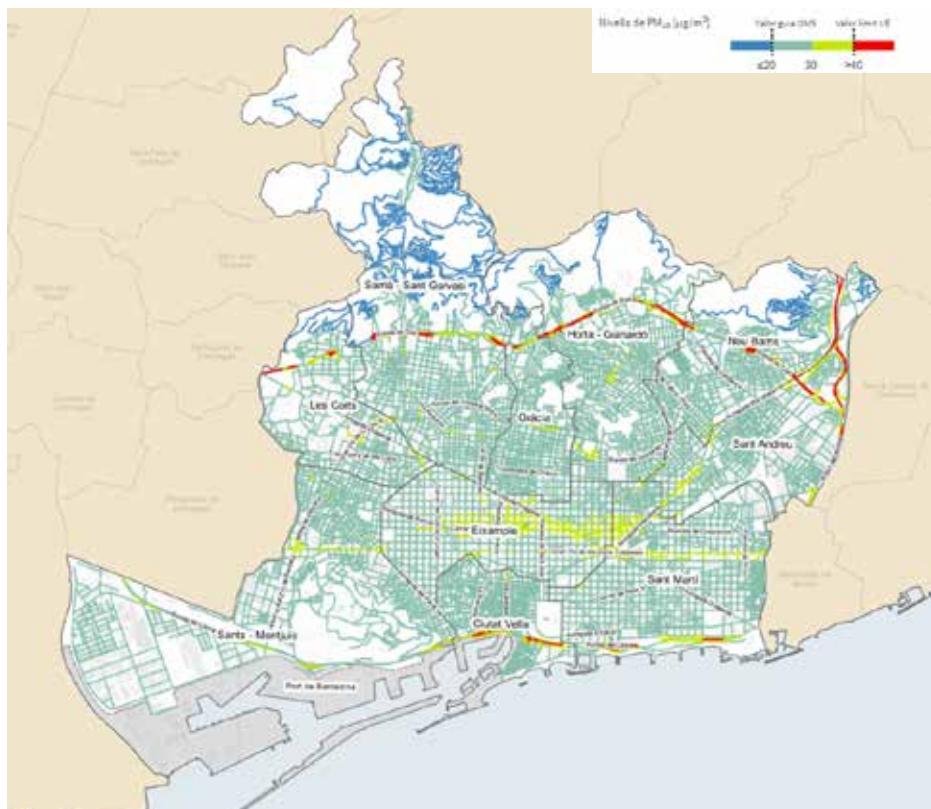

Plànol dels nivells de NO_2 a Barcelona
Font: Ajuntament de Barcelona (Qualitat de l'aire)

6.6.2 | Resiliència

L'existència d'alguns **espais naturals propers**, com la llera del riu Besòs o la zona agrícola de Vallbona, s'hauria d'aprofitar per facilitar les connexions des de la Trinitat Vella, atès que actualment es fa molt difícil poder accedir-hi.

La presència al barri de **l'Aula Ambiental del Districte** pot ser una oportunitat per a generar accions en aquest àmbit, ja que, a més d'una programació estable d'activitats, es poden elaborar projectes de més llarg abast.

Plànol dels nivells de PM_{10} a Barcelona
 Font: Ajuntament de Barcelona (Qualitat de l'aire)

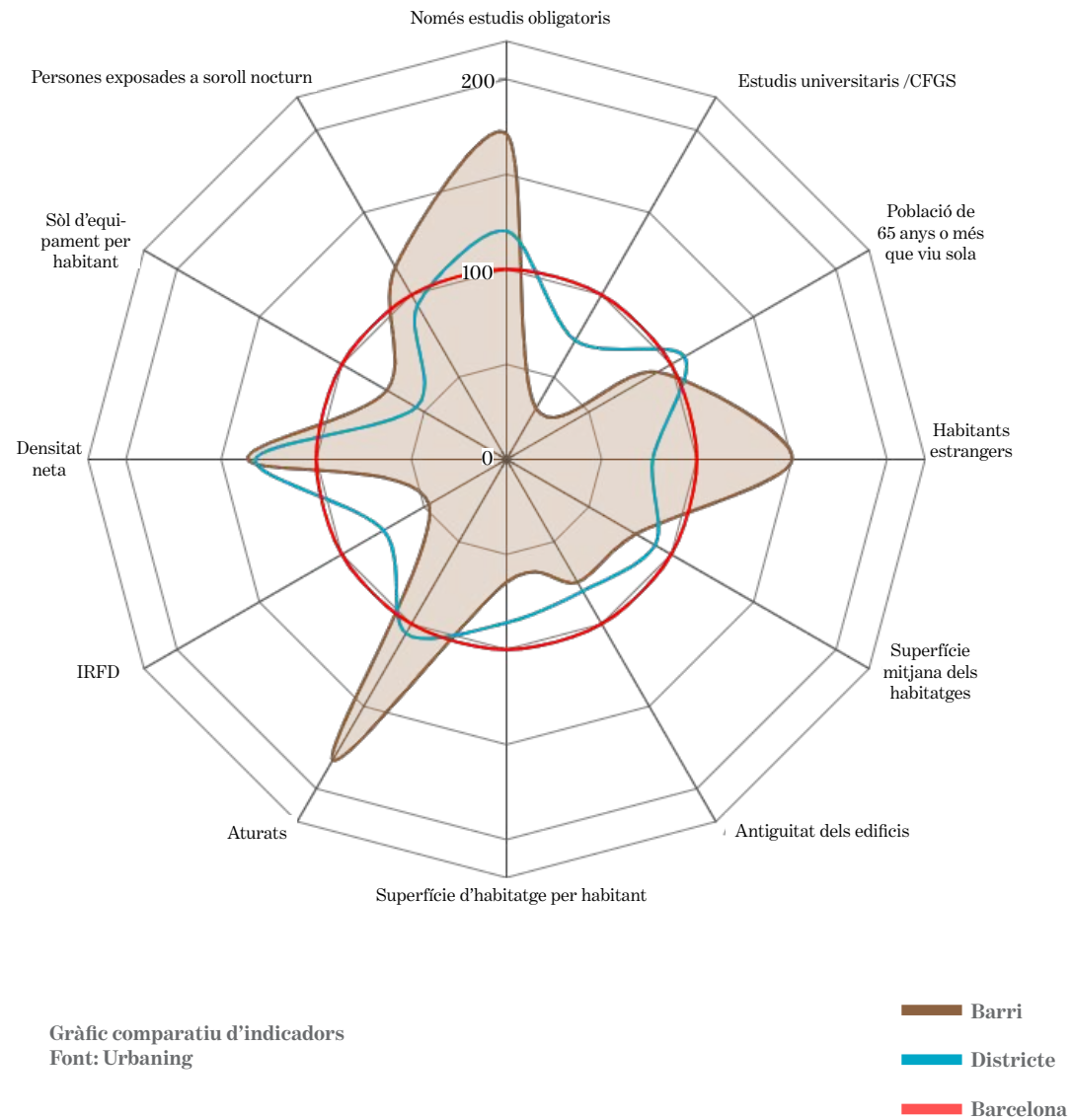
La diagnosi és el vincle necessari entre l'anàlisi feta fins ara i la definició de les estratègies que desplegarà el Pla de Barri (objectius, projectes motor, propostes i accions), i que ocupen els apartats posteriors d'aquest mateix document. S'estructura, tal com s'ha fet fins ara, mitjançant els sis àmbits d'actuació, és a dir, **educació i salut pública; drets socials, equitat de gènere i acció comunitària; habitatge; ocupació, impuls econòmic i economia social; espai públic i accessibilitat, i sostenibilitat ambiental i emergència climàtica**. A diferència de l'anàlisi, en la diagnosi s'aporta una visió més qualitativa que no pas quantitativa de la situació.

Prèviament a la presentació de la diagnosi, es poden veure uns diagrames sintètics que tenen per objectiu comparar la situació de cada barri en relació amb el districte i el conjunt de la ciutat. Per fer aquests

diagrames s'han escollit dotze indicadors representatius repartits entre cadascun dels àmbits d'actuació estratègica. La comparativa s'ha fet prenent com a valor de referència 100, que és la mitjana de Barcelona per a cada indicador, i comparant en termes relatius aquest valor amb el valor del barri i del districte.

Els indicadors seleccionats per fer el diagrama són comuns amb la resta de plans de barri, de manera que també es facilita una comparativa entre tots ells.

En el diagrama s'observa com a la Trinitat Vella es produeixen les majors variacions respecte de la mitjana de la ciutat en els indicadors que fan referència al nivell educatiu, en l'indicador referent a les persones aturades i també en el de població estrangera (segons el lloc de naixement).

7.1 | Educació i salut pública

Algunes de les principals mancances del barri de la Trinitat Vella tenen a veure amb l'educació i la salut pública. En el terreny educatiu destaca el procés de convergència dels tres centres educatius públics per **convertir-se en un únic institut escola**, que més enllà de sumar esforços, ha de provocar un efecte multiplicador en les mesures de **lluita contra la segregació escolar**, per dotar de prestigi l'oferta educativa pública del barri i de **representativitat de la composició social i cultural**.

L'abandonament prematur dels estudis persisteix en el temps, de manera que es van mantenint els baixos percentatges de població amb estudis superiors en relació amb la mitjana de la ciutat. Això també fa que romanguin en certs sectors del veïnat les dificultats per accedir al mercat laboral i que, quan s'hi accedeix, s'acostumi a fer de forma precaritzada, **fet que aprofundeix encara més la tendència de segregació urbana** a la qual està sotmès aquest territori.

En els darrers anys s'ha adoptat una concepció integral de l'educació que ha considerat mesures —moltes d'elles impulsades des del Pla de barris— tant en l'educació formal com en la no formal. El repte en aquest sentit és **construir un projecte educatiu de barri compartit** per tots els agents que intervenen en el procés educatiu. **L'Institut Escola Rec Comtal esdevindrà el pilar destacat** pel que fa a l'educació formal, amb l'objectiu de combatre el fracàs escolar i els principals factors de risc a les escoles, derivats de la complexitat socioeconòmica i de l'entorn desafavorit en termes de renda familiar. Més enllà, el paper de l'Escola Santíssima Trinitat, l'Escola Bressol Municipal El Tren, el Centre de Formació d'Adults i la resta d'agents educatius, sobretot de les famílies, seran fonamentals per a l'èxit d'aquesta empresa, de configurar un projecte educatiu de barri des de la base.

Així i tot, caldrà complementar el projecte educatiu amb **l'enfortiment de l'educació en el lleure i de la implicació de les famílies i l'entorn**. La situació en aquests

dos àmbits és millor que fa quatre anys com a conseqüència del desenvolupament de projectes que han dotat el barri d'una major oferta de lleure educatiu, amb la implicació de l'Esplai La Tortuga i de les formacions del Fem lleure a la Trini, i d'espais compartits entre professionals de l'educació i famílies per consolidar les habilitats familiars i un model de criança respectuós, com amb el projecte Juguem junts: espai de criança. Aquest serà el punt de partida per als propers anys a la Trinitat Vella, on caldrà seguir donant oportunitats formatives al jovent, en l'àmbit del lleure i de la dinamització esportiva, enfortint les entitats juvenils existents i construint de forma conjunta entre famílies i professionals un projecte educatiu de criança des dels primers mesos de vida fins a l'adolescència.

Aquesta realitat educativa té la seva influència sobre la salut de la població. En aquest sentit, a la Trinitat Vella, hi persisteixen els problemes d'infància en risc, com s'han posat de manifest a l'anàlisi. Aquest és un factor important a tenir en compte en un dels barris de la ciutat amb

la taxa de natalitat més elevada. En l'àmbit de la salut pública caldrà centrar l'atenció en **els condicionants socials i econòmics que ocasionen les problemàtiques de salut**: les desigualtats econòmiques i socials, la manca de feina i d'oportunitats en el món laboral, les dificultats d'accés o manteniment de l'habitatge, la solitud no volguda, les situacions familiars complexes i estressants derivades de tot això, la manca d'hàbits saludables que es concreta en l'alimentació i en el consum de substàncies, entre d'altres.

Alguns **indicadors de salut**, com la prevalença de l'obesitat en determinades franges d'edat, la mala alimentació de part de la població (especialment entre els infants), l'elevat consum de drogues entre els homes i l'impacte de la salut mental amb prevalença d'episodis d'ansietat i angoixa, informen de les principals problemàtiques de salut del barri, sobre les quals serà necessari actuar en coordinació amb els agents de salut presents a la Trinitat Vella i la resta del teixit comunitari.

7.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

La Trinitat Vella és un barri que es caracteritza **per una vida associativa molt destacada i intensa**. Alhora, compta amb un entramat potent de serveis i equipaments que treballen de forma col·laborativa a través de diferents taules i accions compartides. Aquesta doble vessant és la que conforma **un barri alegre, actiu i mobilitzat**, com s'ha demostrat en la situació de crisi sanitària, econòmica i social provocada per la Covid-19.

La creació de diferents **iniciatives de distribució alimentària** ha manifestat el compromís del teixit veïnal amb els col·lectius més vulnerables. La consolidació d'un punt de distribució d'aliments amb la col·laboració de la iniciativa municipal dels caus solidaris serà un dels reptes per a l'enfortiment del projecte, amb un paper destacat de la Trini Solidària, iniciativa de recent creació conformada per membres de diverses entitats del barri.

Sense aquest teixit social, la solidaritat veïnal i la xarxa pública existent, l'impacte de l'anterior crisi i de l'actual hagués estat molt més gran. La millora de les condicions de vida de la població té molt a veure amb aquest fonament de la comunitat de què disposa la Trinitat Vella, és un punt de partida

a partir del qual definir un model d'intervenció que potencï el treball comunitari.

En aquest sentit, dues dificultats amenacen aquesta fortalesa esmentada: d'una banda, **la manca d'espais al barri**—tant dins equipaments com de les mateixes entitats— o la precarietat d'alguns d'ells que complica la realització d'activitats i projectes per part dels diferents agents públics i veïnals; de l'altra, **l'escletxa digital** que situa grups de població determinats (gent gran, població nouvinguda o persones amb baix nivell formatiu) al límit en l'escenari de crisi socioeconòmica provocada per la Covid-19. Aquestes s'hauran de resoldre a diferents ritmes i amb nivells d'inversió importants per part de l'Administració que protagonitzaran molts dels esforços del proper Pla de barris: **ampliant els espais comunitaris i facilitant eines d'accés als recursos públics**, com s'està fent amb la Xarxa de Resposta Socioeconòmica (XARSE) a la Trinitat Vella, que inclou un punt d'assessorament a la tramitació d'ajuts i un agent TIC que facilita la tramitació digital de la documentació per accedir als ajuts existents.

Hi ha una preocupació generalitzada per **la convivència i la inclusió de la diversitat**. Si es té en compte que les persones nascudes a l'estranger representen un percentatge important de la població, la participació d'aquestes en la vida comunitària no es fa en els mateixos termes. Si bé els diferents col·lectius són cada cop més presents com a usuaris dels serveis i equipaments del barri i les iniciatives per afavorir la inclusió de la diversitat i la cohesió social són nombroses, segueix existint un neguit pel desconeixement mutu i la distància entre col·lectius que en algun moment ha generat tensions.

El paper del Servei d'Interculturalitat, posat en marxa pel Districte de Sant Andreu, l'Àrea d'Interculturalitat i el Pla de barris, en els darrers anys ha estat clau per treballar aquesta qüestió i representa una oportunitat per tractar de forma sistematitzada, mitjançant accions i projectes, la incorporació de la diversitat cultural en la reconfiguració d'una identitat de barri plural, oberta i compromesa.

L'establiment de relacions de proximitat i de confiança mútua entre persones i col·lectius també pot esdevenir un mitjà per superar desigualtats reforçant els vincles

comunitaris. Per això, **les intervencions en qüestions de gènere i jovent** del Pla de Barris els últims anys han anat per aquest camí. Han estat diversos els projectes i actuacions adreçats a les dones, en especial a les d'origen cultural divers, i al jovent, per tal de promoure la seva millora formativa, un major grau d'ocupabilitat, el seu empoderament i l'autonomia en l'organització i conformació de grups en funció d'interessos comuns. Això ha suposat el despertar d'algunes iniciatives que han tingut l'oportunitat de consolidar-se amb el Pla de Barris 2021-2024, com ara l'entitat cultural juvenil Maletas Viejas o el grup de mares d'origen marroquí implicades a l'AFA d'un dels centres educatius. Així mateix, la construcció d'un equipament esperat com el Casal de Gent Gran ha de permetre millorar els serveis adreçats a aquesta franja d'edat i establir programes que facilitin la sociabilitat del col·lectiu i la lluita contra la solitud no volguda.

Els **reptes en l'acció comunitària** seran aconseguir una major **implicació de la població d'origen divers** en la vida associativa i comunitària i **millorar la relació entre grups i col·lectius**, la presència dels quals a l'espai públic és vista com a conflictiva per les entitats veïnals. Es duen a terme inici-

atives d'autoorganització, sobretot en l'àmbit juvenil, amb molta capacitat d'incidència comunitària que presenten un model de joventut proactiu i que poden ser agents còmplices en el disseny d'una estratègia comunitària d'enfortiment de la cohesió social del barri. En aquest sentit, l'equipament ubicat a **Porta Trinitat** esdevindrà un centre de vida comunitària com a **espai vertebrador de l'acció comunitària al barri**, de generació de nous projectes i iniciatives a partir de la coordinació dels serveis presents com Serveis Socials, el PIAD, Treball als barris, entre d'altres.

7.3 | Habitatge

L'evolució de la situació quant a l'habitatge a la Trinitat Vella no ha anat a millor en els darrers anys. El **parc d'habitatges** és, en la seva major part, **envellit i d'una qualitat millorable**, tot i que hi ha alguns carrers on l'estat dels edificis és més bo per la qualitat i la novetat en la construcció. Així i tot, des del Pla de barris, mitjançant el Programa de Rehabilitació per Finques d'Alta Complexitat, s'ha intervingut en la millora de vuit finques, fent **un treball colze a colze amb les comunitats**, que han liderat la rehabilitació dels seus edificis.

Es segueixen donant greus situacions de **vulnerabilitat residencial i emergència habitacional**, provocades pels desnonaments, per la sobreocupació dels habitatges i pel seu mal estat, amb problemàtiques múltiples i diverses. Persisteix l'elevat nombre d'habitatges

que estan buits o ocupats, molts d'ells en mans d'entitats bancàries, fet que origina nombrosos casos d'infrahabitatge com a conseqüència de les ocupacions d'habitatges i d'alguns edificis, que en algun cas i moment concrets han estat motiu de controvèrsia i enfrontament. Aquesta situació posa de manifest l'extrema precarietat de les condicions de vida de part de la població del barri, en especial a la zona nord, on aquests fenòmens són més freqüents.

Dues grans intervencions es posaran en funcionament durant aquest mandat destinades a pal·liar les conseqüències del deteriorament de la part nord del barri: d'una banda, el **programa de Regeneració urbana** desenvolupat per l'Institut Municipal d'Urbanisme que afectarà la zona nord tocant a la via de Bàrcino, i de l'altra, l'inici dels **primers habitatges a**

l'entorn de la presó, que suposarà el tret de sortida de la gran intervenció que acabarà amb l'enderrocament del centre penitenciari i dels habitatges coneguts com a pisos del Patronat entre el carrer del Pérez del Pulgar i la via de Bàrcino.

Aquestes dues mesures, juntament amb la ja iniciada de **Porta Trinitat** a l'altre extrem del barri, que suposarà la construcció de 140 habitatges i equipaments socials i comunitaris, representaran una gran transformació del territori en els propers anys i significaran una millora progressiva de la situació de l'habitatge a la Trinitat Vella.

7.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

La manca d'accés al mercat de treball, l'alt nivell de desocupació, el baix nivell de qualificació i l'absència d'horitzons de futur en el món laboral de part de la població són factors essencials per entendre la desigualtat econòmica i el procés de segregació urbana que viu la Trinitat Vella. Tal com indiquen els índexs de renda, tant familiar com individual, la Trinitat Vella és un dels barris més desafavorits de la ciutat, i més si es té present que el barri compta alhora amb una desigualtat interna molt important, atès que els habitants de la zona nord disposen de nivells de renda molt inferiors.

La Trinitat Vella és el tercer barri de la ciutat amb la taxa d'atur més elevada i ho és des de fa molts anys, encavalcant dues crisis econòmiques i socials gairebé consecutives. És especialment dur l'impacte derivat de la pandèmia per la Covid-19. Si bé la situació havia millorat des del 2015, seguint la tendència generalitzada a Barcelona, la taxa d'atur elevada i persistent s'ha mantingut entre les més altes de la ciutat en tot moment. A això s'hi ha d'afegir **la precarietat i la inestabilitat de l'ocupació existent**, així com la dependència de l'economia informal com a font de supervivència que afecta gran part

dels habitants del barri i l'exhauriment de les prestacions per desocupació, la manca de dret d'accés a aquestes per part de qui viu de l'activitat informal i la nul·la capacitat d'estalvi que en deriva. Tot això dona lloc a una situació de desigualtat de caràcter estructural.

En els darrers anys s'han desenvolupat diferents **programes** que han pretès fer front a aquest panorama, **promovent la millora formativa i de l'ocupabilitat de determinats col·lectius vulnerables**: dones migrades, joves, aturats de llarga durada i/o persones en situació administrativa irregular. Iniciatives com el Barri d'oficis, el tastet de formació en automoció a l'escola Monlau i els plans d'ocupació per a la realització d'obres de manteniment al barri són només alguns dels projectes que s'han impulsat de forma conjunta entre el Pla de Barris i Barcelona Activa. La tasca del dispositiu Treball als barris de Barcelona Activa ha seguit atenent i facilitant eines en aquest àmbit a gairebé dues-centes persones cada any, establint coordinacions habituals amb les iniciatives del Pla de barris. Altres entitats privades com la Fundació Trinijove han seguit treballant per a millorar la formació del jove del barri, i se n'hi han sumat d'altres, com la

Fundació Apip-Acam o la Fundació Surt, que també han actuat a la Trinitat Vella amb projectes diversos.

Si es para atenció al que diu el Cens de locals comercials de Barcelona del 2019, **l'Ajuntament no disposa d'informació sobre l'ús i la dedicació de més de la meitat dels locals de la Trinitat Vella**, això, afegit als que no tenen activitat, suposa la majoria de locals del barri. S'ha de tenir en compte que el teixit comercial de proximitat de la Trinitat Vella presenta un grau alt d'envelliment, amb perspectives reduïdes de canvi generacional, i una poca diversitat de l'oferta comercial. Aquesta situació s'agreuja amb el consegüent tancament progressiu de locals en els últims anys, especialment a la part nord del barri, on hi ha molt poca activitat, tret d'algun bar.

Amb l'objectiu de millorar aquest teixit comercial, s'ha elaborat, des del Districte de Sant Andreu i l'Associació de Comerciants de la Trinitat Vella, amb un paper actiu des de fa anys, el **Pla de dinamització comercial** de la Trinitat Vella, el qual pot esdevenir un punt de partida per adoptar mesures que provoquin una modernització de l'activitat.

7.5 | Espai públic i accessibilitat

L'aïllament i la desconexió urbanística com a conseqüència de la construcció de grans infraestructures viàries és un dels factors que marca la situació urbanística, d'espai públic i d'accessibilitat i mobilitat de la Trinitat Vella. Aquesta **isolació respecte dels barris veïns i el riu Besòs** continua essent una assignatura pendent per a la millora de la relació del barri amb el seu entorn.

La seva configuració geogràfica, sobre el Coll de Finestrelles, **genera dificultats d'accessibilitat** amb pendents destacats entre zones del barri que es reforcen per l'efecte de frontera provocat per la presó, cosa que deixa la zona nord més aïllada encara, mentre que la part més cèntrica concentra les escales mecàniques que donen servei al barri. Tot i això, mitjançant l'arranjament des d'una perspectiva de gènere i l'art urbà, algunes intervencions han tractat de millorar certs espais de transició vistos amb desconfiança, com les escales del carrer del Pare Manjón o els passos per sota la ronda de Dalt que comuniquen el barri amb Sant Andreu nord.

Els endarreriments en les intervencions de gran abast com l'enderrocament de la presó i la construcció de nous habitatges que substitueixin els existents han comportat un llarg procés de **deteriorament en l'espai públic i les zones verdes** derivat de l'espera i la provisionalitat permanents. En aquest sentit, s'espera que els propers anys esdevinguin claus en la concreció de mesures de reforma de l'espai públic que, en diferents fases, s'implementaran per tres programes concrets: la urbanització derivada de la construcció de nous habitatges a la zona nord del barri, la reurbanització de la via de Bàrcino prevista en la regeneració urbana i la intervenció del Pla de Barris de millora del Camí del Rec. Aquesta **triple intervenció a l'espai públic es durà a terme de forma coordinada** preveient la redacció d'un document marc que reculli les intervencions previstes i garanteixi la seva coherència i consonància.

En aquests moments, les actuacions en marxa venen a reforçar aquesta estratègia

de millora de l'espai públic i de l'accessibilitat, com **la reforma del passadís de la Trinitat**, que connecta la via de Bàrcino amb el centre del barri, i **les millores als camins** que donen accés a l'àrea esportiva **de cal·listènia** del Camí del Rec per consolidar els usos que n'ha començat a fer el veïnat de forma intensiva. Aquests són dos espais sobre els quals caldrà seguir intervenint en el futur per tal de **millorar els ja existents al passadís i les àrees esportives** entre la via de Bàrcino i el Camí del Rec, i així donar resposta a la demanda per part del veïnat i fomentar la pràctica esportiva i l'activitat física.

L'afectació de l'urbanisme a la cohesió social d'un barri com la Trinitat Vella és essencial. És per això que les millores que facilitin la connexió entre les diferents zones i amb la resta de la ciutat i l'apropiació dels espais públics per part de la comunitat a través d'usos respectuosos i saludables esdevindran la prioritat del futur Pla de barris.

7.6 | Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

La Trinitat Vella és un barri molt dens i compacte, com s'ha dit repetidament, però tot i això compta amb un espai verd de gran extensió al bell mig del nus viari, **el parc de la Trinitat**. Aquest àmbit representa un pulmó verd per a aquesta zona amb moltes possibilitats tant pel que fa al seu ús actual i futur com per convertir-se en un **refugi climàtic** davant de la situació d'emergència que es viu amb els episodis de calor recurrents a l'estiu.

Els condicionants ambientals que marquen la vida quotidiana de la Trinitat Vella són durs quant a les **contaminacions atmosfèrica i acústica**, tal com s'ha destacat a l'apartat de l'anàlisi. Per aquest motiu, tot i l'existència d'algunes mesures de reducció de l'impacte sonor, si es vol incidir en la transformació d'aquestes condicions caldrà que l'Administració mu-

nicipal segueixi establint mesures en un sentit múltiple: perllongar les tanques de reducció sonora a la zona nord del barri, fomentar la millora dels tancaments dels habitatges, implementar la Zona de Baixes Emissions, apostar per una mobilitat més sostenible i desplegar la pacificació progressiva de l'avinguda Meridiana, entre altres possibles línies d'actuació.

La transformació del barri en els propers anys amb els projectes de regeneració urbana i substitució de la presó de ben segur que tindrà en compte els aspectes de **sostenibilitat ambiental en la seva dimensió d'espai públic**. En aquest sentit, la intervenció al Camí del Rec amb el finançament del Pla de Barris suposarà una oportunitat per reforçar aquest espai verd amb ús cívic i esportiu.

Bloc 2 >

8 | Plans actius i acció de govern

El Pla de Barris és un programa extraordinari de l'Ajuntament de Barcelona dotat de pressupost propi amb l'objectiu fonamental de revertir les desigualtats entre els barris de la ciutat. En els darrers anys ha complementat i accelerat l'acció ordinària que duen a terme al territori tant el districte de Sant Andreu com les diferents àrees del consistori. Des de l'equip de govern de districte s'han aprovat, des de l'inici de la legislatura, diverses mesures de govern i un Pla d'Actuació del Districte amb l'objectiu de marcar el rumb de les polítiques públiques amb impacte a Sant Andreu. Alhora, el marc en què es desplegarà el Pla de barris està definit per altres propostes a escala de ciutat que impulsen les diferents àrees i departaments de l'Ajuntament de Barcelona i que tenen incidència al districte de Sant Andreu. Finalment, cal destacar altres actuacions específiques d'àmbit territorial de barri que també acaben incidint en el tarannà de la intervenció del Pla de Barris.

Tot seguit es presenta un resum dels plans actius i de l'acció de govern a la Trinitat Vella, agrupats segons els sis àmbits temàtics en què s'estructura aquest document.

Educació i salut pública

El febrer del 2016 es va impulsar, a escala de ciutat, la Mesura de govern per a l'impuls del projecte educatiu de ciutat per fer de Barcelona una capital de la innovació pedagògica. Així mateix, existeix el Pla estratègic d'educació, creat pel Consorci d'Educació de Barcelona (CEB), que inclou el **desplegament del model d'escoles enriquides**, el qual té una incidència especial en els barris on hi ha Pla de barris.

En aquest marc, el Pla d'actuació del districte inclou també accions del model d'escoles enriquides adaptades a les realitats educatives dels barris. Així, entre altres accions que tenen impacte a la Trinitat Vella, destaquen **l'augment de recursos per garantir l'atenció de la diversitat, l'educació inclusiva i els projectes innovadors**, com ara la incorporació dels perfils psicosocials als equips educatius o la incorporació d'activitats artístiques i culturals dins l'aula, a través d'un catàleg de recur-

sos de l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB). No menys important han estat les activitats **extraescolars de llengües maternes o reforç escolar** en llengua anglesa, **l'acompanyament a les AFAs**, o l'espai de criança **Juguem junts**. Aquestes accions es complementen amb el projecte de l'Institut Escola Rec Comtal del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB).

En l'àmbit de la salut pública destaca el **Pla comunitari de salut** anomenat **Salut als barris** i que ha liderat l'ASPB, a partir de diferents accions coordinades amb Pla de Barris i els serveis i equipaments que responien a les necessitats detectades a la diagnosi de Salut als barris del 2016. Al mateix temps, s'estan duent a terme accions entre els joves del barri per promoure la seva formació i l'educació en el lleure. En aquest mateix àmbit, l'Àrea de Drets Socials duen a terme, des del Centre de Serveis Socials, el **projecte comunitari**

de Radars destinat a reduir els efectes negatius de l'aïllament i solitud que viuen algunes persones grans de la Trinitat Vella.

Finalment, és important, també, la Mesura de govern **Sant Andreu per l'esport**, que pretén promoure la pràctica esportiva en totes les seves facetes i atributs positius per a la salut i la societat en general. En el cas de la Trinitat Vella, en el marc del Pla de barris, aquesta mesura ha permès desenvolupar un procés participatiu per a la definició del Camí del Rec a través d'una xarxa d'instal·lacions esportives a l'aire lliure i la construcció d'una cal·listènia. Així mateix, en col·laboració amb l'ASPB s'ha iniciat la formació de monitors esportius per a joves del barri i, amb el Centre Esportiu Municipal (CEM) i l'Institut Barcelona Esports (IBE), s'han desenvolupat diferents accions esportives per a gent gran o dones del barri per promoure la salut.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

En l'àmbit de drets socials segueixen en vigor dues mesures que impliquen el barri de la Trinitat Vella: per una banda, la Mesura de govern sobre la **memòria històrica del districte**. Consisteix en la creació d'una comissió per recuperar, preservar i dignificar la memòria social i cultural dels barris. En aquest sentit, el Pla de Barris ha desenvolupat diferents accions amb la participació de la biblioteca, l'Associació per a la Recerca i Divulgació de la Memòria Històrica de la Trinitat Vella, l'Escola Santíssima Trinitat, l'Institut Josep Comas i Solà, el Centre Cívic i altres agents del barri. Per l'altra, la Mesura de govern Urbanisme amb perspectiva de gènere, la qual inclou un paquet de mesures per integrar la mirada de gènere en totes les polítiques urbanístiques i aconseguir una ciutat més justa, igualitària, segura i sense barreres. En aquesta línia, el Pla de bar-

ris, com ja s'ha explicat, va desenvolupar la Marxa exploratòria de vida quotidiana, seguretat i gènere, que va permetre detectar algunes problemàtiques i actuar per millorar certes zones del barri.

El Pla d'actuació del districte del 2020-2023 planteja, entre d'altres, les accions següents en matèria de drets socials al barri de la Trinitat Vella: la construcció i posada en marxa del Centre de Serveis Socials, un punt d'informació i atenció a la dona i un espai comunitària través del projecte Porta Trinitat; iniciar la gestió del nou Casal de Gent Gran; impulsar el projecte Dones trencant la precarietat; crear un nou espai per a la Sala Jove de la Trinitat Nord, donar continuïtat al Servei Interculturalitat i executar el projecte del Camí del Rec (camí de ronda) amb instal·lacions esportives.

Habitatge

En el marc del **Pla pel dret a l'habitatge de Barcelona 2016-2025** el Districte de Sant Andreu té la seva pròpia mesura de govern amb accions de ciutat incloses al pla i actuacions específiques del Districte. A la Trinitat Vella destaquen les següents: el Servei de Convivència i Vulnerabilitat Habitacional al Barri de la Trinitat Vella i del Bon Pastor; l'enderrocament i reallotjament dels dos primers blocs coneguts com a pisos del Patronat; la construcció de 89 habitatges dotacionals per a gent gran i lloguer social a través del projecte Porta Trinitat; la Taula d'Habitatge formada per Serveis Socials, SHIFO i l'Oficina d'Habitatge del Districte amb l'objectiu de revisar i donar resposta als casos de vulnerabilitat en els que es preveuen llançaments de desnonament, i, finalment, el **programa de Regeneració urbana** que lidera l'Institut Municipal d'Urbanisme i que comportarà la millora de 359 finques del barri i el seu entorn urbà.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

El marc principal de les actuacions en matèria d'activitat econòmica a la Trinitat Vella s'especifica en el **Pla de desenvolupament econòmic (PDE)** del districte de Sant Andreu. Aquesta és la guia a partir de la qual es van desplegant les diferents intervencions municipals en aquest àmbit. Aquest pla s'articula a partir de cinc àmbits d'actuació: l'ocupació de qualitat, el desenvolupament i economia de proximitat, l'economia social i solidària, el turisme sostenible i un nou lideratge públic en el terreny econòmic.

A finals del 2020 es va aprovar per part del Districte de Sant Andreu el **Pla de desenvolupament econòmic de Sant Andreu per a la reactivació econòmica 2021-2023**, molt enfocat a fer front a les conseqüències de la crisi derivada per la pandèmia per la Covid-19. Les línies estratègiques d'aquest pla aposten per la reactivació econòmica des del territori; la reactivació del comerç local i de proximitat; el treball de qualitat, i la reindustrialització de l'Eix Besòs, enfortint l'economia social i solidària i fent especial èmfasi a la promoció dels barris de la Franja Besòs.

Espai públic i accessibilitat

En els darrers anys s'han desenvolupat dues mesures de govern que han tingut especial impacte en la concepció de l'urbanisme i del disseny de l'espai públic en termes d'accessibilitat i d'inclusió de la diversitat en els processos de definició i d'execució dels projectes de reforma urbanística.

D'una banda, la **Mesura de govern d'Urbanisme amb perspectiva de gènere**, entès com a l'urbanisme de la vida quotidiana, inclou un paquet de mesures per integrar la mirada de gènere en totes les polítiques urbanístiques i aconseguir una ciutat més justa, igualitària i segura. La incorporació en el disseny urbanístic de les diferents maneres de veure i viure la ciutat suposa un reconeixement de les necessitats dels diferents grups i col·lectius i ubica la vida quotidiana en l'epicentre del procés de presa de decisions.

La mesura de govern treballa sobre dues

línies principals: les actuacions que impacten en el model urbà de Barcelona impulsant intervencions i projectes de petita i mitjana escala, i la incorporació de mecanismes i eines perquè a l'organització de l'estructura i en el procés administratiu es tingui una visió integrada.

En aquest sentit, es pretén promoure un espai públic ple de vida, al més acollidor possible i que respongui a les necessitats de la diversitat de persones i grups, flexible per acollir col·lectius i usos diversos, que afavoreixi l'autonomia, l'accessibilitat, la percepció de seguretat i la socialització de les persones.

L'altra mesura de govern destacable en aquest àmbit és **Cap a una política de joc a l'espai públic**, que va donar lloc al **Pla del joc a l'espai públic** amb l'horitzó 2030 i que pretén passar d'una ciutat amb àrees de joc a una ciutat jugable. El seu objectiu és mi-

llorar i diversificar les oportunitats de joc i activitat física a l'espai públic pels seus amplis beneficis tant per al desenvolupament i benestar de la infància i l'adolescència com per a la salut i la vida comunitària.

Per aquest motiu, en els propers anys les actuacions per potenciar una ciutat i uns barris on el joc tingui més presència a l'espai públic seguiran les línies de generar coneixement al voltant del joc, crear noves àrees de joc sense pensar en els límits de les zones de joc infantil tradicionals, renovar les existents, cocrear amb infants i joves espais lúdics i promoure noves oportunitats de joc a l'espai públic.

Pel que fa a l'àmbit territorial de la Trinitat Vella, el **principal projecte que afecta l'espai públic del barri és la renovació de la zona nord** amb la substitució de la presó i dels habitatges situats entre aquesta i la C-58. El projecte preveu la reorde-

nació urbanística de l'àrea i la construcció de nous edificis d'habitatges per real·lotjar els veïns i les veïnes dels edificis del voltant del centre penitenciari, actualment en situació més precària. L'objectiu és convertir l'àrea de la Trinitat Vella Nord en un barri de nova construcció de mig miler d'habitatges amb els equipaments corresponents per tal de millorar notablement la qualitat de vida a la zona.

La guia de l'acció de govern del mandat, el **Pla d'acció del districte de Sant Andreu 2020-2023**, que actualment està en fase de debat i participació, preveu un conjunt de mesures que afectaran l'espai públic i l'accessibilitat al barri, com ara la millora dels locals del passadís de la Trinitat Vella, la intervenció de transformació del Camí del Rec, tots dos projectes del Pla de barris, i l'obertura del carrer de la Madriguera a la via de Bàrcino per al trànsit de vehicles i vianants.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

La **Zona de Baixes Emissions** és una mesura derivada de l'Ordenança relativa a la restricció de la circulació de determinats vehicles a la ciutat de Barcelona amb l'objectiu de preservar i millorar la qualitat de l'aire. La fita fonamental és reduir les emissions a l'atmosfera procedents del trànsit rodat, ja que aquest és el major contribuïdor als nivells de contaminació d'efecte local de la ciutat, i millorar la qualitat de l'aire que es respira, potenciant altres formes de moure's per la ciutat que garanteixen una mobilitat segura, sostenible, equitativa i eficient.

Tot i aquesta ordenança que ha entrat en vigor durant el 2020, no hi ha limitació per circular per l'interior de les rondes que estan lliures de restriccions. Per tant, l'afectació quant a la **reducció de la contaminació que afecta el barri de la Trinitat**

Vella serà parcial i s'haurà de comprovar en els propers anys.

En aquest mateix sentit, el **Pla clima 2018-2030** de la ciutat de Barcelona pretén ser una visió integradora de les mesures per fer front al canvi climàtic, que permeti assolir els objectius del nou Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses per l'Energia i el Clima que ha signat l'Ajuntament de Barcelona. L'emergència climàtica, doncs, té a Barcelona una planificació específica, el Pla clima 2018-2030, els quatre eixos principals del qual són la mitigació, l'adaptació, l'acció ciutadana i la justícia climàtica.

L'estratègia de Barcelona per fer front al canvi climàtic es centra en les persones, perquè afecta directament la salut i la qualitat de vida de la ciutadania, busca transformar la ciutat d'una manera integral per

fer front als riscos i convertir-los en oportunitats, accelera l'eficiència, la rehabilitació i la implantació d'energies renovables per adaptar-se millor i, finalment, s'afronta des de la ciutadania, amb un procés de coproducció. L'objectiu d'aquest pla és la reducció del 45% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle el 2030, i convertir Barcelona en una ciutat neutra en carboni l'any 2050.

Aquest Pla clima haurà de tenir la seva concreció per al barri de la Trinitat Vella i les accions es treballaran en el **Pla d'actuació del districte 2020-2023**, que recull mesures en cinc dels àmbits del pla: la transició ecològica, el nou model energètic, el verd urbà i biodiversitat, la mobilitat sostenible i segura, i el residu zero.

Educació i salut pública

- Destaca l'institut escola com a centre públic de referència.
- L'abandonament prematur dels estudis és una realitat a treballar.
- Es pretén complementar el projecte educatiu amb el reforç de l'educació en el lleure.
- Els condicionants socioeconòmics són determinants per atendre les problemàtiques de salut pública.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

- La vida associativa és destacada i intensa, es tracta d'un barri viu, actiu i mobilitzat.
- Hi ha una manca d'espais dedicats a l'associacionisme i les entitats.
- La manca de formació digital és una dificultat que afecta alguns col·lectius vulnerables.
- Fa falta seguir treballant la convivència veïnal, la pluralitat i el respecte a la diversitat cultural.

Habitatge

- El parc d'habitatges és envellit i d'una qualitat millorable, factors que generen vulnerabilitat residencial.
- Es detecta una situació d'emergència habitacional provocada pels desnonaments, mal estat dels immobles i altres problemes.
- Hi ha intervencions previstes de regeneració urbana i de construcció de nous habitatges i equipaments.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

- La taxa d'atur és de les més elevades de Barcelona.
- La precarietat i la inestabilitat laboral generen situacions complicades que s'agreugen en el cas de col·lectius vulnerables.
- No es disposa d'informació d'ús de més de la meitat dels locals del barri i d'altres no tenen activitat.
- Es fan necessàries accions de dinamització comercial i els plans de formació i ocupabilitat pel veïnat.

Espai públic i accessibilitat

- Es constata una situació de desconexió urbanística respecte dels barris veïns.
- És un barri dens i compacte, on hi ha punts amb dificultat d'accessibilitat pels pendents.
- S'ha produït un procés de deteriorament d'espais públics en el procés d'enderrocament de la presó.
- Hi ha en marxa una millora de l'espai públic i de l'accessibilitat a diversos punts del barri.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

- El parc de la Trinitat representa un espai verd al mig del nus viari que pot servir com a refugi climàtic.
- La contaminació de l'aire i acústica és alta, per això es plantegen mesures com la pacificació de la Meridiana.
- La transformació urbana prevista té en compte criteris de sostenibilitat ambiental i millora de l'espai públic.

10 - Objectius específics ————— p. 100

- 10.1 Educació i salut pública
- 10.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 10.3 Habitatge
- 10.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 10.5 Espai públic i accessibilitat
- 10.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

11 - Accions ————— p. 106

- 11.1 Educació i salut pública
- 11.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 11.3 Habitatge
- 11.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 11.5 Espai públic i accessibilitat
- 11.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

12 - Pressupost ————— p. 126

13 - Visió global ————— p. 128

Bloc 3 Intervenció

Bloc 3 >

10 | Objectius específics

A la diagnosi s'apunten quines mancances o debilitats té el territori, però també les oportunitats o fortaleses. A partir de la diagnosi, el Pla de Barris proposa una sèrie d'objectius específics que defineixen quins elements es volen abordar en el territori i fins on es vol arribar. Per tant, els objectius donen resposta a la diagnosi realitzada i indiquen quin és el futur desitjat.

S'agrupen d'acord amb l'estructura dels sis àmbits d'actuació del Pla de Barris, és a dir, **educació i salut pública; drets socials, equitat de gènere i acció comunitària; habitatge; ocupació, impuls econòmic i economia social; espai públic i accessibilitat, i sostenibilitat ambiental i emergència climàtica**. Aquests àmbits esdevenen el fil conductor o leitmotiv de les diferents accions en què els objectius s'acabaran concretant.

A | Formular un projecte educatiu de barri amb l'Institut Escola Rec Comtal com a pal de paller.

La unificació dels centres educatius públics de la Trinitat Vella ha de suposar un pas endavant en l'oferta d'un ensenyament de qualitat a primària i secundària que garanteixi l'equitat de l'alumnat, l'aprenentatge científic i artístic adaptat a cada franja d'edat i la transició entre cicles educatius per aconseguir un major percentatge d'alumnat que accedeixi a estudis superiors.

B | Desenvolupar l'atenció a la petita infància i fomentar les habilitats familiars entre la població.

Aquest objectiu contribuirà a reforçar la cohesió social del barri, agrupant famílies d'orígens diferents al voltant d'uns valors i un repte compartits, com és la criaça dels seus infants. Es buscarà construir un projecte educatiu de barri en la petita infància amb la col·laboració dels serveis i equipaments del territori, consolidar els projectes existents i detectar noves oportunitats d'intervenció.

C | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Des de la proximitat i amb tots els agents de salut que treballen a la Trinitat Vella, s'intervindrà per formular iniciatives que millorin la salut alimentària, la salut mental i l'autoestima de grups i col·lectius concrets, que tenen un risc més gran en la seva salut per les desigualtats que pateixen. La promoció de l'activitat física i la pràctica esportiva formaran part d'aquesta estratègia per a millorar la salut comunitària del barri, amb el desenvolupament d'equipaments esportius a l'aire lliure i la seva dinamització a través del teixit social del mateix barri.

D | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural.

Cal facilitar eines als col·lectius que més pateixen les desigualtats per a millorar la seva autonomia individual i grupal, la seva capacitat de promoció social i el manteniment de relacions respectuoses entre gèneres i comunitats diverses. Entre d'altres, es buscarà la professionalització de feines tradicionalment precaritzades, lligades al sector de les cures, formacions específiques per a l'empoderament i la millora de l'ocupabilitat i es crearan espais de suport i enxarxament amb el teixit social i comunitari.

E | Incorporar la inclusió i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen en tots els àmbits de la vida comunitària.

És necessari abordar la convivència des de diferents perspectives (gènere, edat, interculturalitat) per a millorar l'autoestima del barri, la cohesió social i la inclusió de la diversitat. Són necessàries actuacions en l'àmbit de la mediació comunitària a l'espai públic, buscant el suport del teixit associatiu, però també a l'interior dels espais comunitaris dels blocs d'habitatges.

F | Enfortir el teixit social del barri i la vida comunitària.

Promoure el desenvolupament de les iniciatives de grups i col·lectius diferents que facilitin la seva autoorganització i consolidar la destacada vida associativa que caracteritza la Trinitat Vella, especialment en l'àmbit de la cultura i les festes populars. En aquest sentit, es donarà suport a les iniciatives del jovent organitzat perquè tinguin un major protagonisme en la vida cultural i comunitària del barri, tot activant recursos per a l'autoorganització juvenil. Així mateix, es promourà la incorporació de població d'origen divers al teixit associatiu i comunitari.

Habitatge

G | Promoure la rehabilitació i la regeneració urbana de finques complexes i vulnerables.

Avançar cap a la millora de les condicions d'habitabilitat dels habitatges de famílies i persones en situacions de vulnerabilitat i l'accessibilitat de la gent gran que viu aïllada. És necessari millorar les condicions d'habitabilitat dels interiors de molts habitatges i dels espais comunitaris dels blocs d'habitatges que es troben en greus situacions de degradació, especialment a la zona nord.

H | Reforçar l'atenció en matèria d'habitatge a les comunitats vulnerables de la Trinitat Vella.

Davant les múltiples situacions de vulnerabilitat que es donen a l'àmbit de l'habitatge, es proposaran mesures específiques per a la millora parcial d'elements essencials que garanteixin el confort i la seguretat dels habitatges, en especial dels més afectats per problemàtiques d'habitabilitat.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

I | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Cal promoure la formació professional, l'ocupació i l'autoocupació de les persones en situació d'atur, millorant i ampliant les competències professionals, les oportunitats d'inserció que s'adaptin a la realitat del barri, amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables (atur adult de llarga durada en homes i dones, atur juvenil, persones en situació administrativa irregular).

J | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de proximitat.

Les iniciatives d'emprenedoria i economia social, així com el suport al comerç de proximitat, seran objecte d'actuacions per a la recuperació del paper del petit comerç al barri i el desenvolupament de l'esperit cooperatiu i emprenedor.

K | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.

Promoure l'ús de l'espai públic per acollir col·lectius i usos diversos, introduint canvis que responguin a les necessitats de la diversitat de persones i grups i posant la vida quotidiana a la base del disseny de les actuacions urbanístiques. S'avançarà en la consolidació del Camí del Rec com a eix verd, cívic i esportiu.

L | Millorar l'accessibilitat i la mobilitat al barri.

Cal garantir una major accessibilitat per als col·lectius amb més dificultats a diferents parts del barri on poden tenir complicacions. És essencial facilitar la connexió dels equipaments de la Trinitat Vella amb les zones més altes del barri.

M | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

La lluita contra la contaminació ha d'esdevenir un cavall de batalla per a la millora de la salut pública a la Trinitat Vella. En aquest sentit, la zona de baixes emissions pot esdevenir una mesura adequada per reduir la contaminació del trànsit rodant. Així mateix, es voldrà garantir l'extensió de la xarxa de refugis climàtics al barri, habilitant equipaments i espais amb zones d'ombra que siguin confortables climàticament en episodis d'onades de calor.

N | Fer de la Trinitat Vella un barri més verd i sostenible.

Cal dotar de qualitat l'espai públic i els espais verds per tal d'afavorir una major qualitat de vida i l'autoestima de la comunitat. En aquest sentit, cal tenir present, també, la perspectiva intergeneracional i de gènere. La rehabilitació energètica dels edificis esdevindrà un element essencial en aquest objectiu.

Al marge dels objectius específics, el Pla de Barris de la Trinitat Vella també pretén abordar objectius generals, que són els següents:

L'alimentació sostenible en el marc de la capitalitat de Barcelona

S'han d'abordar els hàbits saludables des de l'enfocament d'una alimentació saludable, sostenible i de proximitat, amb especial atenció a la infància i l'adolescència.

Reducció de l'escletxa digital

S'ha d'ampliar la capacitat de connexió a la xarxa i millorar la capacitat de famílies i col·lectius en l'ús de les noves tecnologies.

Salut mental i soledat no volguda

Cal acompanyar, des d'una perspectiva de salut emocional, les persones que es troben en una situació de patiment com a conseqüència d'estar en una situació de vulnerabilitat o de soledat no volguda.

Bloc 3 >

11 | Accions

Les accions són les eines emprades per a assolir els objectius. Es desplegaran de manera comunitària al llarg dels propers anys.

En aquest document es recullen aquestes accions, de vegades en forma ja concreta i de vegades en clau d'estratègia.

Cal entendre que el desplegament del Pla és un procés viu que es va definint i assentant de forma col·lectiva. És en aquest punt que les estratègies es concretaran en accions o que les accions que aquí apareixen podran adaptar-se, si cal, a noves realitats i/o oportunitats.

Per tant, cal entendre aquest document no com un pla tancat i immutable, sinó com un full de ruta a desplegar que concreta aquelles accions més definides i apunta estratègies cap a aquelles que encara cal construir.

Àmbit d'actuació estratègica

1. La Trinitat Vella

Incorporar perfils professionals complementaris en aquells centres educatius de la Trinitat Vella on es consideri adient per tal de donar la mirada i el saber dels professionals de l'àmbit social.

Descripció de l'acció

Amb aquest programa, iniciat com a pilot en la primera edició de Pla de Barris i que ara es consolida, dona un impuls a l'acció social dins l'escola i tot el que això comporta: apropar el centre de serveis socials a l'escola, l'atenció i prevenció de conflictes, educació en valors, la relació amb famílies, el lligam entre el dins i fora escola, i la connexió amb les iniciatives sorgides del propi barri.

Objectius de l'acció

A | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir el risc de segregació escolar als centres educatius.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Infància	Comunitat educativa
Salut emocional	Adolescència/joves	Famílies

● Títol de l'acció

● Descripció de l'acció

● Objectius de l'acció

● Subàmbits d'actuació, franges poblacionals i col·lectius a qui va destinada l'acció

● Imatge relacionada amb l'acció

1. La Trinitat Vella

Col·laborar en la formulació del projecte educatiu de barri.

Descripció de l'acció

Els centres educatius de la Trinitat Vella estan construint un projecte educatiu conjunt que englobi totes les franges d'edat i potenciï el treball conjunt per aconseguir un barri educador, on l'educació impregni tot el barri i vagi més enllà de les escoles, arribant a les famílies i al teixit associatiu i comunitari. Aquest treball conjunt dels agents educatius del territori permetrà anar dissenyant una proposta de formació professional que es pugui implantar al barri, a l'edifici de l'antic Ramón y Cajal.

Objectius de l'acció

A | Formular un projecte educatiu de barri amb l'Institut Escola Rec Comtal com a pal de paller.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Infància	Comunitat educativa
Educació petita infància	Adolescència/joves	Famílies

2. La Trinitat Vella

Impuls al desplegament del projecte de l'IE Rec Comtal.

Descripció de l'acció

L'acció té cinc objectius bàsics: per una banda, la millora física de l'equipament per a l'adaptació de l'espai al funcionament del centre educatiu. En segon lloc, la continuïtat dels perfils professionals per donar suport a l'equip educatiu. En coordinació amb el Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) i l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS), es reforçaran les figures psicosocials existents per contribuir a l'èxit de l'IE Rec Comtal, comptant amb la complicitat de la direcció dels centres. També es donarà suport al desenvolupament del projecte educatiu amb un eix singular centrat en STEAM (ciència, tecnologia, enginyeria, arts i matemàtiques), i la seva plasmació en la promoció de pràctiques artístiques vinculades a la ciència i la tecnologia. Per una altra banda, hi haurà un acompanyament a la creació i consolidació de la nova AFA de l'IE Rec Comtal. El suport a les activitats extraescolars i a l'autoorganització de les famílies es reforçarà per aconseguir una major autonomia de l'entitat. Es durà a terme un projecte de lectoescriptura, explorant la col·laboració amb la biblioteca per dissenyar una estratègia d'acompanyament a l'IE Rec Comtal que fomenti la lectura i que millori la comprensió lectora i les habilitats escriptores de l'alumnat. I, per últim, es potenciarà l'educació no formal entre infants i joves consolidant una oferta completa d'activitats extraescolars (música, llengües, esports, etc.) que contribueixi a desenvolupar el projecte educatiu de barri.

Objectius de l'acció

A | Formular un projecte educatiu de barri amb l'Institut Escola Rec Comtal com a pal de paller.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Infància	Comunitat educativa
Educació petita infància	Adolescència/joves	Famílies

Educació
i salut
pública

3. La Trinitat Vella

Projecte de barri per a la petita infància i el reforç de les habilitats familiars.

Descripció de l'acció

A partir del projecte Juguem junts, aprofitant la iniciativa de la Taula d'Habilitats Familiars (recentment creada i liderada per l'Agència de Salut Pública de Barcelona, ASPB), es promourà un programa educatiu conjunt de 0 a 4 anys, tenint en compte el paper del casal infantil existent.

Objectius de l'acció

B | Desenvolupar l'atenció a la petita infància i fomentar les habilitats familiars entre la població.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Petita infància	Comunitat educativa
Educació petita infància	Infància	Famílies

Educació
i salut
pública

4. La Trinitat Vella

Donar impuls a les iniciatives de lleure educatiu.

Descripció de l'acció

Per una banda, es vol facilitar formació al jovent del barri en lleure educatiu. En la línia del programa Fem lleure a la Trini, s'impulsaran les formacions en monitoratge en les seves diferents vessants (lleure, menjador, CIATE) com a oportunitat de millora de l'ocupabilitat, però també de major implicació en el teixit comunitari. Hi haurà, també, un acompanyament a les entitats de lleure existents. L'objectiu és reforçar l'acompanyament i la dinamització dels grups actuals en els processos d'empoderament com a joves i com a actius organitzats del barri. Finalment, es donarà suport a l'organització d'activitats de lleure. S'ajudarà a completar l'oferta amb el casal d'agost, així com altres activitats que permetin empoderar les entitats del barri.

Objectius de l'acció

A | Formular un projecte educatiu de barri amb l'Institut Escola Rec Comtal com a pal de paller.

B | Desenvolupar l'atenció a la petita infància i fomentar les habilitats familiars entre la població.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació en el lleure i/o fora l'escola	Infància Adolescència/joves	Comunitat educativa Associacions/entitats específiques

5. La Trinitat Vella

Millorar la formació d'adults i acompanyar la transició de l'ensenyament secundari al postobligatori.

Descripció de l'acció

Es definirà un projecte que faciliti la continuïtat dels estudis i redueixi l'abandonament a secundària, comptant amb referents d'èxit escolar del barri. És important comptar amb l'escola d'adults com a aliada en aquest àmbit i seguir fent possible la formació d'adults per a col·lectius que pateixen més desigualtats.

Objectius de l'acció

A | Formular un projecte educatiu de barri amb l'Institut Escola Rec Comtal com a pal de paller.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Adolescència/joves	Comunitat educativa
Educació postobligatòria	Població adulta (en edat laboral)	Aturats

6. La Trinitat Vella

Programa de dinamització esportiva.

Descripció de l'acció

Apostar per la dinamització esportiva dels espais esportius a l'aire lliure, en el marc del projecte del Camí del Rec, per a diferents pràctiques i col·lectius, des de l'skate fins al criquet i la cal·listènia, entre d'altres. Combinar-ho amb la formació en monitoratge, la recerca d'inserció laboral en aquest àmbit i el progressiu empowerment dels grups de joves en la pròpia autonomia i autoorganització.

Objectius de l'acció

C | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Salut i hàbits saludables	Infància Adolescència/joves	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural Famílies

7. La Trinitat Vella

Accions de millora de la salut des d'una perspectiva comunitària.

Descripció de l'acció

Pel que fa a la gent gran, s'aprofundirà en el treball conjunt de serveis i equipaments que s'ocupen de la gent gran per consolidar algunes accions existents com les caminades del CEM adreçades a aquest col·lectiu i per detectar necessitats derivades del centre de dia i el nou Casal de Gent Gran. Per altra banda, a partir del treball conjunt amb l'ABS (àrees bàsiques de salut), l'ASPB i la resta d'actors que treballen la salut des d'una perspectiva comunitària al barri, es desenvoluparan projectes en l'àmbit de la salut mental per a la millora del benestar emocional de la població i acompanyar, des d'una perspectiva de salut emocional, les persones que estan en una situació de patiment com a conseqüència de la vulnerabilitat en què es troben o de la soledat no volguda. També es farà promoció de la salut entre els col·lectius més vulnerables, sobretot per fer front a les conseqüències de la Covid-19. Per fer-ho, es promouran tallers de salut, sobretot per a dones migrades, atenent les barreres culturals i idiomàtiques, així com per als infants i jovent per fomentar hàbits saludables.

Objectius de l'acció

C | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Salut emocional	Gent gran	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural
Salut i envelliment saludable	Població en general	Dones

8. La Trinitat Vella

Política alimentària.

Descripció de l'acció

Estratègia de mandat a partir de la declaració de Barcelona com a Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible el 2021. S'abordaran els hàbits saludables des de l'enfocament d'una alimentació saludable, sostenible i de proximitat, amb especial atenció a la infància i l'adolescència; s'apostarà per la difusió dels valors de l'alimentació sostenible, ecològica i de proximitat als centres educatius del barri, i es plantejarà el treball amb els col·lectius que ofereixen aliments a la població per oferir recursos i coordinació amb els serveis públics existents.

Objectius de l'acció

C | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Salut i hàbits saludables	Infància Adolescència/joves	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural
		Famílies

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

9. La Trinitat Vella

Acompanyar la consolidació de nous espais comunitaris i culturals a la Trinitat Vella.

Descripció de l'acció

A partir de la reordenació dels espais existents al passadís de la Trinitat, a l'Espai Via Barcino i a altres com Porta Trinitat, es dissenyarà una estratègia amb el Districte i les àrees implicades per a millorar les condicions dels locals de les entitats. La intervenció al passadís donarà lloc a un pol d'expressió de la cultura popular del barri.

Objectius de l'acció

F | Enfortir el teixit social del barri i la vida comunitària.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Reforç del capital social del barri	Població en general	Associacions/entitats específiques
Reforç del sistema d'equipaments comunitaris		Públic general

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

10. La Trinitat Vella

Projecte d'acompanyament als col·lectius de dones en la seva auto-organització.

Descripció de l'acció

Davant l'oferta de projectes per a dones i la diversitat dels col·lectius del barri, es donarà suport per a assolir una major autonomia i capacitat d'organització. L'exemple de l'espai de cures SU+MA, vinculat a l'escola d'adults, pot ser un punt de partida en aquest sentit. Així mateix, es buscarà, amb la col·laboració dels equipaments i serveis del barri, la mobilització de dones no organitzades en cap entitat o grup a partir de centres d'interès comuns que puguin despertar la seva participació i implicació. En una línia semblant, s'impulsaran accions de sensibilització entre la població masculina amb la col·laboració del Programa d'atenció a homes (SAH), tant en l'àmbit educatiu com en la cultura, l'oci i l'esport.

Objectius de l'acció

D | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Foment de l'equitat de gènere	Adolescència/joves Població adulta (en edat laboral)	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural Dones

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

11. La Trinitat Vella

Definir i executar accions per incorporar la diversitat cultural a tots els àmbits de la vida comunitària, conjuntament amb el Servei d'Interculturalitat del Districte de Sant Andreu.

Descripció de l'acció

Un dels objectius és incorporar l'ensenyament de llengües maternes a la programació d'activitats extraescolars i fomentar el plurilingüisme com a factor d'inclusió promovent la formació en idiomes per a adults. En segon lloc, potenciar el paper de les dones dels col·lectius d'origen divers a través del seu empoderament com a agents comunitàries. Per altra banda, es pretén desenvolupar un projecte adreçat al sector masculí de la població d'origen divers perquè s'incorporin a activitats comunitàries i al teixit associatiu. I, finalment, potenciar lideratges entre el jovent d'origen divers per formar nous actius comunitaris.

Objectius de l'acció

D | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural.

E | Incorporar la inclusió i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen en tots els àmbits de la vida comunitària.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Reconeixement de la diversitat cultural Cohesió i convivència	Infància Població en general	Públic general Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

12. La Trinitat Vella

Activar recursos per a l'autoorganització juvenil.

Descripció de l'acció

Donar suport a les iniciatives del jovent organitzat perquè tingui un major protagonisme en la vida cultural i comunitària del barri. Fomentar la participació del jovent facilitant eines i recursos que provoquin una millora en la seva formació, la seva ocupabilitat i el treball en xarxa de les seves entitats, grups no formals i usuaris dels serveis i equipaments de joventut, en col·laboració amb el Servei de dinamització juvenil i la Sala Jove I acompanyar el procés cap a la generació de projectes associatius juvenils.

Objectius de l'acció

F | Enfortir el teixit social del barri i la vida comunitària.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Reforç del capital social del barri Reforç del sistema d'equipaments comunitaris	Adolescència/joves	Associacions/entitats específiques Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

13. La Trinitat Vella

Col·laborar en el desenvolupament d'un model compartit de seguretat comunitària.

Descripció de l'acció

En el marc d'un Pla de millora de la convivència al barri es tractarà de formular de manera conjunta amb el veïnat als espais de treball existents un model de seguretat comunitària que tingui en compte les diferents dimensions del terme seguretat: promoció del bon veïnatge, de les relacions entre col·lectius i grups d'edat diferents; adopció d'estratègies de reapropiació de l'espai públic per a activitats col·lectives i comunitàries, provisió de mecanismes informals de prevenció i resolució de conflictes.

Objectius de l'acció

F | Enfortir el teixit social del barri i la vida comunitària.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Reforç del capital social del barri Cohesió i convivència	Població en general	Públic general Associacions/entitats específiques

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

14. La Trinitat Vella

Desenvolupament de les iniciatives de memòria popular col·laborativa.

Descripció de l'acció

Cal assegurar el manteniment de la pàgina web de memòria visual del barri i la manera perquè sigui activa i apareguin projectes vinculats a les escoles. També s'ha de posar en valor el patrimoni històric i cultural del barri en aquelles intervencions que permetin la recuperació d'espais i d'elements singulars vinculats a la història de la Trinitat Vella.

Objectius de l'acció

F | Enfortir el teixit social del barri i la vida comunitària.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Cultura i acció cultural Memòria popular	Població en general Adolescència/joves	Públic general Comunitats amb diversitat d'origen cultural

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

15. La Trinitat Vella

Desplegament de la Xarxa de Resposta Socioeconòmica.

Descripció de l'acció

En la línia de la resposta davant les conseqüències de la crisi sanitària de la Covid-19, es planteja l'entrada en funcionament d'un servei d'assessorament administratiu i d'acompanyament a la tramitació de les ajudes públiques que s'han desplegat per les diferents administracions. Aquest dispositiu es posa en marxa per lluitar contra l'esclatxa digital i fomentar la capacitat en aquest àmbit dels col·lectius més vulnerables.

Objectius de l'acció

F | Enfortir el teixit social del barri i la vida comunitària.

D | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Cohesió i convivència	Població en general	Públic general
Reducció de l'esclatxa digital	Població adulta (en edat laboral)	Aturats

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

16. La Trinitat Vella

Reducció de l'esclatxa digital.

Descripció de l'acció

Una de les fites és desenvolupar projectes de capacitat digital entre col·lectius vulnerables que quedin apartats de l'ús de les noves tecnologies, i l'altra, millorar les connexions a internet dels equipaments municipals i així afavorir la connectivitat i l'ús per part del veïnat.

Objectius de l'acció

F | Enfortir el teixit social del barri i la vida comunitària.

D | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Reducció de l'esclatxa digital	Població en general Gent gran	Públic general Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

17 La Trinitat Vella

Desenvolupament d'un programa de rehabilitació dels habitatges vulnerables.

Descripció de l'acció

A la Trinitat Vella es donen situacions que provoquen un deteriorament del parc d'habitatges privat i la millora de les condicions d'habitabilitat serà una prioritat per a les actuacions en matèria d'habitatge.

Així doncs, es pretén consolidar el Programa de rehabilitació per a finques d'alta complexitat fent èmfasi en la millora de les condicions d'accessibilitat i explorant la possibilitat d'instal·lar ascensors en aquells casos que sigui possible.

També s'intentarà abordar la problemàtica específica de la zona nord, amb un seguiment de finques vulnerables afectades per la Modificació del Pla general metropolità dels entorns de la presó fins que no es produeixi la seva substitució definitiva i amb l'objectiu de millorar la seguretat i les condicions dels habitatges.

Objectius de l'acció

G | Promoure la rehabilitació i la regeneració urbana de finques complexes i vulnerables.

H | Reforçar l'atenció en matèria d'habitatge a les comunitats vulnerables de la Trinitat Vella.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes de rehabilitació d'habitatges	Població en general	Públic general
Altres programes de millora dels habitatges i les seves comunitats	Gent gran	Famílies

18 La Trinitat Vella

Ocupació i regularització.

Descripció de l'acció

Projecte per a millorar l'ocupabilitat de persones en situació irregular a través de l'obtenció de permisos de treball per la via de l'arrelament social. S'ha d'ampliar i estendre a tots els barris. Dues edicions de dos anys cadascuna. Vincular-lo i coordinar-lo amb el projecte Pròxim.

Objectius de l'acció

I | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral)	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural Col·lectiu en situació administrativa irregular

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

19. La Trinitat Vella

Programes de formació i experiència laboral.

Descripció de l'acció

Programes mixtos de formació i experiència laboral en col·laboració amb sectors econòmics, gremis i entitats amb bones perspectives de contractació laboral. Alguns exemples de projectes en aquesta línia podrien ser el Barris d'oficis (que combinaria formació i contractació), el projecte Aprenents (aprendre un ofici mitjançant la formació pràctica d'aquest en una empresa) o els plans d'ocupació d'obres de manteniment d'espai públic (amb empreses d'inserció de construcció i una direcció d'obres com a intermediàries i formadores). Es reforçarà la intermediació laboral amb les empreses per aconseguir un major èxit en els processos d'inserció.

Alguns dels sectors d'interès per part de l'Ajuntament sobre els quals versaran aquests programes seran el treball de cures, el turisme, el comerç, la logística, l'energia, les comunicacions, les obres de manteniment i, en al cas de la Trinitat Vella lligats al projecte de l'Institut Escola Rec Comtal, es posarà l'accent a temes de STE-AM (tecnologia, robòtica, sectors econòmics incipients com l'e-commerce i altres).

Es desenvoluparan projectes específics adreçats als col·lectius amb major dificultat d'inserció laboral al barri, en especial el jovent, les dones i les persones majors de 40 anys, amb èmfasi especial en la perspectiva intercultural.

Objectius de l'acció

I | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral) Adolescència/joves	Aturats Dones

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

20. La Trinitat Vella

Programa d'homologació d'estudis.

Descripció de l'acció

L'objectiu d'aquesta acció és implementar a la Trinitat Vella un programa d'homologació d'estudis per a persones que han estudiat a l'estranger. Aquest programa es va fer durant el Pla de Barris anterior a Nou Barris, amb uns resultats molt positius.

Objectius de l'acció

I | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral)	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural Col·lectiu en situació administrativa irregular

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

21. La Trinitat Vella

Donar suport a accions en el marc de l'Estratègia de l'ESS 2030.

Descripció de l'acció

Territorialització de l'Estratègia d'economia social i solidària 2020-2030 als barris del Pla de Barris.

Objectius de l'acció

J | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de proximitat.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Impuls de l'economia social	Població adulta (en edat laboral)	Associacions/entitats específiques Públic general

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

22. La Trinitat Vella

Programa integral de suport i enfortiment del comerç i l'economia de proximitat.

Descripció de l'acció

Impuls del comerç i serveis de proximitat per tal d'enfortir el comerç de barri, especialment afectat per la crisi econòmica derivada de la pandèmia. Es treballarà de manera coordinada amb el Pla de comerç de la Trinitat Vella i les accions impulsades des de la Direcció de Comerç. S'incidirà en aspectes com l'assessorament general al comerç pel seu enfortiment i sostenibilitat, i la formació, l'acompanyament i el suport per a implementar millores en termes d'eficiència energètica, digitalització, imatge exterior i interior.

Objectius de l'acció

J | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de proximitat.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Dinamització de comerç	Població adulta (en edat laboral)	Comerciants/empreses

Espai públic
i
accessibilitat

23 La Trinitat Vella

Avançar cap a la consolidació del Camí del Rec com a eix verd, cívic i esportiu.

Descripció de l'acció

Durant el Pla de Barris anterior es va fer un procés participatiu i la redacció de l'avantprojecte, i en aquest mandat es culminarà l'actuació per dotar la Trinitat Vella d'espais verds i per a la pràctica esportiva, i així facilitar la mobilitat interna del barri i una major connexió des del metro a la zona nord. Aquest projecte estarà estretament vinculat i serà coherent amb el programa de Regeneració urbana que està desenvolupant l'Institut Municipal d'Urbanisme (IMU). Per aquest motiu, s'encarregarà des de Foment de Ciutat un document marc que relligui els diferents projectes existents i els doti de coherència i continuïtat.

Objectius de l'acció

K | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.

L | Millorar l'accessibilitat i la mobilitat al barri.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora integral de places i/o carrers no pacificats Esport com a eina social	Població en general	Públic general Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Espai públic
i
accessibilitat

24 La Trinitat Vella

Intervenció per dignificar la provisionalitat de la zona nord i dels entorns de la presó.

Descripció de l'acció

Mentre no es desenvolupa el planejament urbanístic vigent i la construcció dels nous habitatges que substitueixen la presó, es preveu una millora de l'espai públic a la zona tenint en compte el calendari previst d'execució de les obres dels nous edificis.

Objectius de l'acció

K | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.

L | Millorar l'accessibilitat i la mobilitat al barri.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora integral de places i/o carrers no pacificats Cohesió i convivència	Població en general	Públic general Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

25. La Trinitat Vella

Millora dels entorns escolars.

Descripció de l'acció

Aquesta actuació, d'acord amb el programa Protegem les escoles, completarà la intervenció a l'institut escola donant qualitat a l'accés als recintes i millorant l'espai públic de la zona, en especial amb l'arranjament del carrer de Palafrugell i propiciant una connexió més amable amb la zona del Camí del Rec.

Objectius de l'acció

K | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.

L | Millorar l'accessibilitat i la mobilitat al barri.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Pacificació de carrers i/o entorns escolars	Infància Adolescència/joves	Famílies Comunitat educativa

26. La Trinitat Vella

Millora de l'accessibilitat al barri.

Descripció de l'acció

Es pretén millorar l'accessibilitat a les zones més costerudes del barri, fent reversibles les escales mecàniques ja existents al barri i estudiant noves mesures que facilitin la connexió interna de les diferents zones.

Objectius de l'acció

L | Millorar l'accessibilitat i la mobilitat al barri.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora de la connectivitat/accessibilitat (escales mecàniques, ascensors, petites actuacions)	Gent gran Població en general	Públic general Col·lectiu amb diversitat funcional

27. La Trinitat Vella

Millorar els espais de jocs infantils.

Descripció de l'acció

Ampliar els parcs infantils i fer zones de jocs que no siguin només per als més petits i habilitar espais de jocs per a més grans. Dissenyar espais esportius de forma inclusiva que permetin acollir i promoguin el joc i l'activitat física per a infants, joves, dones i persones d'origen cultural no hegemònic.

Objectius de l'acció

K | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora o ampliació d'espais de joc infantil	Infància Adolescència/joves	Famílies Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

28. La Trinitat Vella

Millorar la situació del carrer Alt.

Descripció de l'acció

Aquest carrer representa l'entrada a la sala d'actes del Centre Cívic, un dels accessos principals del barri a la cultura. La intervenció pretendrà millorar l'estat del carrer i dotar-lo de la identitat cultural tan present a la Trinitat Vella.

Objectius de l'acció

K | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora integral de places i/o carrers no pacíficats	Població en general	Associacions/entitats específiques Públic general

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

29. La Trinitat Vella

Camí del Rec en la línia del Pla director del Rec Comtal.

Descripció de l'acció

Estudiar la connexió a peu i en bici amb Vallbona i la llera del Besòs, a través d'un itinerari que permeti revivre la memòria del rec, els horts de Vallbona i promoure hàbits saludables i esportius.

Objectius de l'acció

N | Fer de la Trinitat Vella un barri més verd i sostenible.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora de la connectivitat/accessibilitat Ampliació/millora dels carrils bici	Població en general	Públic general

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

30. La Trinitat Vella

Arranjament dels entorns de la Casa de l'Aigua de la Trinitat Vella.

Descripció de l'acció

Aquesta actuació es durà a terme en col·laboració amb el Districte i el MUHBA, la qual explora el vincle amb el rescat de la memòria del barri i del Rec Comtal. Es preveu la remodelació dels Jardins Aigües de Montcada al nord de la Trinitat i la recuperació de la zona verda amb una millora dels usos ciutadans.

Objectius de l'acció

M | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

N | Fer de la Trinitat Vella un barri més verd i sostenible.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Ampliació/millora del verd existent	Població en general	Públic general

Sostenibilitat
ambiental i
emergència
climàtica

31. La Trinitat Vella

Enfortir el projecte de l'Aula Ambiental del Districte de Sant Andreu.

Descripció de l'acció

D'acord amb aquest servei, ubicat al barri, es posarà l'èmfasi en la lluita contra l'emergència climàtica a través d'accions de sensibilització que posin de manifest que la Trinitat Vella és un dels barris més contaminats de la ciutat.

Objectius de l'acció

M | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

N | Fer de la Trinitat Vella un barri més verd i sostenible.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Ampliació/millora del verd existent	Població en general	Públic general

Sostenibilitat
ambiental i
emergència
climàtica

32. La Trinitat Vella

Ampliació de les pantalles sonores amb la ronda i/o plantació d'arbres que facin aquesta tasca.

Descripció de l'acció

Per tal de reduir l'impacte sonor de les grans vies de comunicació que envolten el barri, s'estudiarà la col·locació de mesures de reducció i atenuació del soroll.

Objectius de l'acció

N | Fer de la Trinitat Vella un barri més verd i sostenible.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millores per a reduir l'impacte acústic de grans infraestructures	Població en general	Públic general

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

33 La Trinitat Vella

Potenciar la rehabilitació energètica d'edificis.

Descripció de l'acció

Establir mecanismes de col·laboració i finançament amb les comunitats i particulars per promoure una major eficiència energètica dels habitatges de la Trinitat Vella.

Objectius de l'acció

N | Fer de la Trinitat Vella un barri més verd i sostenible.

M | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Altres programes vinculats específicament a la millora de la qualitat de vida dins els habitatges i les seves comunitats	Població en general	Públic general Famílies

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

34 La Trinitat Vella

Contribuir a la xarxa de refugis climàtics.

Descripció de l'acció

Garantir una xarxa de proximitat d'espais climàticament confortables, que en el cas de la Trinitat Vella compta amb un escenari privilegiat com el parc de la Trinitat, l'espai verd més gran del barri que s'intentarà adaptar a aquest ús.

Objectius de l'acció

N | Fer de la Trinitat Vella un barri més verd i sostenible.

M | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora de la xarxa de refugis climàtics	Població en general	Públic general

Agents implicats en el desenvolupament de les accions

Agents municipals

Districte de Sant Andreu

Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB)

Institut de Cultura de Barcelona (ICUB)

Consorci d'Educació de Barcelona (CEB)

Barcelona Activa, SA (BASA)

Barcelona d'Infraestructures Municipals, SA (BIMSA)

Institut Municipal de l'Habitatge de Barcelona (IMHAB)

Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)

Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat

Àrea de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat

Àrea d'Agenda 2030, Transició Digital, Esports i Coordinació Territorial i Metropolitana

Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI

Institut Barcelona Esports (IBE)

Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida

Institut Municipal de Parcs i Jardins de Barcelona

Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMD)

BCN Interculturalitat

Equipaments

Centre Cívic Trinitat Vella
Biblioteca Trinitat Vella - José Barbero
Centre de Formació d'Adults (CFA Trinitat Vella)
Casal Cívic
Casal de Gent Gran
Escola Bressol Municipal El Tren
Institut Escola Rec Comtal
Santíssima Trinitat
CAP i ABS Trinitat Vella
Punt d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD)
Aula Ambiental
Servei d'Interculturalitat
Servei de Dinamització Juvenil i Sala Jove
Equipaments esportius
Equipaments religiosos

Ciutadania

Associacions, entitats, fundacions i grups formals.
AFAs
Ciutadania no associada

Bloc 3 >

12 | Pressupost

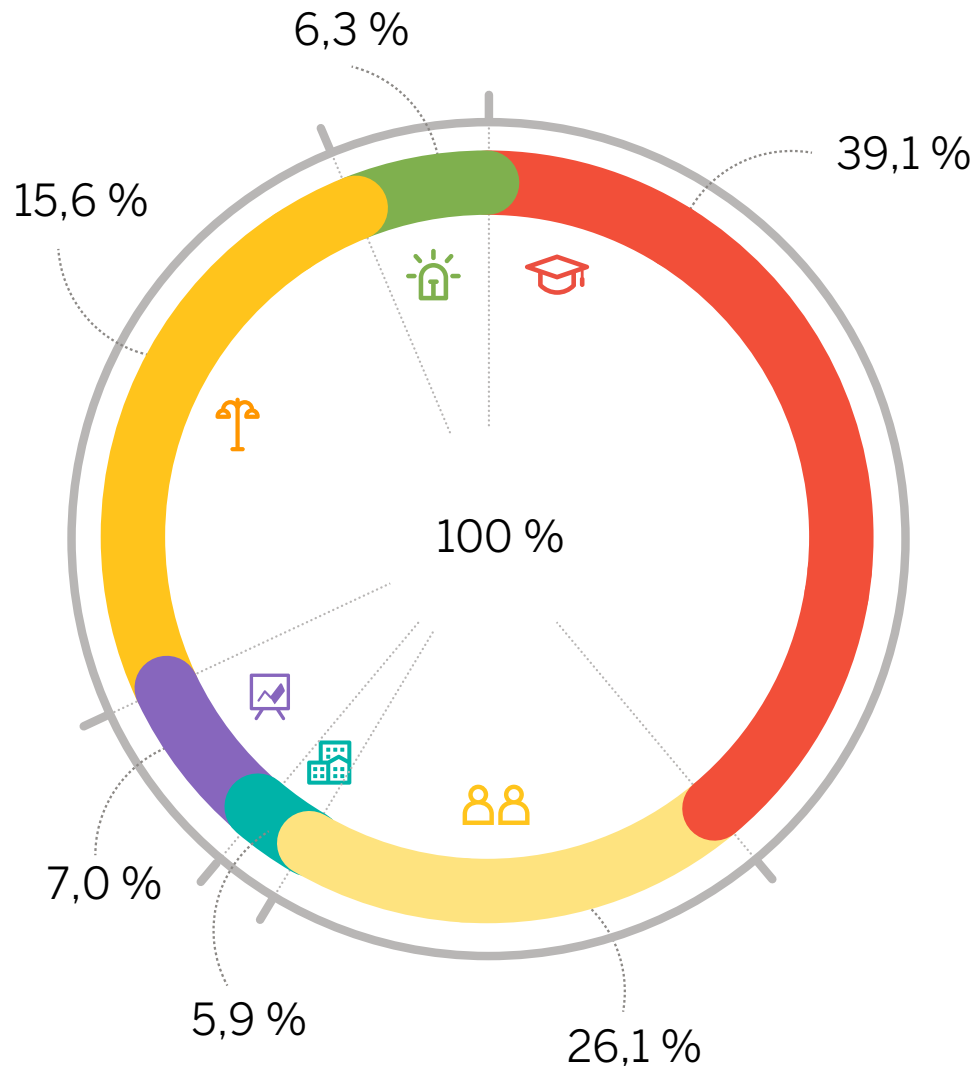
El pressupost total d'un pla de barris es desglossa en dos conceptes: la **despesa corrent** i la **inversió**. Són dues partides pressupostàries diferenciades que tenen objectius i concrecions diferents i excloents:

La **inversió** correspon a les despeses relacionades amb obres i millores "físiques" d'espai públic o equipaments. Dins d'aquest concepte, hi ha les tipologies d'accions següents:

- Millora d'infraestructures o espai públic (places, parcs, carrers, mobiliari urbà, arbrat...).
- Rehabilitació d'habitatges.
- Construcció o rehabilitació/millora d'equipaments (escoles, centres de salut, centres de dia, centres cívics, casals de barri, biblioteques, etc.).
- Compra d'edificis.
- Compra de material no fungible (mobiliari, infraestructura TIC, vehicles de transport, etc.).

La **despesa corrent** correspon a les despeses relacionades amb tot allò que no és inversió, que bàsicament són projectes o serveis que impacten en veïns i veïnes. Dins d'aquest concepte hi ha aquestes accions:

- Projectes educatius, socials o de salut comunitària.
- Projectes d'empoderament o dinamització de col·lectius determinats.
- Projectes de formació i/o ocupació.
- Organització d'esdeveniments concrets (festes populars, jornades, fires, debats, processos participatius, etc.).
- Exposicions i intervencions urbanes artístiques o socials efímeres.

	Inversió	D. corrent	Total
● Educació i salut pública	4.220.000 €	1.100.000 €	5.320.000 €
● Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	2.850.000 €	700.000 €	3.550.000 €
● Habitatge*	780.000 €	25.000 €	805.000 €
● Ocupació, impuls econòmic i economia social	0 €	950.000 €	950.000 €
● Espai públic i accessibilitat	2.100.000 €	25.000 €	2.125.000 €
● Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	650.000 €	200.000 €	850.000 €
	10.600.000 €	3.000.000 €	13.600.000 €

(*) A banda del pressupost previst en aquest Pla de Barris, l'eix d'habitatge està finançat amb un pressupost global pel tots els Plans de Barri dotat amb 15 milions d'euros. La dotació es repartirà segons la vulnerabilitat residencial detectada a cada barri a través del programa de rehabilitació de finques d'alta complexitat.

13 | Visió global

Diagnosi

Educació i salut pública

- Destaca l'institut escola com a centre públic de referència.
- L'abandonament prematur dels estudis és una realitat a treballar.
- Es pretén complementar el projecte educatiu amb el reforç de l'educació en el lleure.
- Els condicionants socioeconòmics són determinants per atendre les problemàtiques de salut pública.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

- La vida associativa és destacada i intensa, es tracta d'un barri viu, actiu i mobilitzat.
- Hi ha una manca d'espais dedicats a l'associacionisme i les entitats.
- La manca de formació digital és una dificultat que afecta alguns col·lectius vulnerables.
- Fa falta seguir treballant la convivència veïnal, la pluralitat i el respecte a la diversitat cultural.

Habitatge

- El parc d'habitatges és envellit i d'una qualitat millorable, factors que generen vulnerabilitat residencial.
- Es detecta una situació d'emergència habitacional provocada pels desnonaments, mal estat dels immobles i altres problemes.
- Hi ha intervencions previstes de regeneració urbana i de construcció de nous habitatges i equipaments.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

- La taxa d'atur és de les més elevades de Barcelona.
- La precarietat i la inestabilitat laboral generen situacions complicades que s'agregen en el cas de col·lectius vulnerables.
- No es disposa d'informació d'ús de més de la meitat dels locals del barri i d'altres no tenen activitat.
- Es fan necessàries accions de dinamització comercial i els plans de formació i ocupabilitat pel veïnat.

Espai públic i accessibilitat

- Es constata una situació de desconexió urbanística respecte dels barris veïns.
- És un barri dens i compacte, on hi ha punts amb dificultat d'accessibilitat pels pendents.
- S'ha produït un procés de deteriorament d'espais públics en el procés d'enderrocament de la presó.
- Hi ha en marxa una millora de l'espai públic i de l'accessibilitat a diversos punts del barri.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

- El parc de la Trinitat representa un espai verd al mig del nus viari que pot servir com a refugi climàtic.
- La contaminació de l'aire i acústica és alta, per això es plantegen mesures com la pacificació de la Meridiana.
- La transformació urbana prevista té en compte criteris de sostenibilitat ambiental i millora de l'espai públic.

Objectius específics

- A | Formular un projecte educatiu de barri amb l'Institut Escola Rec Comtal com a pal de paller.
- B | Desenvolupar l'atenció a la petita infància i fomentar les habilitats familiars entre la població.
- C | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

- D | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural.
- E | Incorporar la inclusió i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen en tots els àmbits de la vida comunitària.
- F | Enfortir el teixit social del barri i la vida comunitària.

- G | Promoure la rehabilitació i la regeneració urbana de finques complexes i vulnerables.
- H | Reforçar l'atenció en matèria d'habitatge a les comunitats vulnerables de la Trinitat Vella.

- I | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.
- J | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de proximitat.

- K | Millorar l'espai públic i facilitar-ne l'ús cultural i esportiu.
- L | Millorar l'accessibilitat i la mobilitat al barri.

- M | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.
- N | Fer de la Trinitat Vella un barri més verd i sostenible.

Accions

Pressupost

01 Col·laborar en la formulació del projecte educatiu de barri.
02 Impuls al desplegament del projecte de l'IE Rec Comtal.
03 Projecte de barri per a la petita infància i el reforç de les habilitats familiars.
04 Donar impuls a les iniciatives de lleure educatiu.

05 Millorar la formació d'adults i acompanyar la transició de l'ensenyament secundari al postobligatori.
06 Programa de dinamització esportiva.
07 Accions de millora de la salut des d'una perspectiva comunitària.
08 Política alimentària.

5.320.000 €

09 Acompanyar la consolidació de nous espais comunitaris i culturals a la Trinitat Vella.
10 Projecte d'acompanyament als col·lectius de dones en la seva autoorganització.
11 Definir i executar accions per incorporar la diversitat cultural a tots els àmbits de la vida comunitària, conjuntament amb el Servei d'Interculturalitat del Districte de Sant Andreu.

12 Activar recursos per a l'autoorganització juvenil.
13 Col·laborar en el desenvolupament d'un model compartit de seguretat comunitària.
14 Desenvolupament de les iniciatives de memòria popular col·laborativa.
15 Desplegament de la Xarxa de Resposta Socioeconòmica.
16 Reducció de l'esclatxa digital.

3.550.000 €

805.000 € + dotació prevista pel programa FAC

17 Desenvolupament d'un programa de rehabilitació dels habitatges vulnerables.

18 Ocupació i regularització.
19 Programes de formació i experiència laboral.
20 Programa d'homologació d'estudis.
21 Donar suport a accions en el marc de l'Estratègia de l'ESS 2030.
22 Programa integral de suport i enfortiment del comerç i l'economia de proximitat.

950.000 €

23 Avançar cap a la consolidació del Camí del Rec com a eix verd, cívic i esportiu.
24 Intervenció per dignificar la provisionalitat de la zona nord i dels entorns de la presó.
25 Millora dels entorns escolars.

26 Millora de l'accessibilitat al barri.
27 Millorar els espais de jocs infantils.
28 Millorar la situació del carrer Alt.

2.125.000 €

29 Camí del Rec en la línia del Pla director del Rec Comtal.
30 Arranjament dels entorns de la Casa de l'Aigua de la Trinitat Vella.
31 Enfortir el projecte de l'Aula Ambiental del Districte de Sant Andreu.

32 Ampliació de les pantalles sonores amb la ronda i/o plantació d'arbres que facin aquesta tasca.
33 Potenciar la rehabilitació energètica d'edificis.
34 Contribuir a la xarxa de refugis climàtics.

850.000 €

14 - Gestió i governança ————— p. 132

15 - Eines transversals ————— p. 136

**16 - Indicadors d'avaluació
del projecte** ————— p. 140

Bloc 4 Desenvolupament

L'Ajuntament de Barcelona, en aquesta nova edició, ha seguit encarregant a Foment de Ciutat la gestió i la coordinació del Pla de Barris. Foment de Ciutat és una societat municipal, amb llarga experiència en la gestió de projectes integrals, vinculats als territoris i que requereixen la coordinació de múltiples agents, interns i externs.

Foment de Ciutat no executa directament totes les actuacions que inclou el Pla de Barris, sinó que és el responsable d'aglutinar la governança municipal necessària per poder-les desenvolupar amb el major grau de transversalitat possible. De totes maneres sí que n'és un actor clau, ja que, pivotant sobre la figura del cap de projecte i amb el suport amb la resta d'equips, Foment de Ciutat fa de catalitzador de totes les accions definides als documents inicials i acompanya i coordina el seu desplegament.

En aquesta edició, doncs, igual que en l'anterior, el Pla de Barris es pilota des d'un departament propi de Foment de Ciutat, però amb total col·laboració amb la resta de serveis transversals de l'empresa (contractació, recursos, participació, comunicació, serveis tècnics i Direcció General). Cada Pla de Barris es lidera per la figura del **cap de projecte**, que és la persona que, amb una dedicació exclusiva al pla, fa de lligam entre el territori i la resta d'agents municipals. El cap de projecte forma part del **Departament de Pla de Barris de Foment de Ciutat**, que incorpora els coordinadors dels àmbits social, econòmic i urbà i la mateixa direcció, que acompanyen a tot l'equip en la definició estratègica i promouen el lligam i coordinació amb altres gerències i àrees de l'Ajuntament.

Malgrat que el Pla es gestiona i es treballa amb equip, cal destacar el paper dinamit-

zador dels caps de projecte que treballen entre l'acció i la planificació. Connectat a tot el teixit social i veïnal i treballant conjuntament amb tots els tècnics municipals implicats al territori, la figura del cap de projecte permet catalitzar les accions definides al Pla i preveure noves oportunitats. Permet acompanyar tècnics o veïns i veïnes en la definició i execució de projectes i, al mateix temps, permet lligar-los amb altres àrees o departaments per fer-los més integrals i potents si és necessari.

Per articular aquesta governança complexa, ja en la primera edició es va establir un marc de coordinació específic. Cal posar de relleu que aquest marc té múltiples derivacions en el dia a dia de la gestió dels plans. El marc de coordinació estableix tres nivells: òrgans de seguiment polític, governança interna de l'Ajuntament i territori, veïns, veïnes i entitats.

Òrgans de seguiment polític

El lideratge del projecte és del Govern municipal i de la Regidoria de Presidència. L'òrgan de seguiment polític és el Consell d'Administració de Foment de Ciutat, en el qual hi estan representats tots els grups municipals, de manera que s'hi reproduceix la mateixa distribució que al ple municipal. Dins l'estructura tècnica, la responsabilitat recau en la Gerència Municipal, que és qui efectua l'encàrrec a Foment de Ciutat.

Governança interna de l'Ajuntament

El **Comitè Municipal de Pilotatge** és l'òrgan de coordinació municipal en el qual estan representades totes les àrees i districtes. És un espai de coordinació puntual que permet a les principals àrees i districtes implicats tenir una visió global de tot el programa.

Per a alguns temes d'especial rellevància s'han creat **taules sectorials** específiques, també en l'àmbit municipal, com la Taula sectorial d'Educació, la Taula sectorial d'Habitatge i la Taula sectorial d'Activació Econòmica. Aquestes taules són els espais de definició estratègica en els quals l'àrea, els agents o operadors que hi estan vinculats, els districtes, Foment de Ciutat i la Regidoria defineixen les prioritats compartides respecte dels temes tractats.

Procés de participació del Pla de Barris
Font: Ajuntament de Barcelona

A cada districte s'ha creat una **Taula Gerencial**, que és l'espai de seguiment i de presa de decisions estratègiques en el qual, juntament amb la Gerència del Districte, hi ha tots els tècnics del districte vinculats al Pla de Barris.

De les taules gerencials se'n desprenen diferents **espais/grups de treball** per anar definint i executant cadascuna de les línies del Pla de Barris. En el dia a dia, hi ha un equip més executiu, la **Taula Executiva**, liderada pel cap de projecte del Pla i formada per les persones més vinculades a cada barri.

Cal destacar que, en aquesta edició, donat el volum de plans que ha de desplegar el Districte de Nou Barris (cinc plans que afecten nou dels tretze barris del districte), s'ha modificat puntualment aquesta governança: s'ha introduït un perfil intermedi entre els cinc caps de projecte i l'estructura gerencial. Aquest perfil actua de ròtula entre els diferents espais de coordinació, facilita la interlocució amb la Gerència del Districte i les diferents direccions implicades i permet tenir, en tot moment, una visió global de l'actuació del Pla de Barris al Districte de Nou Barris.

És important, també, el valor afegit que generen aquesta transversalitat i aquest treball compartit en l'àmbit municipal. També cal posar en valor la creació de nous processos de coordinació que no existien prèviament. En aquest escenari, el Pla de Barris actua com a ròtula per articular aquests nous processos i per garantir-ne el funcionament correcte. I això és així perquè un dels objectius del Pla de Barris, més enllà de la transformació dels barris, és impulsar un canvi de treball en l'àmbit municipal, basat a compartir els objectius i alinear tots els agents implicats en la manera de resoldre'ls.

Territori, veïns i veïnes, i entitats

El Pla de Barris posa molta èmfasi en el fet que la transversalitat interna es traslladi a treball als barris i a vincular tots els nous espais de treball municipal interns a les dinàmiques de participació i coproducció que, al mateix temps, s'impulsen amb els veïns i veïnes. Aquí és on té un paper important el **Grup Impulsor**, que en aquesta edició passa a anomenar-se Comissió de Seguiment del Pla de Barris, com a espai de seguiment de tot el desplegament del Pla. Al marge d'aquest

espai de seguiment, el Pla es treballa de forma conjunta amb veïns i veïnes i entitats en els espais de treball comunitari propis de cada territori (**taules de treball**). El Pla de Barris es suma als espais existents o en crea de nous si es requereix.

En paral·lel a aquest marc de governança més executiva, s'ha cregut oportú mantenir l'existència del Consell Assessor per assistir en el disseny i l'aplicació del Pla de Barris.

Consell Assessor

La voluntat del Pla de Barris de ser una política transformadora va motivar la creació d'un consell assessor. Aquest consell reuneix un conjunt de persones amb un coneixement contrastat sobre temàtiques concretes que entren en total relació amb els àmbits del Pla de Barris. La seva funció és aconsellar sobre el desenvolupament dels plans, avaluar-ne els resultats i proposar millores, si s'escau, i contribuir a la difusió dels resultats, en especial de les actuacions que puguin ser de major interès per a altres barris o àrees urbanes.

Un cop s'iniciï el desplegament del Pla de Barris, el president o la presidenta del Consell escollirà els membres que en formaran part. El Consell es reunirà un cop al trimestre en una sessió de treball conjunta i anualment per presentar un informe que recollirà les seves propostes i avaluacions sobre el programa.

Òrgans de seguiment polític

Consell d'Administració de Foment de Ciutat
Espai de seguiment polític del Pla de Barris

Regidoria de Presidència
Definició estratègica del Pla de Barris

Comitè de Pilotatge
Òrgan de seguiment gerencial en l'àmbit de tot l'Ajuntament

Taules Sectorials
Espais de definició estratègica d'àmbit general del Pla de Barris. Espais de coordinació sectorial entre les Gerències de Districte, les àrees i la gerència municipal

Taula Gerencial
Espai de seguiment tècnic del Pla de Barris i de presa de decisions estratègiques. Espai de coordinació entre el districte, Foment de Ciutat i les àrees

Treball tècnic informal
Espais, grups i/o reunions de treball (districte, àrea o qui convingui) per a la definició o desplegament de temes concrets

Taula executiva Permanent
Grup executiu transversal que pilota el dia a dia del Pla de Barris. Espai de rendiment de comptes permanent

Comissions de Seguiment
Grup de veïns i veïnes que tenen per objecte fer el seguiment i vetllar pel desenvolupament del Pla de Barris

Taules de Treball
Espais de treball permanent que executen i donen contingut a les accions del Pla de Barris, formats per entitats i veïns i veïnes

Governança interna de l'Ajuntament

Territori, veïns i veïnes, i entitats

Consell d'Administració de Foment de Ciutat

Regidoria de Presidència ← Consell Assessor

Comitè de Pilotatge

Taula de Seguiment Tècnic de Districte

Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Ciutat Vella	Horta - Guinardó	Sants - Montjuïc
					
					
					
					

Bloc 4 >

15 | Eines transversals

15.1 | Comunicació

Objectius de comunicació

Els objectius de la comunicació del Pla de Barris són dos. Per una banda, donar a conèixer el pla i les seves accions com a política pública que combat les desigualtats a la ciutat, posant per davant la importància dels barris, la seva situació i les seves potencialitats, i com aquesta xarxa té repercussions a la resta de Barcelona. Per l'altra, convidar a implicar-se en el desenvolupament del Pla al veïnat dels barris on es desplega.

Els objectius específics són vetllar per la claredat en l'estratègia comunicativa (tots els districtes i sectors condueixen una única narrativa), generar notorietat en tots els canals disponibles de l'Ajuntament de Barcelona, fer circular la informació per tal de no perdre oportunitats comunicatives i mesurar els impactes per prendre decisions.

Punt de partida: "Tot està connectat"

Les desigualtats a Barcelona es combaten tant des de les petites accions comunitàries com des dels grans programes de ciutat. Aquesta varietat d'estratègies i aquesta amplitud d'accions són el principal repte a l'hora de comunicar què pretén i com es desenvolupa el Pla de Barris.

L'estratègia comunicativa del Pla de Barris permetrà explicar i implicar el veïnat tant en la visió general del programa com en els seus projectes concrets, i com tots ells tenen un ressò i uns efectes. La multiplicitat d'aquests projectes és la que permet una comunicació que va d'allò tàctic a allò general en diversos plans: de l'individual al col·lectiu, del puntual al permanent, del localitzat a l'extensiu, etc. El rang i la naturalesa de les connexions varia però la construcció narrativa és la mateixa, permeten informar del què i el com però fent comprensible i rellevant el perquè.

Per a múltiples variants

Pel que fa als públics als quals s'adreça, es compta amb quatre variants o capes: el públic afectat directament pel Pla de Barris (veïnat, entitats, persones que fan ús puntual del barri, persones treballadores, etc.); el públic de la resta de la ciutat, que presenta afinitat amb el programa pel que representa com a política pública municipal (s'inclouen també altres agents socials que operen a tota la ciutat); el públic intern, tot aquell personal treballador de l'Ajuntament relacionat amb el Pla de Barris, ja sigui directament o indirectament, i el públic premsa, mitjans, líders d'opinió i prescriptors afins.

Aquestes capes s'aborden des de diversos canals: comunicació institucional i municipal, digital, campanyes publicitàries, premsa i relacions públiques.

Participació ciutadana al barri del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

15 | Eines transversals

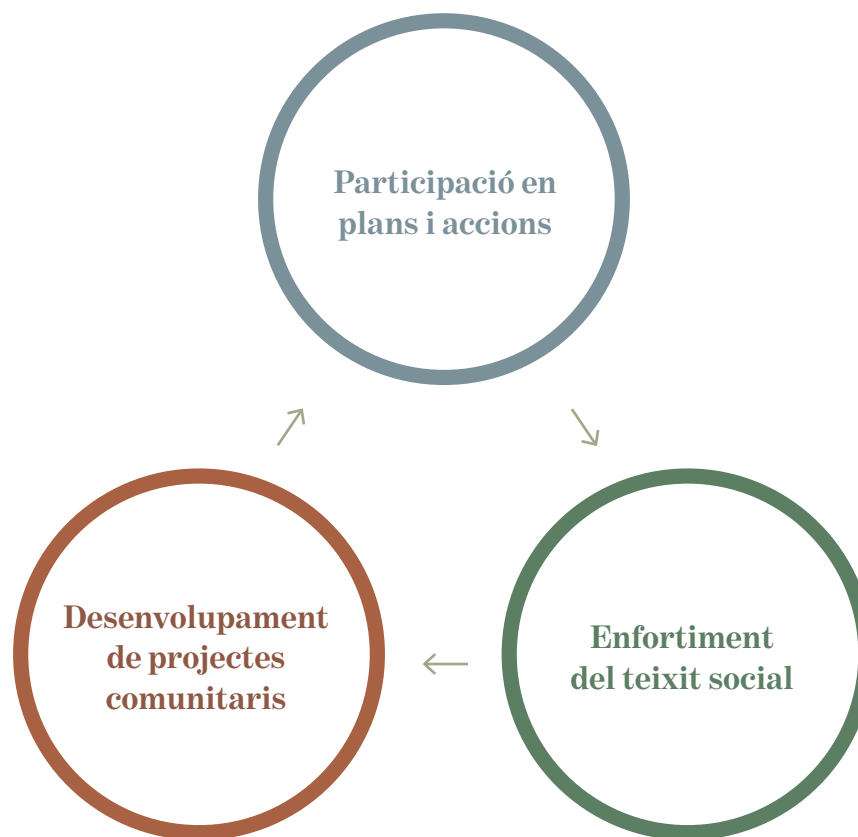
15.2 | Participació i treball comunitari

La proximitat i la relació constant amb el veïnat és un element imprescindible per a l'èxit d'una política de transformació com el Pla de Barris. Tant en la definició de què cal fer a cada barri, a l'inici del Pla, com en el desenvolupament de les accions, el treball amb el teixit social i comunitari de cadascun dels barris és continu, estret i fructífer.

La participació i el treball comunitari en el Pla de Barris s'orienta cap a tres direccions, interrelacionades i dependents entre elles: la participació ciutadana en la definició dels plans i les accions, l'enfortiment del teixit social i el desenvolupament de projectes de manera comunitària.

El **procés de definició de cada Pla de Barris**, on es fixen les línies de treball i la concreció de les accions, es fa des de l'inici en diàleg i treball conjunt amb el teixit social i comunitari de cadascun dels barris. Per la definició dels plans de barris 2021-2024 s'ha convocat un **procés de participació reglat**, segons el Reglament de participació ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, que es va desenvolupar durant la tardor del 2020.

El context de restriccions de les trobades presencials a causa de la crisi sanitària ha estat un repte per aconseguir una participació oberta, plural, diversa i representativa, però la metodologia s'ha adaptat per minimitzar aquestes dificultats. Així doncs, s'han fet entrevistes i sessions de treball telemàtiques amb els principals agents socials del barri, s'han instal·lat punts d'informació i recollida de propostes als carrers per arribar a la ciutadania no organitzada i a col·lectius que habitualment no participen en les iniciatives proposades, i s'hi ha pogut participar digitalment a través del decidim.barcelona, que ha permès contribucions de perfils més joves.

La participació i el treball comunitari en el Pla de Barris
Font: Urbaning

Però la participació ciutadana i el treball comunitari en el Pla de Barris no es limita al moment de la definició, sinó que és una constant, també en el desenvolupament i execució de les accions del Pla.

Un dels espais centrals de participació i rendició de comptes al llarg de tot el procés de desenvolupament dels plans de barris són les **Comissions de Seguiment** de cada barri (allò que en els plans de barris 2017-2020 eren els Grups Impulsors). Estan formades per veïns i veïnes i per entitats del territori i tenen com a objectiu vetllar pel bon desplegament del Pla de Barris i fer-ne el seguiment, a través de reunions periòdiques, cada dos o tres mesos.

En el desenvolupament d'algunes de les accions del Pla també tenen un paper important les **taules de treball temàtiques**, que són espais de coproducció. Poden ser creades expressament en el marc del Pla de Barris o bé poden ser espais ja existents al barri, als quals el Pla es suma.

També hi ha algunes accions, sobretot relacionades amb millores de l'espai públic, que inclouen **sessions o processos específics** que es fan amb la finalitat d'incorporar la veu dels veïns i veïnes en diferents projectes del Pla de Barris.

Però el Pla de Barris no només vetlla per treballar de manera participada les propostes que impulsa, sinó que també té com a objectiu enfortir el teixit social i comunitari dels barris on es desplega. Per això impulsa línies de **suport al teixit associatiu** i, sobretot, treballa amb **perspectiva comunitària** totes les seves accions, desplegant-les sempre amb implicació del teixit comunitari, a partir de les seves necessitats i demandes.

EL BARRI ET CRIDA

Procés **participatiu**

0.

ANÀLISI DEL BARRI:

Març a octubre

Mapa d'agents i anàlisi del territori.

1.

PRIMERS CONTACTES:

19 a 27 d'octubre

Sessions individuals o en grup amb actors clau per un primer contrast i recollida d'informació i propostes.

2.

OBERTURA DEL DEBAT:

28 d'octubre a 13 de Nov.

- A) sessions temàtiques per aprofundir en grans temes del barri (habitatge, joves, convivència, etc.)
- B) Espai específic al web del decidim.
- C) Punts informatius al carrer.

3.

VALIDACIÓ:

16 a 27 d'octubre

- A) Presentació i validació dels resultats del procés amb la comissió de seguiment.
- B) Publicació dels resultats a l'espai web del decidim.

El procés participatiu del Pla de Barris
Font: Ajuntament de Barcelona

Bloc 4 >

16 | Indicadors d'avaluació del projecte

16.1 | Organització del procés d'avaluació del Pla de Barris

El desplegament del Pla de Barris es fa amb el compromís d'avaluar-ne els resultats i de capitalitzar-ne les experiències. Aquesta avaluació comptarà amb diverses línies i espais de treball, igual que l'edició passada.

Partint del model d'avaluació de l'anterior pla, es preveu encarregar un pla d'avaluació que permeti fer una avaluació de la nova edició 2021-2024, i alhora lligar-la amb l'avaluació feta durant els últims quatre anys. Aquesta avaluació pivotarà sobre diferents eixos.

Participació ciutadana al barri del Raval
Font: Ajuntament de Barcelona

Avaluació dels impactes del Pla de Barris

- **Anàlisi i seguiment d'indicadors clau** per cadascun dels àmbits territorials (barri): seguiment d'una graella d'indicadors considerats clau per poder mesurar la vulnerabilitat d'un territori. Aquesta graella ja es va construir en el pla d'avaluació de l'edició anterior i, per tant, permetrà continuar monitoritzant l'evolució dels setze barris de l'edició anterior i afegir el seguiment dels set nous barris. L'anàlisi també compta amb la creació d'un barri fictici "contrafactual" amb la voluntat de determinar si el Pla de Barris té un impacte concret en els barris on s'aplica, a diferència d'altres barris similars on no s'hi actua amb aquest programa. Així doncs, es vol avaluar tant la millora dels indicadors de vulnerabilitat dels barris on impacta el programa com l'efectivitat del mateix programa en la reducció de desigualtats existents.
- **Avaluació de projectes concrets:** el pla d'avaluació comptarà amb l'avaluació d'aquells projectes que es considerin singulars i que es plantegi convertir-los en estructurants. L'avaluació permetrà tenir la certesa del seu impacte i, per tant, tenir més informació de cara a decidir-ne la continuïtat, al marge del Pla de Barris.

Anàlisi qualitativa sobre la implementació i disseny

- **Anàlisi i avaluació de la metodologia de desplegament del Pla:** el Pla de Barris té la voluntat d'innovar en la forma com es desplega la política pública. Partint d'un treball estratègic amb les àrees i districtes, té la voluntat de promoure un desplegament amb mirada integral, treball transversal i desplegament local. L'anàlisi qualitativa ha de permetre avaluar si aquest treball de proximitat i comunitari es produeix i si té millors resultats que altres formes d'aplicar la política pública. Caldrà avaluar també el nivell de participació del veïnat i el seu impacte en la definició i desplegament i l'evolució del capital social dels barris, que el mateix Pla de Barris pretén reforçar.

16 | Indicadors d'avaluació del projecte

16.2 | Presentació de resultats de l'avaluació

Tant el model d'avaluació com els resultats que es vagin obtenint es presentaran en forma d'informe al Consell Assessor del Pla de Barris. Serà el mateix Consell Assessor qui, en el seus informes anuals o de tancament, analitzarà els resultats de l'avaluació i determinarà, si s'escau, les alertes pertinents o correccions que cal aplicar al programa de Pla de Barris per millorar-ne els resultats.

Participació ciutadana al barri del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

PLA DE BARRIS PLA DE BARRIS PLA DE BARRIS

SENSE BARRIS NO HI HA BARCELONA